

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[Venedig], 1493-95

[Questio CLXXXI - Questio CLXXXIX]

[urn:nbn:de:bsz:31-305443](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-305443)

finem: et hoc est quod Grego. dicit sup Ezech. Contemplativa hic incipit ut in celesti patria proficiatur: quia amoris ignis qui hic ardere inchoat cum ipsum quem amat viderit in amore ipsi amplius ignescit. Ad 2° dicitur: quod nulla actio potest diu durare in sui summo. summum autem contemplationis est ut attingat ad uniformitatem divine contemplationis: ut dicit Dionysius sic supra positum est. unde et si quantum ad hoc contemplatio diu durare non possit: tamen quantum ad alios contemplationis actus potest diu durare. Ad 3° dicitur: quod philosophus dicit vitam contemplativam esse supra hominem: quia competit nobis secundum hoc quod aliquid divinum est in nobis. intellectus ergo est incorruptibilis et impassibilis in se. et ideo actio eius potest esse diuturnior.

De vita activa.

Deinde considerandum est de vita activa. Et circa hoc queruntur quatuor. primum utrum omnia opera virtutum moralium pertineant ad vitam activam. 2° utrum prudentia pertineat ad vitam activam. 3° utrum doctrina pertineat ad vitam activam. 4° utrum diuturnitate vite active sic procedit. Videtur quod non omnes actus virtutum moralium pertineant ad vitam activam. Vita enim activa videtur consistere solum in his que sunt ad alterum. dicit enim Grego. super Ezech. quod activa vita est panem esurienti tribuere. et in fine multis enumeratis que ad alterum pertinent subdit: que singulis quibusque expediunt dispensare. sed non per omnes actus virtutum moralium ordinamur ad alios: sed solum secundum iustitiam et pietatem: ut ex supra dictis patet. non ergo actus omnes virtutum moralium pertinent ad vitam activam. Grego. dicit super Ezech. quod per vitam que fuit lippana: secundum significatur vita activa que dum occupat in opere minus videtur: sed dum modo per verbum modo per exemplum ad imitationem suam. primum accedit multos in opere bono filios generat. hoc autem magis videtur pertinere ad charitatem per quam diligimus. primum ergo ad virtutes morales. ergo videtur quod actus virtutum moralium non pertinent ad vitam activam. Sicut supra dictum est: virtutes morales disponunt ad vitam contemplativam. sed dispositio et perfectio pertinent ad idem. ergo videtur quod virtutes morales non pertineant ad vitam activam. Grego. dicit in libro de summo bono. In activa vita plus per exercitium boni operis cuncta exhaurienda sunt vitia ut in contemplativa iam pura mentis acie ad contemplandum divinum quiescat: pertranscat: sed cuncta vitia non exhauriunt nisi per actus virtutum moralium. ergo actus virtutum moralium ad vitam activam pertinent. Rationem dicitur: quod sicut supra dictum est: vita activa et contemplativa distinguuntur secundum diversa studia hominum intendentium ad diversos fines: quorum unum est consideratio vitæ que est finis vite contemplative. aliud autem est exterior operatio ad quam ordinatur vita activa. manifestum est autem quod in virtutibus moralibus non principaliter queritur contemplatio veritatis: sed ordinantur ad operandum. unde philosophus dicit in 2. ethicorum quod ad virtutes que dicuntur parum aut nihil proficiunt. unde manifestum est quod virtutes morales pertinent essentialiter ad vitam activam. unde et philosophus in 10. ethicorum virtutes morales ordinantur ad felicitatem activam. Ad primum ergo dicitur: quod inter virtutes morales precipua est iustitia qua aliquis ad alterum ordinatur: ut philosophus probat in 5. ethicorum. unde vita activa describitur per ea que ad alterum ordinantur: non quia in his solum: sed quia in his principaliter consistit. Ad 2° dicitur: quod per actus omnium virtutum moralium potest aliquis primum suo exemplo dirigere ad bonum: quod Grego. ibi attribuit vite active. Ad 3° dicitur: quod sicut virtus que ordinatur in finem alterius virtutis transit quodammodo in speciem eius: ita et quia aliquis videtur his que sunt vite active solum potest disponi ad contemplationem comprehendendam sub vita contemplativa. in his autem que operibus virtutum moralium intendunt tanquam secundum se bonis: non autem tanquam disponentibus ad vitam contemplativam: virtutes morales pertinent ad vitam activam: quibus et dici possit quod

Ad primum

Ad secundum sic procedit. Videtur quod prudentia non pertineat ad vitam activam. Sic enim vita contemplativa pertinet ad vim cognitivam: ita activa ad vim appetitivam. prudentia autem non pertinet ad vim appetitivam. sed magis ad cognitivam. ergo prudentia non pertinet ad vitam activam. Grego. dicit super Ezech. quod activa vita dum occupat in opere minus videtur. unde significat per vitam que lippos oculos habebat: prudentia autem requirit oculos claros ut recte iudicet homo de agendis. ergo videtur quod prudentia non pertineat ad vitam activam. Prudentia media est inter virtutes morales et intellectuales. sed sicut virtutes morales pertinent ad vitam activam: ut dictum est: ita intellectuales ad contemplativam. ergo videtur quod prudentia non pertineat neque ad vitam activam neque ad contemplativam: sed ad medium vivendi genus: quod Augustinus ponit in 19. de civitate dei. Grego. dicit philosophus in 10. ethicorum. prudentia pertinet ad felicitatem activam: ad quam pertinent virtutes morales. Rationem dicitur: quod sicut supra dictum est: id quod ordinatur ad aliud sicut ad finem precipue in moralibus transferri ad speciem eius ad quod ordinatur: sicut ille qui mechatur ut fur: magis dicitur fur quam mechus: secundum philosophum in 5. ethicorum. manifestum est autem quod cognitio prudentie ordinatur ad operationes virtutum moralium sicut ad finem. est enim recta ratio agibilium sicut dicitur in 6. ethicorum. unde et fines virtutum moralium sunt principia prudentie: sicut in eodem libro philosophus dicit. sic ergo dicitur est quod virtutes morales in eo quod ordinantur eas ad getem contemplationis pertinet ad vitam contemplativam: ita cognitio prudentie que de se ordinatur ad operationes virtutum moralium directe pertinet ad vitam activam: si tamen prudentia proprie sumatur secundum philosophum de ea loquitur. si autem sumatur communiter. sicut appropinquat qualemcumque humanam cognitionem: sic prudentia quantum ad aliquam sui partem pertinet ad vitam contemplativam: secundum quod Tullius dicit in 1. de officiis. qui acutissime et celeberrime potest videre verum et explicare rationem: is prudentissimus et sapientissimus rite haberi solet. Ad primum ergo dicitur: quod operationes morales specificantur ex fine: ut supra habitus est. et ideo ad vitam contemplativam illa cognitio pertinet que finem habet in ipsa cognitione veritatis. cognitio autem prudentie que magis habet finem in actu appetitive virtutis pertinet ad vitam activam. Ad 2° dicitur: quod occupatio exteriorum rebus facit hominem minus videre in rebus intelligibilibus que sunt separate a sensibilibus in quibus operationes active vite consistunt: sed tamen occupatio exteriorum active vite facit hominem magis clare videre in iudicio agibilium: quod pertinet ad prudentiam: tamen per experientiam et mentis attentionem: quia ubi intendis ibi ingenium valet: ut Salustius dicit. Ad 3° dicitur: quod prudentia dicitur esse media inter virtutes intellectuales et morales quantum ad hoc quod in subiecto venit cum virtutibus intellectualibus: in materia autem totaliter venit cum moralibus. illud autem 3° videtur generari medium inter activam vitam et contemplativam quantum ad ea circa que occupatur: quia quantum occupatur in contemplatione veritatis: quantum occupatur circa exteriora.

vita activa dispo sit ad vitam contemplativam. sic procedit. Videtur quod prudentia non pertineat ad vitam activam. Sic enim vita contemplativa pertinet ad vim cognitivam: ita activa ad vim appetitivam. prudentia autem non pertinet ad vim appetitivam. sed magis ad cognitivam. ergo prudentia non pertinet ad vitam activam. Grego. dicit super Ezech. quod activa vita dum occupat in opere minus videtur. unde significat per vitam que lippos oculos habebat: prudentia autem requirit oculos claros ut recte iudicet homo de agendis. ergo videtur quod prudentia non pertineat ad vitam activam. Prudentia media est inter virtutes morales et intellectuales. sed sicut virtutes morales pertinent ad vitam activam: ut dictum est: ita intellectuales ad contemplativam. ergo videtur quod prudentia non pertineat neque ad vitam activam neque ad contemplativam: sed ad medium vivendi genus: quod Augustinus ponit in 19. de civitate dei. Grego. dicit philosophus in 10. ethicorum. prudentia pertinet ad felicitatem activam: ad quam pertinent virtutes morales. Rationem dicitur: quod sicut supra dictum est: id quod ordinatur ad aliud sicut ad finem precipue in moralibus transferri ad speciem eius ad quod ordinatur: sicut ille qui mechatur ut fur: magis dicitur fur quam mechus: secundum philosophum in 5. ethicorum. manifestum est autem quod cognitio prudentie ordinatur ad operationes virtutum moralium sicut ad finem. est enim recta ratio agibilium sicut dicitur in 6. ethicorum. unde et fines virtutum moralium sunt principia prudentie: sicut in eodem libro philosophus dicit. sic ergo dicitur est quod virtutes morales in eo quod ordinantur eas ad getem contemplationis pertinet ad vitam contemplativam: ita cognitio prudentie que de se ordinatur ad operationes virtutum moralium directe pertinet ad vitam activam: si tamen prudentia proprie sumatur secundum philosophum de ea loquitur. si autem sumatur communiter. sicut appropinquat qualemcumque humanam cognitionem: sic prudentia quantum ad aliquam sui partem pertinet ad vitam contemplativam: secundum quod Tullius dicit in 1. de officiis. qui acutissime et celeberrime potest videre verum et explicare rationem: is prudentissimus et sapientissimus rite haberi solet. Ad primum ergo dicitur: quod operationes morales specificantur ex fine: ut supra habitus est. et ideo ad vitam contemplativam illa cognitio pertinet que finem habet in ipsa cognitione veritatis. cognitio autem prudentie que magis habet finem in actu appetitive virtutis pertinet ad vitam activam. Ad 2° dicitur: quod occupatio exteriorum rebus facit hominem minus videre in rebus intelligibilibus que sunt separate a sensibilibus in quibus operationes active vite consistunt: sed tamen occupatio exteriorum active vite facit hominem magis clare videre in iudicio agibilium: quod pertinet ad prudentiam: tamen per experientiam et mentis attentionem: quia ubi intendis ibi ingenium valet: ut Salustius dicit. Ad 3° dicitur: quod prudentia dicitur esse media inter virtutes intellectuales et morales quantum ad hoc quod in subiecto venit cum virtutibus intellectualibus: in materia autem totaliter venit cum moralibus. illud autem 3° videtur generari medium inter activam vitam et contemplativam quantum ad ea circa que occupatur: quia quantum occupatur in contemplatione veritatis: quantum occupatur circa exteriora.

Ad tertium

Ad tertium sic procedit. Videtur quod docere non sit actus vite active: sed contemplative. Dicit enim Grego. super Ezech. quod viri perfecti bona celestia que contemplari poterunt: fratribus denunciant coram: aios in amore intime claritatis accendunt. sed hoc pertinet ad doctrinam. ergo docere est actus vite contemplative. Grego. dicit idem genus vite videtur reduci actus et habitus. sed docere est actus sapientie. dicit enim philosophus in principio metaphysice. quod signum scientie est posse docere. cum ergo sapientia vel scientia pertineat ad vitam contemplativam. unde quod est doctrina ad vitam contemplativam pertineat. Grego. dicit prelatio est actus vite contemplative ita et oratio. sed oratio que oratur pro alio nihilominus pertinet ad vitam contemplativam. ergo aliquis veritatem meditata in alteri notitia per doctrinam deducit unde ad vitam contemplativam pertinet. Grego. dicit super Ezech. Activa vita est panem esurienti tribuere: verbo sapientie nesciente docere. Rationem dicitur: quod actus doctrinæ

ne h3 duplex obm. fit. n. doctrina p locutione. locutio autē est signū audibile iterioris ceptionis. est q̄ vnū obm doctri- ne id qd est mā siue obm iterioris ceptionis. ⁊ quātuz ad hoc obm q̄nq; doctrina prinet ad vitā actiuā: q̄nq; ad con- templatiuā. ad actiuā qdcm q̄nq; hō interius ceipit aliquaz veritatē vt p eā in exteriori actione dirigat. ad contemplatiuā aut q̄nq; hō interius ceipit aliquā veritatē itelligibile in cui⁹ consideratione ⁊ amore delectat. Un̄ Aug. dicit in li. de ver. dñi. Eligant sibi ptē meliore. s. vite contemplatiue: vacent ver- bo: inbient doctrine dulcedine: occupentur circa sciam sa- lutarē: vbi manifeste dicit doctrinā ad vitā contemplatiuā pri- nere. aliud vero obm doctrine ē ex pte finonis audibilis. ⁊ sic obm doctrine ē ipse audiēs: ⁊ q̄ntū ad hoc obm oīs do- ctriā priet ad vitā actiuā ad quā prinet exteriores actōes. ¶ Ad p̄m q̄ dōz: q̄ auctoritas illa exp̄se loquit̄ de doctri- na q̄ntū ad mām put veritatē circa considerationē ⁊ amorē veritatis. ¶ Ad 2m dōz: q̄ habitus ⁊ actus cōicant in obo. ⁊ iō manifeste illa rō pcedit ex pte mae iterioris ceptio- nis. intantū. n. ad sapiētē vel scientē prinet posse docere in quantū pōt iteriorē ceptū verbis exp̄mere ad hoc q̄ pos- sit aliū adducere ad itellectū veritatis. ¶ Ad 3m dōz: q̄ il- le q̄ orat p alio nihil agit erga illū. p quo orat: s3 solū erga deum qui est itelligibilis veritatis. sed ille qui alium do- cet aliquid circa eum agit exteriori actione. vnde nō est si- milis ratio de vtroq;.

Ad quartum sic pcedit. Vt q̄ vita actiuā ma- neat post hāc vitā. Ad vitā enim actiuā prinet act⁹ moralū virtutū vt dcm ē. s3 vtutes mo- rales pmanēt post hāc vitā: vt Aug. dicit i. 14. de trini. ḡ v̄ q̄ vita actiuā pmaneat post hāc vitā. ¶ P̄. Docere alios prinet ad vitā actiuā: vt dcm ē. s3 i futura vita i q̄ files cri- mus angelis poterit eē doctrina: sic ⁊ in angelis eē v̄: quo- rū vn̄ aliū illumiat purgat ⁊ pfic̄: qd̄ refert̄ ad scie assum- ptionē: vt p3 p Diony. 7. ca. cele. hierar. ḡ v̄ q̄ vita actiuā remaneat post hāc vitā. ¶ P̄. Illud qd̄ de se ē durabilius magis v̄ posse post hanc vitā remanere: s3 vita actiuā v̄ eē de se durabilior. dicit. n. Hreg. sup̄ Ezech. q̄ in vita acti- ua fixi pmanere possum⁹. in contemplatiua aut itēta mēte ma- nere nullo mō valem⁹. ḡ multo magis vita actiuā pōt ma- nere post hāc vitā q̄ contemplatiua. ¶ S3 ē qd̄ Hreg. dicit sup̄ Ezech. Cū p̄nti seclō vita auferat̄ actiuā. contemplatiua at̄ bic incipit vt in celesti p̄ria pficiat̄. ¶ Rñ. dōz: q̄ sicut su- pra dicitū ē vita actiuā h3 finē in exterioribus actibus q̄ si referant̄ ad getem contemplationis iā prinet ad vitā con- templatiuā: in futura aut vita beatorū cessabit occupatio exte- riorū actiū. ⁊ si q̄ act⁹ exteriores sint referent̄ ad finē con- templatiōis: vt. n. Aug. dicit in fine de ciui. dei. Ubi vocabimur ⁊ videbim⁹: videbim⁹ ⁊ amabim⁹: amabim⁹ ē ⁊ laudabi- m⁹. ⁊ in eodē li. p̄mittit q̄ ibi dō sine fine videbim⁹: sine fa- stidio amabim⁹: sine fatigatōe laudabim⁹ hoc mun⁹. hic affe- ctus. h̄ act⁹ erit in oib⁹. ¶ Ad p̄m q̄ dōm q̄ sic supra di- ctus ē: vtutes morales manebūt nō fm act⁹ quōs hnt cir- ca ea q̄ sūt ad finē. huiusmodi. n. act⁹ sunt fm q̄ constituunt getē contemplatiōis: quā Aug. in p̄missis v̄bis significat p va- cationē q̄ ē itelligēda nō solū ab exterioribus actibus. s3 et̄ ab interiori p̄turbatōe passionū. ¶ Ad 2m dōm q̄ vita contemplatiua sic supra dcm est: p̄cipue p̄sistit in contemplatōe di- ⁊ q̄ntū ad hoc vn̄ angel⁹ aliū nō docet: q̄ vt d̄ Matt. 18. de angelis pusilloz q̄ sunt iterioris ordis q̄ semp vident faciē patris: sic ⁊ in futura vita null⁹ hoīuz alium docebit de deo: sed oēs videbim⁹ eū sicuti est: vt d̄ i. Joā. 3. ⁊ hoc est qd̄ Diere. 31. d̄. Nō docebit vltra vir p̄ximū suum di- cens: cognosce dñm. oēs. n. cognoscēt me a minimo eozuz vsq; ad maximū. s3 de his q̄ prinet ad disp̄sationē mini- sterioz dei: vn̄ angel⁹ docet aliū purgādo illuminādo ⁊ pficiēdo. ⁊ fm hoc hnt aliqd̄ de vita actiuā q̄ diu mūdus

durat ex hoc q̄ administratiōi iterioris creature itendūt qd̄ significat p hoc q̄ Jacob vidit angelos in scala ascen- dētes: qd̄ prinet ad contemplatiōē. ⁊ descēdētes qd̄ prinet ad actionē. s3 sic dicit Hreg. z. moral. nō sic a dīna v̄sīōe foris exēūt vt iterne contemplatiōis gaudys pueniēt. ⁊ iō in eis non distiguit̄ vita actiuā a contemplatiua: sic in nobis q̄ p opera vite active ipedimur a contemplatōe: nō aut̄ p̄mittit nobis similitudo angeloz q̄ntū ad administratiōē iterioris creatu- re q̄ nobis nō cōpetit fm ordinē nāe n̄re: sic cōpetit ange- lis: sed fm v̄sionē dei. ¶ Ad 3m dōm q̄ durabilitas vite active in statu p̄nti excedēs durabilitatē vite contemplatiue nō puenit ex p̄prietate v̄triusq; vite fm se cōsiderate: s3 ex defectu n̄ri q̄ ex corporis grauitate retrahimur ab alti- tudine contemplatiōis. vn̄ ibidē subdit Hreg. q̄ ipsa sua in- firmitate ab immensitate tante celsitudinis repulsus ani- mus in semetipso relabitur.

De comparatione vite active ad contemplatiuā. 26. CLXXXII

Inde considerandū est de cōpara- tiōe vite active ad contem- platiuā. ¶ Et circa hoc querunt̄ quatuor. P̄mo q̄ sit potior vel dignior. 2o q̄ sit maioris meriti. 3o v̄trum vita con- templatiua impediāt per actiuam. 4o de ordine v̄triusq;.

Ad p̄mum sic pcedit. Videt̄ q̄ vita actiuā sit potior q̄ contemplatiua. Quod. n. ē melior v̄ eē honorabili⁹ ⁊ melius: vt p̄hs dicit in. 3. topico- rū: s3 vita actiuā prinet ad maiores. s. ad platos q̄ sūt in ho- noze ⁊ p̄ate cōstituti. vn̄ Aug. dicit. 19. de ciui. dei: q̄ i actio- ne nō amādius est honor i hac vita siue potētia. ḡ v̄ q̄ vi- ta actiuā sit potior q̄ contemplatiua. ¶ P̄. In oib⁹ habitib⁹ ⁊ actib⁹ p̄cipe prinet ad potiorē: sic militaris tanq̄ potior p̄cipit frenoz factrici: s3 ad vitā actiuā prinet disponere ⁊ p̄cipere de contemplatiua: vt p3 p illd̄ qd̄ d̄ Moyfi Exo. 19. Descēde ⁊ cōstare pplm ne forte velit trāscēdere p̄posi- tos terminos ad vidēdū deū. ḡ vita actiuā est potior q̄ con- templatiua. ¶ P̄. Nullus d3 abstrahi a maiori vt applicet̄ minozib⁹. Ap̄s. n. dicit. i. ad Corin. 12. Emulamini charisma- ta meliora. sed aliq̄ abstrahunt̄ a statu vite contemplatiue ⁊ occupant̄ circa vitā actiuā: vt p3 de illis q̄ trāsserunt̄ ad statū platiōis. ḡ v̄ q̄ vita actiuā sit potior q̄ contemplatiua. ¶ Sed ē qd̄ dñs dicit Luc. 10. Maria optimā ptē eligit q̄ nō auferet̄ ab ea. per Mariā aut̄ significat̄ vita cōtem- platiua. ḡ cōtemplatiua vita potior est q̄ actiuā. ¶ Rñ. dōm q̄ nihil p̄hibet aliqd̄ fm se eē excellētī qd̄ tñ s3 qd̄ ab alio superat̄. Dōm est ergo q̄ vita contemplatiua simplr̄ melior est q̄ actiuā: qd̄ p̄hs in. 10. ethicoz. p̄bat octo rōnib⁹. Quaz p̄ma est: qz vita contemplatiua cōuenit hoī scēm illud qd̄ est optimū in ipso. s. fm itellectū ⁊ respectu p̄po- rum obiectoz. s. itelligibiliū: vita aut̄ actiuā occupat̄ cir- ca exteriora. vn̄ Rachel p̄ quā significat̄ vita contemplatiua iterpretat̄ v̄sūm p̄ncipiū. vita aut̄ actiuā significatur per Lyam q̄ erat lippis oculis vt Hreg. dicit. 6. moral. z. qz vi- ta contemplatiua pōt eē magis cōtinua: licz nō q̄ntū ad sumū cōtemplationis gradū. sic supra dcm est. vn̄ ⁊ Maria p̄ quā significat̄ vita contemplatiua describit̄ secus pedes dñi assu- due sedens. 3o qz maior est delectatio vite cōtemplatiue q̄ actiue. vn̄ Aug. dicit in li. de ver. bis dñi: q̄ Martha tur- babat̄. Maria epulabat̄. 4o qz in vita contemplatiua ē hō magis sibi sufficiens: qz paucioribus ad eā idiget. vn̄ dicit̄ Luc. 10. Martha martha sollicita es: ⁊ turbas erga plu- rima. 5o qz vita contemplatiua magis p̄pter se diligit. vita aut̄ actiuā ad aliud ordinat̄. vn̄ in ps̄ d̄. Unā pcty a dño hanc requiram vt inhabite in domo dñi oib⁹ diebus vi- te mee vt videā volūtātē dñi. 6o qz vita contemplatiua cōsi- stit in qdā vacatōe ⁊ gete: fm illud. Vacate ⁊ videte qm̄

ego sum deus. 7° qz vita contemplativa est fm divina. vita autem activa est fm humana. vñ Aug. dicit in li. de ver. dñi. In principio erat verbum: ecce qd Maria audiebat. Verbum caro factum est: ecce cui Martha ministrabat. s. qz vita contemplativa est fm id qd est magis proprium homini. s. fm intellectum. in operationibus autem vite active concitant et inferiores vires qz sunt nobis et hinc cōdes. vñ in ps. post qd dicitur est. Vires et iumenta salvabis dñe. subditur id quod est hominibus speciale in lumine tuo videbimus lumen. Nonā rōne addit dñs Luc. 10. cui dicit: optimā partē elegit Maria qz non auferet ab ea. qd exponēs Aug. in lib. de verbis dñi dicit. Nō tu malā: s. illā meliōrē audi. vñ de meliōrē qz non auferet ab ea: te autem auferet aliqui onus necessitatis: eterna est dulcedo veritatis: scdm qd tñ et in casu est magis eligenda vita activa propter necessitatē pñtis vite: sicut etiā pbs dicit in 3. topicorū qz philosophari est melius qz vitari: s. vitari melius necessitate patenti. ¶ Ad 1° qd dicitur: qz ad platos non solū pñtet vita activa s. etiā debent eē excellētēs in vita contemplativa. vñ de Greg. dicit in pastoralī. Sit rector actione pñcipu: p cunctis in contemplatione suspēsus. ¶ Ad 2° qd dicitur: qz vita contemplativa in qdam aī libertate consistit. dicit. n. Bre. sup. Ezech. qz vita contemplativa ad qdam libertatē mētis transit temporalia nō cogitās s. eterna. et Boetius dicit in 5. de solatiōe. Humanas aīas liberiores eē necesse est cū se in mētis divine speculatione pñerēt. minus vero cū dilabunt ad corpora. vñ p3 qz vita activa nō directe pñcipit vite contemplative: s. disponendo ad vitā contemplativā pñcipit qdā opa vite active. in quo magis fuit vite contemplative qz dñetur. et hoc ē qd Greg. dicit sup. Ezech. qz activa vita fuitus: contemplativa autem libertas vocatur. ¶ Ad 3° qd dicitur: qz ad opera vite active in terdū aliqs a contemplatiōe augetur. ppter aliquā necessitatē pñtis vite: nō tñ hoc mō qz cogat aliqs totalitē contemplationē deserere. vñ Aug. dicit. 19. de civi. dei. Deū scñ qrit charitas veritatis. negociū iustū. s. vite active suscipit necessitas charitatis: quam forcinā si nullus imponit: pñcipiende atqz intuende vacandum est veritati: si autem imponitur suscipienda est ppter charitatis necessitatem: sed nec sic oio veritatis delectatio deserēda est: ne subtrahatur illa suavitas et opprimat ista necessitas. et sic patet qz cum aliquis a contemplativa vita ad activam vocatur: non hoc fit per modū subtractionis: sed per modū additionis.

Ad secundum sic pceditur. Uidef qz vita activa sit maioris meriti qz contemplativa. Meritum. n. dicit respectu mercedis: merces autem debet labori: fm illud. i. ad Corin. 3. Unusquisqz propriam mercedem accipiet fm suū laborē: s. vite active attribuit labor: contemplative vero ges. dicit. n. Grego. sup. Ezech. Dis qz ad deū uertit pñs necesse est vt desudet in labore. i. Lyam accipiat: vt post ad videndū pñcipiū in Rachel amplexibus regescat. ergo vita activa est maioris meriti qz contemplativa. ¶ Vita contemplativa est qdā inchoatio future felicitatis. vñ super illud Joan. vlti. Sic eū volo manere donec veniam: dicit Aug. Hoc apertū dicit pōt: pfecta me sequat actio iformata mee passionis exēplo. inchoata vero contemplatio maneat donec venio: perficienda cuius venio. et Grego. dicit sup. Ezech. qz contemplativa vita hic incipit vt in celesti patria perficiat. sed in illa futura vita non erit status merendi: sed recipiendi p meritis. ergo vita contemplativa min^o videf hñc de rōne meriti qz vita activa: s. plus h3 de rōne pñy. ¶ Greg. dicit sup. Ezech. qz nullum sacrificiū est deo magis acceptū qz zelus aīaz. sed p zelum aīaz aliquis se conuertit ad studia vite active. qz videf qz vita contemplativa nō sit maioris meriti qz activa. ¶ Sed 3° est qd Greg. dicit in 6. moral. Magna sūt active vite merita: sed contemplative portiora. ¶ Rñ^o dicit qz radix merendi est charitas: sicut supra habitū est: cuius autem

charitas consistat in dilectione dei et proximi: sicut supra habitum est: deū diligere fm se est magis meritorium qz diligere proximum: vt ex supra dictis p3. et id illud qd directū pertinet ad dilectionē dei magis est meritorium ex suo genere qz id qd directe pñtet ad dilectionē proximi ppter deū. vñ ta autē contemplativa directe et immediate pñtet ad dilectionem dei. dicit enim Aug. 19. de civi. dei. qz oīum scñ. s. contemplative vite qrit charitas veritatis. s. diuine cui potissime vita contemplativa inest: sicut dicitur est: vita autem activa directius ordinat ad dilectiones proximi: qz fatagit circa frequens ministeriū: vt dicit Luc. 10. et id ex suo genere contemplativa vita est maioris meriti qz activa. et hoc est qd Grego. in 3. homel. super Ezech. dicit. Contemplativa est maior merito qz activa: qz bec in vsu pñtis operis laborat in quo necesse ē proximo subuenire illa vero sapore intimo venturam iam requiem degustat. s. in contemplatione dei. pōt tamen cōtingere qz aliquis in operibus vite active plus mereat qz alius in operibus vite contemplative. puta si ppter abundantiam diuini amoris et eius voluntas impleat ppter ipsius gloriā interdum sustinet a dulcedine diuine contemplationis ad tēpus separari: sicut apostolus dicebat ad Ro. 9. Optabam ego ipse anathema eē a xpo pro fratribus meis: qd exponēs Chryso. in lib. de cōpunctiōe dicit. Ita totā mētē eius demererat amor christi: vt etiā hoc qd ei pre ceteris oībus amabilius erat esse cum xpo: rursus id ipsum: qz ita vt placeret xpo cōtemneret. ¶ Ad pñm qd dicitur qz labor exterior operat ad augmentū premij accidentalitatis: sed augmentum meriti respectu pñy essentialitatis consistit pncipaliter in charitate cuius qdā signū est labor exterior tolerat ppter xpm: sed multo expñsius ei signū qz aliqs ptermittit omnib^o qz ad hanc vitā pñtet soli diuine contemplationi vacare delectat. ¶ Ad 2° dicit qz in statu felicitatis future homo pñent ad pfectum. et id nō relinquit locus pñficiendi per meritū: si tñ relinqueret: eēt efficacius meritū ppter maiorē charitatem sed contemplatio pñtis vite cum quadam imperfectiōe est et adhuc h3 quo pñficiat. et id nō tollit rōnes merendi. s. augmentum meriti facit pter meritū exercitiū charitatis diuine. ¶ Ad 3° dicit qz sacrificiū spūaliter deo offertur cum aliqd ei exhibet: iter oīa autē bona hominis deo maxie acceptat bonum humane aīe vt hoc sibi in sacrificiū offerat. offerre autē d3 aliquis deo. p quidē aīaz suā: fm illud Ecc. 30. Miserere aīe tue placēs deo. 2° autē aīas aliorū: fm illud Apoc. vlti. Qui audit: dicat veni: quanto autē homo aīam suam vel alterius pñpinqus deo cōiungit tanto sacrificiū est deo magis acceptū. vñ magis acceptū est deo qz aliqs aīam suam et alioz applicet contemplationi actioni. per hoc ergo qd dicit qz nullū sacrificiū ē deo magis acceptum qz zelus animaz: nō pferet meritum vite active merito vite contemplative: sed ostendit magis esse meritorium si quis offerat deo animam suā et alioz qz qz cunqz alioz exteriora dona.

Ad tertium sic pcedit. Uidef qz vita contemplativa necessaria est quedā vacatio mentis: fm illud ps. Vacate et videte quoniam ego sum deus. sed vita activa habet inquietudinem: scdm illud Luc. 10. Martha martha sollicita es: et turbaris erga plurima. ergo vita activa contemplatiuam impedit. ¶ Ad vitam contemplatiuā requiritur claritas visionis. sed vita activa impedit visionis claritatem. dicit enim Greg. super Ezech. qz lippa est fecunda: qz dū occupatur in opere minus videt. ergo vita activa contemplatiuam impedit. ¶ Anū dñi impeditur per aliud. sed vita activa et contemplatiua videntur cōtrarietatem habere ad inuicem. quia vita activa occupat

circap plurima. vita autē contēplatiua insitit ad cōtēplādū
 ynū: vñ ex opposito diuidunt. ergo videt q̄ vita cōtēplati
 ua impediūt p̄ actiua. ¶ S3 d̄ qd̄ Hreg. dicit in. 6. moral.
 Qui cōtēplatiōis arcem tenere desiderāt: prius se in cāpo
 per exercitiū opis pbent. ¶ Rñ. dōm: q̄ vita actiua pōt
 p̄siderari q̄tū ad duo. Uno mō q̄tū ad ipsū studiū et
 exercitiū exteriorū actionū. et sic manifestū est q̄ vita acti
 ua ipedit cōtēplatiuā in q̄tū impossibile est q̄ aliq̄ simul
 occupet circa exteriores actiones: et diuine cōtēplatiōi va
 cet. Alio mō pōt p̄siderari vita actiua q̄tū ad hoc q̄ inter
 iores aie passionēs cōponit et ordinat. et q̄tū ad hoc vita
 actiua adiuuat ad cōtēplatiōē que ipedit per iordnatio
 nem iterioꝝ passionū. Un̄ Hreg. dicit in. 6. moral. Lū cōtē
 platiōis arcem aliqui tenere desiderāt p̄us se in cāpo p̄ ex
 ercitiū opis pbent: vt sollicitē sciant: si nulla iā mala p̄xi
 mis irrogant: si irrogata a p̄ximis equanimiter possunt si
 oblati bonis tēporalib⁹ nequaquē mēs letitia soluit: si sub
 tractis nō nimio merore fauciant ac deinde p̄pendant: si cū
 ad semetipsos introitus redeūt in eo q̄ spūalia rimant nō
 quaquē secū rerū corporalium ymbra trahāt: vt fortasse tra
 ctas manu discretiōis abigāt. et hoc q̄ exercitiū vite acti
 ue cōfert ad cōtēplatiuā q̄ quietat interiores passiōes ex
 q̄bus fantasia pueniūt p̄ que cōtēplatiō ipedit. Et per
 hoc p̄ respōsio ad obiecta. Nā rōnes ille p̄cedūt q̄tū ad
 ipsam occupationē exteriorū actiū: nō autē q̄tū ad effectū
 qui est moderatio passionum.

Ad quartum sic p̄cedit. Videtur q̄ vita actiua
 nō sit prior q̄ cōtēplatiua. Vita. n.
 cōtēplatiua directe p̄tinet ad dilectionē dei: vita autē acti
 ua ad dilectionē p̄ximī. sed dilectio dei p̄cedit dilectionē
 p̄ximī in q̄tū p̄ximū p̄pter deū diligit. ergo videt q̄ et
 vita cōtēplatiua sit p̄or q̄ actiua. ¶ S. Hreg. dicit sup̄ Eze
 ch. Sciendū est q̄ sicut bon⁹ ordo viuēdi est vt ab actiua
 in cōtēplatiuā tendat: ita plerūq̄ vt iliter a cōtēplatiua ani
 mus ad actiua reflectit. nō ergo simplr vita actiua ē prior
 q̄ cōtēplatiua. ¶ S. Ea que diuersis cōpetunt nō vidēt
 ex necessitate ordinē h̄re: sed vita actiua et cōtēplatiua di
 uersis cōpetūt. dicit. n. Hreg. in. 6. moral. Sepe qui cōtēpla
 ri deū quiete poterāt occupatiōibus p̄ressi ceciderūt. et se
 pe qui occupati bene vsib⁹ humanis viuerēt: gladio sue ge
 tis extincti sunt. nō q̄ vita actiua prior est q̄ cōtēplatiua.
 ¶ S3 d̄ qd̄ Hreg. dicit in. 3. homel. sup̄ Ezech. Actiua vi
 ta prior est tpe q̄ cōtēplatiua: q̄ ex bono opere tendit ad
 cōtēplatiōē. ¶ Rñ. dōs: q̄ aliquid dicit esse p̄us dupli
 citer. Uno mō fm̄ suā naturā: et hoc mō vita cōtēplatiua
 est prior q̄ actiua: in q̄tū p̄obibus et meliorib⁹ insitit. vñ et
 actiua vita mouet et dirigit. rō enī superior que contēpla
 tioni deputat cōparat ad inferiorē que deputat actioni: s̄
 cut vir ad mulierē que est per virū regenda: vt augu. dicit
 .iz. de tri. Alio mō est aliqd̄ p̄us quo ad nos: quod. s. est p̄
 us in via generationis. et hoc modo vita actiua est prior q̄
 cōtēplatiua: quia disponit ad cōtēplatiua: vt ex supra
 dictis patet. dispositio enim in via generationis p̄cedit for
 maz que simpliciter et fm̄ suā nāz est prior. ¶ Ad p̄ ergo
 dōm q̄ vita cōtēplatiua nō ordinatur ad qualēcūq̄ di
 lectionē dei sed ad perfectaz. sed vita actiua est necessa
 ria ad dilectionē p̄ximī qualēcūq̄. vnde Hreg. dicit
 in. 3. homel. super Ezech. Sine contēplatiua vita intra
 re possunt ad celestēz patriaz qui bona que possunt opera
 ri nō negligunt. sine actiua autē intrare nō possunt si negli
 gunt bona operari que possunt. ex quo etiam patet q̄ vita
 actiua p̄cedit contēplatiuā: sicut id quod est cōmune
 omniū p̄cedit in via generationis id qd̄ est propriū p̄fecto
 rum. ¶ Ad 2° dōs: q̄ a vita actiua p̄cedit ad vitaz contē
 platiuā s̄z ordinēz generationis. a vita autē contēplati
 ua reditur ad vitam actiua per vias directionis: vt. i. vita

actiua per contēplatiōē dirigatur: sicut etiā per operatio
 nes acquiri habitus: et per habitus acquisitū p̄fectius ali
 quis operatur: vt dicit in. z. et bicoꝝ. ¶ Ad 3° dōm: q̄ illi
 qui sunt p̄oni ad passionēs: p̄pter carū impetū ad agen
 dum sunt simpliciter magis apti ad vitaz actiua: p̄pter
 spūs inquietudinem: vnde dicit Hreg. in. 6. moral. q̄ nō
 nulli ita inquieti sunt vt si yacationem laboris habuerint
 grauius laborent: quia tanto deteriores cordis tumultus
 tolerant quāto eis licentius ad cogitationes vacāt. quidā
 vero habent naturaliter animi puritate et quietē per quā
 ad contēplatiōē sunt apti: qui si totaliter actionibus de
 putent detrimentum sustinebunt. vnde Hreg. dicit in. 6.
 moral. q̄ quorūdā hominū ita ociose mētes sunt vt si eos
 labor occupationis excipiat in ipsa opationis inchoatione
 succumbant: sed sicut ipse postea subdit: sepe et pigras mē
 tes amor ad opus excitat: et inquietas in cōtēplatiōe ti
 mor refrenat. vnde et illi qui sunt magis apti ad actiua: vi
 tam possunt per exercitiū actiue ad contēplatiuā prepara
 ri. et illi nihilominus q̄ sunt magis ad cōtēplatiuā apti
 possunt exercitia vite actiue subire: vt per hoc ad contē
 platiōem paratiorē reddantur.

¶ De officijs et statibus hoium. 26 CLXXXIII.

Consequenter considerandum
 est de diuersi
 tate statū et officioꝝ humanoꝝ. Et p̄
 considerandū est de officijs et statibus ho
 minū in ḡiali. 2° sp̄aliter de statu per
 fectoz. ¶ Circa p̄ q̄runt q̄tuor. p̄mo
 qd̄ faciat in hoibus statū. 2° vtz in ho
 minib⁹ debeat eē diuersi status siue diuersa officia. 3° de
 differentia officioꝝ. 4° de d̄ria statū.

Ad primum sic p̄cedit. Vt q̄ status in sui rōne
 nō iporet p̄ditionē libertatis vel
 fuitutis. Stat⁹. n. a stādo d̄r. s̄ stare d̄r aliq̄ rōne rectitu
 dinis. vñ d̄r Ezech. z. Q̄li hois sta sup̄ pedes tuos. et Hreg.
 dicit in. 6. moral. Ab oī statu rectitudinis dispereūt q̄ p̄no
 ria verba dilabunt. s̄z rectitudinē sp̄uales acq̄rit hō p̄ hoc
 q̄ subicit suā volūtate deo vñ sup̄ illō ps. Rectos decet
 collaudatio: dicit Hlo. Recti sunt q̄ dirigunt cor suū s̄z vo
 luntate dei. q̄ vt q̄ sola obedientia diuinorū mādatoꝝ sus
 ficiat ad rōnē stat⁹. ¶ S. Nomē stat⁹ videt iportare imo
 bilitatē: fm̄ illud. i. ad Cor. is. Stabiles estote et immobiles.
 vñ Hreg. dicit sup̄ Ezech. Lapis q̄dratus est et q̄si ex oī late
 re statū h̄z q̄ casum in aliq̄ p̄mutatione nō h̄z. s̄z virtus est
 que immobiliter facit opari: vt d̄r in. z. et bī. q̄ videtur q̄ ex
 oī opatione virtuosa aliq̄ statū adipiscat. ¶ S. Nomen
 status videt ad quādā altitudinē p̄tinere. nā ex hoc aliq̄
 stat⁹ in altūz erigit. s̄z p̄ diuersa officia aliq̄ sit altior al
 tero. sicut etiā p̄ gradus vel ordines diuersos diuersimo
 de hoies in q̄dā altitudine p̄stituunt. q̄ sola diuersitas gra
 duū vel ordinū vel officioꝝ sufficit ad diuersificandū sta
 tū. ¶ S3 d̄ qd̄ in decretis cā. z. q. 5. d̄r. Si q̄n in cā capita
 li vel cā status interpellatū fuerit nō p̄ exploratores s̄z per
 seip̄os ē agendū. vbi cā status appellat p̄tinet ad liberta
 tē vel seruitutē. q̄ videt q̄ non variet statū hois nisi id qd̄
 p̄tinet ad libertatē vel fuitutē. ¶ Rñ. dōs: q̄ status pro
 prie loquendo significat quādā positionis d̄rias fm̄ quā
 aliq̄ disponitur fm̄ modū sue nature q̄si in q̄dam imobi
 litate. est. n. nāle hoī vt caput eius in sup̄iora tendat et pe
 des in terra firment: et cetera mēbra media p̄uenienti or
 dine disponantur: qd̄ qdem nō accidit si homo iaceat vel
 sedeat vel accumbat. s̄z solū q̄ erectus stat. nec rursus sta
 re dicitur si moueat s̄z q̄n gescit. et inde est q̄ etiam in ip̄is
 actionibus humanis dicitur negociū aliquem statum h̄re
 s̄z ordinē p̄pe disponis cū q̄dam immobilitate seu quiete.
 vnde et circa hoies ea que de facili circa eos variant et ex

trinseca sunt non constituit status: puta quod aliquis sit dives vel pauper in dignitate constitutus: vel plebeus: vel siquid aliud est huiusmodi. unde et in iure civili dicitur quod ei qui a senatu amouetur: magis dignitas quam status auferitur: sed solum id videtur ad status hominis pertinere quod respicit obligationem persone hominis: puta scilicet aliquis est sui iuris vel alieni: et hoc non ex aliqua causa leui vel de facili mutabili: sed ex aliquo permanente: et hoc est quod pertinet ad rationem libertatis vel seruitutis: unde status pertinet proprie ad libertatem vel seruitutem: sive in spiritualibus sive in civilibus. Ad primum ergo dicitur quod rectitudo in quantum huiusmodi non pertinet ad rationem status: sed solum in quantum est naturalis homini simul addita quadam quiete. unde in alijs animalibus non requiritur rectitudo ad hoc quod stare dicantur: nec etiam homines stare dicuntur quantum sint recti nisi quiescant. Ad 2^m dicitur quod immobilitas non sufficit ad rationem status: nam etiam sedes vel iacens quiescit: qui tamen non dicitur stare. Ad 3^m dicitur quod officium dicitur per comparationem ad actum: gradus autem dicitur secundum ordinem superioritatis et inferioritatis: sed ad statum requiritur immobilitas in eo quod pertinet ad conditionem persone.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod in ecclesia non debeat esse diuersitas officiorum vel statuum. Diuersitas enim unitati repugnat: sed fideles christi ad unitatem vocantur: secundum illud Iohannis 17. Ut sint vni in nobis sicut et nos vni sumus. ergo in ecclesia non debet esse diuersitas officiorum sive statuum. Contra. Natura non facit per multa quod potest facere per vnum: sed operatio gratie est multo ordinatio quam operatio nature: ergo conuenienti est quod ea que pertinent ad actus gratie per eosdem homines administrantur: ita quod non esset in ecclesia diuersitas officiorum et statuum. Contra. Bonum ecclesie maxime videtur in pace consistere secundum illud psalmi. Qui posuit fines tuos pacem: et ad Corin. vlt. dicitur: Pax habete et deus pacis erit vobiscum: sed diuersitas est impedimentum pacis quia similitudo causare videtur: secundum illud Ecclesiastici. Omne animal diligit simile sibi: et philosophus dicit in 7. politica quod modica differentia facit in ciuitate discordiam: ergo videtur quod non oporteat in ecclesia esse diuersitatem statuum et officiorum. Sed est quod in psalmi ad laudem ecclesie dicitur: quod est circumamicta varietate: vbi glo dicitur quod doctrina apostolorum et professione martyrum: et puritate virginum: et lametio penitentium ornat regina. i. ecclesia. Contra. dicitur quod diuersitas statuum et officiorum in ecclesia ad tria pertinet. primum quidem ad perfectionem ipsius ecclesie. Sic enim in rerum naturalium ordine perfectio que in deo simpliciter et vniuersimode inuenitur: in vniuersitate creaturarum inueniri non poterit nisi disformiter et multipliciter: ita etiam plenitudo gratie que in christo sicut in capite adunata ad membra eius diuersimode reducat ad hoc quod corpus ecclesie sit perfectus: et hoc est quod apostolus dicit ad Ephesios 4. Ipse dedit quosdam quidem apostolos: quosdam autem prophetas: alios autem euangelistas: alios autem pastores et doctores ad consumptionem sanctorum. 2° autem pertinet ad necessitatem actionum que sunt in ecclesia necessarie: 3° autem ad diuersas actiones diuersos homines deputari ad hoc quod expeditius et sine confusione omnia peragantur: et hoc est quod apostolus dicit ad Romanos 12. Sicut in vno corpore multa membra habemus: omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus sumus in christo. 3° hoc pertinet ad dignitatem et pulchritudinem ecclesie que in quodam ordine consistit. unde dicitur 3. Regum 10. quod videtur regina Saba omnes sapientiam Salomonis et habitacula seruatorum: et ordines ministrantium non habebat ultra spiritum. unde et apostolus dicit 2. ad Thimotheum 2. quod in magna domo non solum sunt vasa aurea et argentea: sed et lignea et fictilia. Ad primum ergo dicitur quod diuersitas statuum et officiorum non impedit ecclesiam et unitatem que perficitur per unitatem fidei et charitatis et mutue subministrationis secundum illud apostoli ad Ephesios 4. Ex quo totum corpus est compactum. scilicet per fidem: et conexum. scilicet per charitatem per omnem iuncturam subministrationis: dum unus alij seruit. Ad 2^m dicitur quod sicut natura non facit per multa quod potest facere per vnum: ita et non coartat in vnum id ad

quod multa reguntur: sed illud apostoli. i. ad Corin. 12. Si totum corpus oculus: vbi auditus. unde et in ecclesia que est corpus christi oportuit membra diuersificari secundum diuersa officia statuum et gradus. Ad 3^m dicitur quod sicut in corpore naturali membra diuersa continentur in unitate per virtutem spiritus viuificantis quo abscedere membra corporis separantur: ita etiam in corpore ecclesie conseruatur pax diuersorum membrorum virtute spiritus sancti qui corpus ecclesie viuificat: ut habetur Iohannis 6. Vni apostolus dicit ad Ephesios 4. Solliciti seruate unitatem spiritus in vinculo pacis. di scedit autem aliquis ab hac unitate spiritus dum querit que sibi sunt propria: sicut etiam in terrena ciuitate pax tollitur ex hoc quod ciues singuli que sua sunt querunt: alioquin per officiorum et statuum distinctionem tam metis quam in ciuitate terrena magis pax conseruatur in quantum tuus per hoc plures sunt qui conseruantur actibus publicis. unde et apostolus dicit. i. ad Corin. 12. quod deus sic temperauit nos: ut non sit scissura in corpore: sed pro inuice sollicita sint membra.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod officia diuersitates humanorum actuum tam in spiritualibus quam in temporalibus: sed in finitibus non potest esse certa distinctio: ergo diuersitates actuum non potest esse humanorum officiorum certa distinctio. Contra. Vita actiua et contemplatiua secundum actus distinguuntur ut dictum est: sed alia videtur esse distinctio officiorum a distinctio vitarum: non ergo officia distinguuntur per actus. Contra. Ordines et ecclesiastici et status et gradus per actus distinguuntur: si ergo officia distinguuntur per actus: videtur sequi quod eadem sit distinctio officiorum graduum et statuum: hoc autem est falsum: quia diuersimode in suas partes diuiduntur: non ergo vni quod officia distinguuntur per actus. Sed est quod Isidorus in li. etymologiae dicit quod officium ab efficiendo est dictum quasi efficii propter decorum finem vna mutata littera: sed efficere pertinet ad actionem: ergo officia per actus distinguuntur. Contra. dicitur quod sic dictum est: diuersitas in membris ecclesie ad tria ordinatur. i. ad perfectionem actionis et decorum: et hoc triplex distinctio diuersitatis fidelium accipi potest. Vna quidem per respectum ad perfectionem: et hoc accipitur tria graduum puta quidam sunt alij perfectiores: alia vero distinctio accipitur per respectum ad actionem: et hec distinctio dicitur officiorum: dicunt enim in diuersis officijs eorum qui sunt ad diuersas actiones deputati: alia autem per respectum ad ordinem pulchritudinis ecclesiastice: et secundum hoc accipitur tria statuum: puta scilicet in eodem statu vel officio vnus est alio superior: unde et in psalmi dicitur secundum aliam litteram Deus in gradibus eius cognoscebat. Ad primum ergo dicitur quod malis diuersitas humanorum actuum est infinita: et secundum hanc non distinguuntur officia: sed secundum formalem diuersitatem que accipitur per diuersas species actuum secundum quam actus hominis non sunt infiniti. Ad 2^m dicitur quod vita dicitur absolute: et ideo diuersitas vitarum accipitur secundum diuersos actus quod conueniunt homini secundum seipsum: sed efficietia a qua sumitur nomen officij: ut dictum est importat actionem: tendentem in aliud: ut dicitur in 9. metaphisicorum: et ideo officia distinguuntur proprie per actus qui referuntur ad alios: sic dicitur doctor habere officium vel iudex: et sic de alijs: et ideo Isidorus dicit quod officium est ut quis illa agat que nulli officiant: i. noceant: sed prosint omnibus. Ad 3^m dicitur quod diuersitas statuum officiorum et graduum secundum diuersa sumitur: ut dictum est: contingit tamen quod ista tria in eodem concurrant: puta cum aliquis deputatur ad aliquem actum aliorum simul ex hoc habet et officium et gradum et vterius quendam perfectionis statum propter actus sublimitatem: sic patet de episcopo: ordines autem ecclesiastici specialiter distinguuntur per diuersa officia: dicitur enim Isidorus in li. etymologiae: Officio plurima genera sunt: sed precipuum illud est quod in sacris diuisis rebus habetur.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod differentia statuum non attendatur secundum accipientes perfectiores et perfectos diuersorum enim officiorum sunt species et differentie: sed secundum hanc differentiam

inchoationis profectus et perfectionis diuiduntur gradus charitatis: vt supra habitum est: cu de charitate ageretur. ergo videtur quod secundum hoc non sit accipienda differentia statuum. ¶ **S**ecundum gratiam sicut dicitur, est respicit conditionem seruitutis vel libertatis ad quam non videtur pertinere predicta differentia incipientium profectuum et profectorum: ergo inconuenienter statum per ista diuiditur. ¶ **I**ncipientes profectus et profecti distinguuntur videntur per magis et minus: quod videtur magis pertinere ad rationem gradus: sed alia est diuisio graduum et statuum: vt supra dictum est. non est conuenienter diuiditur statum secundum incipientes: profectus et profectos. ¶ **S**ed contra est quod Gregorius dicit in moralibus. Tres sunt modi seruitutis: inchoatio: medietas: atque profectio. et supra Ezechiel dicit quod alia sunt virtutis exordia: aliud profectus: aliud profectio. ¶ **R**espondeo: quod sicut supra dictum est: statum libertatis respicit: vel seruitutem. inuenitur autem in rebus spiritualibus duplex seruitus et duplex libertas. vna quod est seruitus peccati. altera vero est seruitus iustitie. similiter etiam est duplex libertas. vna quidem a peccato. alia vero a iustitia: vt patet per apostolum qui dicit ad Romanos. 6. Tu seruis es istis peccati liberi fuisti iustitie: nunc vero liberati a peccato seruis facti deo. Est autem seruitus peccati vel iustitie cum aliquis ex habitu peccati ad malum inclinatur: vel ex habitu iustitie inclinatur ad bonum. sicut etiam libertas a peccato est cum aliquis ab inclinatione peccati non superatur. libertas autem a iustitia est cum aliquis propter amorem iustitie non retardatur a malo. verumtamen quod hoc secundum naturam non ad iustitiam inclinatur: peccati autem est contra naturam inclinationem: non est quod libertas a peccato sit vera libertas que coniungitur iustitie: quod per vtrumque tendit homo in id quod est conueniens sibi. et sicut vera seruitus est seruitus peccati cui coniungitur libertas a iustitia: quod si hoc homo impedit ab eo quod est proprium sibi. hoc autem quod homo efficitur seruis iustitie vel peccati contingit per humanum studium: sicut apostolus dicit ibidem: Qui exhibetis vos seruis ad obediendum seruis eius estis cui obediatis siue peccati ad mortem siue obediatis ad iustitiam. in omni autem humano studio est accipere principium: medium: et terminum. et ideo non est quod statum spiritualis seruitutis et libertatis sit tria distinguitur. scilicet secundum principium ad quod pertinet statum incipientium: et medium ad quod pertinet status profectuum: et terminum ad quem pertinet status profectorum. ¶ **A**d primum ergo dicitur: quod libertas a peccato fit per charitatem que diffunditur in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis: vt dicitur ad Romanos. 5. et inde est quod dicitur. 2. ad Cor. 3. Ubi spiritus domini ibi libertas. et ideo eadem est diuisio charitatis et statuum pertinentium ad spirituale libertatem. ¶ **A**d 2um dicitur: quod incipientes profectus et profecti secundum quod per hoc statum diuersi distinguuntur: dicuntur homines: non sunt quodcumque studium: sed sunt studium eorum que pertinent ad spirituale libertatem vel seruitutem: vt dictum est. ¶ **A**d 3um dicitur: quod sicut prius dictum est: nihil prohibet idem concurrere gradum et statum. nam et in rebus mundanis illi gradus liberi non solum sunt alterius status quam serui: sed etiam sunt altioris gradus.

De his que pertinent ad statum perfectionis. CLXXXIII.

Deinde considerandum est de his que pertinent ad statum perfectionis ad quem alii status ordinantur. nam consideratio officiorum quantum quidem ad alios actus pertinet ad legispositores: quantum autem ad sacra ministeria pertinet ad considerationem ordinum: de quibus in tertia parte agebatur. ¶ **L**ibet etiam statum autem profectorum triplex consideratio occurrit. per quod de statu perfectionis in communi. 2. de his que pertinent ad perfectionem neque episcoporum. 3. de his que pertinent ad perfectionem religiosorum. ¶ **C**irca primum queruntur octo. per vtrumque profectio attendatur secundum charitatem. 2. vtrumque aliquis possit esse profectus in hac vita. 3. vtrumque profectio huius vite consistat principaliter in consilijs vel in preceptis. 4. vtrumque quicumque est profectus sit in statu perfectionis. 5. vtrumque plati et religiosi spiritualiter sint in statu perfectionis. 6. vtrumque omnes plati sint in statu perfectionis. 7. quis status sit per

fectio: vtrumque religiosorum vel episcoporum. 8. de comparatione religiosorum ad plebanos et archidiaconos.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod profectio christiane vite non attendatur spiritualiter secundum charitatem. dicitur enim apostolus. 1. ad Cor. 14. Malicia paruuli estote sensibus autem profecti. sed charitas non pertinet ad sensum: sed magis ad affectum. ergo videtur quod profectio christiane vite non consistat principaliter in charitate. ¶ **R**espondeo. Ad Eph. vlt. dicitur: Accipite armaturam dei vt possitis resistere in die malo: et in omnibus profecti stare. de armatura autem dei subiungit dicens: State succincti lumbos vestros in veritate: et induiti lorica iustitie in omnibus sumetes scutum fidei. ergo profectio christiane vite non solum attenditur secundum charitatem: sed etiam secundum alias virtutes. ¶ **V**irtutes specificantur per actus: sicut et alij habitus. sed Iacobus. 3. primo dicitur quod patientia opus profectorum habet. ergo videtur quod status perfectionis attendatur magis per patientiam. ¶ **R**espondeo. Est quod dicitur ad Col. 3. Super omnia charitatem habete que est vinculum perfectionis: quod omnes alias virtutes quodammodo ligat in unitate perfectam. ¶ **R**espondeo. dicitur: quod vnusquodque dicitur esse profectum in quantum attingit proprium finem qui est vltima rei profectio. charitas autem est que vnit nos deo qui est vltimus finis humane mentis: quia qui manet in charitate in deo manet et deus in eo: vt dicitur. 1. Ioan. 4. et ideo secundum charitatem spiritualiter attenditur profectio christiane vite. ¶ **A**d primum ergo dicitur: quod profectio humanorum sensuum precipue in hoc videtur consistere vt in unitate veritatis conueniant: secundum illud. 1. ad Cor. 1. Sentis profecti in eodem sensu et in eadem sententia. hoc attenditur per charitatem quod sensum in hominibus operatur. et ideo etiam profectio sensuum radicaliter in perfectione charitatis radicatur. ¶ **A**d 2um dicitur: quod dupliciter potest dici aliquis profectus. vno modo simpliciter: quod quidem profectio attenditur secundum id quod pertinet ad ipsam rei naturam: puta si dicatur aialis profectus quoniam nihil ei deficit ex dispositione membrorum et alijs huiusmodi quod regitur ad vitam aialis. Alio modo dicitur aliquis profectus secundum quod: que quidem profectio attenditur secundum aliquid exterius adiacens: puta in albedine vel nigredine vel in aliquo huiusmodi. vita autem christiana spiritualiter in charitate consistit per quam anima deo coniungitur: vnde dicitur. 1. Ioan. 3. Qui non diligit manet in morte. et ideo secundum charitatem attenditur simpliciter profectio christiane vite: sed secundum alias virtutes secundum quod. et quod id quod est simpliciter est principalissimum et maximum respectu aliorum: inde est quod profectio charitatis est principalissimum respectu perfectionis que attenditur secundum alias virtutes. ¶ **A**d 3um dicitur: quod patientia dicitur esse opus profectorum in ordine ad charitatem in quantum. scilicet ex abundantia charitatis conuenit quod aliquis patienter tolerat aduersa sed illud ad Romanos. 8. Quis nos separabit a charitate dei: tribulatio an angustia?

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod nullus in hac vita possit esse profectus. dicitur enim apostolus. 1. ad Cor. 13. Cum venerit quod perfectum est euacuabitur quod ex parte est. sed in hac vita non euacuatur quod ex parte est. manet enim in hac vita fides et spes que sunt ex parte. ergo nullus in hac vita est profectus. ¶ **R**espondeo. profectus est cui nihil deest: vt dicitur in 3. phycorum. sed nullus est in hac vita cui non desit aliquid. dicitur enim Iacobus. 3. In multis offendimus omnes. et in his dicitur. Imperfectus meus viderunt oculi tui. ergo nullus est in hac vita profectus. ¶ **R**espondeo. profectio vite christiane sic dicitur esse attenditur secundum charitatem que sub se comprehendit dilectionem dei et proximi. sed quantum ad dilectionem dei non potest aliquis perfectam charitatem in hac vita habere: quia vt Gregorius dicit super Ezechiel. Amoris ignis qui hic ardere inchoat cum ipsum quem amat viderit amplius in amorem ipsius ignescit. neque quantum ad dilectionem proximi: quia non potest in hac vita omnes proximos actualiter diligere: et si habitualiter eos diligam. dilectio autem habitualis imperfecta est. ergo videtur quod nullus in hac vita possit esse profectus. ¶ **R**espondeo. Est quod lex diuina non inducit ad impossibile. inducit autem ad

26 CLXXXIII. De his que pertinet ad statum perfectionis

perfectionem: sicut illud Matth. 5. Estote perfecti sicut pater vester celestis perfectus est. et sic videtur quod aliquis in hac vita possit esse perfectus. **C** Rñ. dōz: q̄ sicut dicitur est perfectio vite christiane in charitate consistit. importat autem perfectio quādam vilitatē: q̄ vt dicit in 3. physicoz: perfectus est cui nihil deest. p̄t ergo triplex perfectio considerari. vna quidem absoluta q̄ attendit: nō solū s̄m totalitatē ex parte diligētis: sed etiā ex parte diligibilis: put. s. deus tantū diligētū diligibilis est: et talis perfectio nō est possibilis alicui creaturę: s̄ cōpetit soli deo: in quo bonū integrālī et essentialiter inuenit. Alia autē est perfectio que attendit s̄m totalitatem absolutā ex parte diligētis: put. s. affectus s̄m totū suū posse semp actualī tendit in deū. et talis perfectio nō est possibilis in via: sed erit in patria. 3° autē ē perfectio que neq; attenditur s̄m totalitatē ex parte diligibilis: neq; s̄m totalitatē ex parte diligētis q̄tū ad hoc q̄ semp actu ferat in deū: s̄ q̄tū ad hoc q̄ excludant ea q̄ repugnant motui dilectionis in deū: sic aug. dicit in lib. 83. q̄d nū q̄ venenū charitatis ē cupiditas. perfectio nllā cupiditas. Et talis perfectio p̄t in hac vita h̄ri. et hoc duplī. Uno^o in q̄tū ab affectu hoīs excludit omne illud q̄ dicitur charitati: sicut ē petri mortale: et sine tali perfectiōe charitas eē nō p̄t. vñ est de necessitate salutis. Alio mō in q̄tū ab effectu hoīs excludit nō soluz illud q̄ est charitati h̄ri. sed etiā oē illud q̄ ipedit ne affectus mētis totalī dirigat ad deū: sine qua perfectiōe charitas eē p̄t: puta in incipiētibus et p̄ficiētibus. **C** Ad p^o ergo dōm q̄ ap̄s ibi loquit de perfectiōe patrie q̄ nō est in via possibilis. **C** Ad 2° dōz: q̄ illi q̄ sunt in hac vita perfecti: in multis viciis offendere s̄m pctā venialia que sequuntur ex infirmitate p̄ntis vite: et q̄tū ad hoc etiā habēt aliqd̄ imperfectū p̄ cōparationē ad perfectiōē patrie. **C** Ad 3° dōm: q̄ sic mōdus p̄ntis vite nō patit vt h̄ semp actu feratur in deū: etiā nō patit q̄ actu ferat in oēs p̄ximos sigillatim: s̄ sufficit q̄ ferat cōiter in oēs in vniuersali: vel in singulos habitualiter et s̄m animi p̄parationē. p̄t autē etiā circa dilectionē p̄ximi duplex perfectio attendi: sicut et circa dilectionem dei. Vna q̄dē sine qua charitas esse nō p̄t: vt. s. hō nī hūl habeat in affectu q̄d sit h̄rius dilectioni p̄ximi. Alia autem sine qua charitas inueniri p̄t: que q̄dē attendit triplīter. p̄ quidē s̄m extēsiōē dilectiōis: vt. s. aliquis nō soluz diligat amicos et notos: sed etiā extraneos et vltērī inimicos. hoc. n. vt Aug. dicit in enchiridion: Est perfectioz filioz dei. 2° s̄m intēsiōē que ostendit ex his q̄ hō p̄pter p̄ximū cōtēnit: vt. s. hō cōtēnat: nō solū exteriora bona p̄pter p̄ximū: s̄ etiā afflictiones corporales et vltērī mortē: s̄m illud Joā. 15. Maiorē dilectionē nemo h̄z vt aiām suā ponat q̄ p̄ amicis suis. 3° q̄tū ad effectū dilectionis: vt. s. hō p̄o p̄ximis impēdat: nō solū tpalia bñficia: sed et spūalia: et vltērī seipsū: s̄m illud aplī. 2. ad Corin. 12. Ego autē libentissime impēdā et supimpēdā ego ipse p̄o animabus vestris.

Ad tertium sic p̄cedit. Videt q̄ perfectio nō consistat in p̄ceptis sed in p̄silijs. Dicit. n. dñs Matth. 19. Si vis p̄fect^o eē: vade et vēde oia que h̄es et da paup̄ibus: et veni et sequere me. s̄ istud est cōsiliū. ergo perfectio attendit s̄m p̄silia et nō s̄m p̄cepta. **C** P̄. Ad obseruantia p̄ceptoz oēs tenent cū sint de necessitate salutis. si ergo perfectio xpiane vite consistat in p̄ceptis: sequit q̄ perfectio sit de necessitate salutis: et q̄ oēs ad eā teneantur: q̄d p̄ esse falsum. **C** P̄. Perfectio xpiane vite attenditur s̄m charitatē: vt dicitur est. sed perfectio charitatis non videt consistere in obseruantia p̄ceptoz: q̄ perfectiōē charitatis p̄cedit et augmentū et inchoatio ipsius: vt p̄ Aug. sit per canonicā Joānis. nō aut potest charitas inchoari ante obseruationē p̄ceptoz: q̄ vt dicit Joā. 14. Si q̄ diligat me sermonē meū seruabit. ergo perfectio vite nō attendit s̄z

p̄cepta: sed s̄m cōsilia. **C** Sed ē q̄d d̄r. Deutro. 6. Diliges dñm deūz tuū ex toto corde tuo. et Leuit. 19. dicit: Diliges p̄ximū tuū sicut teipsum. hec aut sunt duo p̄cepta: de quibus dñs dicit Matth. 22. In his duobus p̄ceptis p̄det lex et p̄phete. perfectio autē charitatis s̄z quā dicit vita christiana esse perfecta attendit s̄m hoc q̄ deū ex toto corde diligamus: et p̄ximū sicut nosipos. ergo videt q̄ perfectio consistat in obseruantia p̄ceptoz. **C** Rñ. dōm: q̄ perfectio dicitur in aliquo consistere dupliciter. Uno^o per se et essentialiter. Alio^o secundario et accidentaliter. Per se quidē et essentialiter consistit perfectio xpiane vite in charitate. p̄ncipaliter q̄dē s̄m dilectionē dei. secundario autē s̄m dilectionē proximi: de quibus datur p̄cepta p̄ncipalia diuine legis: vt dicitur est. nō autē dei et p̄ximi cadit sub p̄cepto s̄m aliquā mensuram: ita q̄ id quod est plus sub consilio remaneat: vt patet ex ipsa forma p̄cepti que perfectionem demonstrat: vt cū dicit: diliges dominū deūz tuū ex toto corde tuo. totūz enī et perfectū idēz sunt s̄m p̄ximū in 3. physicoz: et cū dicitur: Diliges proximum tuū sicut teipsum. vnusquisq; n. seipsum maxime diligit. et hoc ideo est quia finis p̄cepti charitatis est: vt ap̄s dicit. i. ad Thimo. 1. in fine autē non adhibetur aliqua mensura: sed solum in his que sunt ad finē: vt p̄s dicit in p̄ polit. sicut medicus non adhibet mensurā q̄tū sanet s̄z q̄tū medicina vel diēta vtatur ad sanādū. et sic p̄z q̄ perfectio essentialiter consistit in p̄ceptis. vñ Aug. dicit in lib. de p̄fectione iustitie. Cur q̄ non p̄cipet hō ista p̄fectio q̄uis eā in hac vita nemo habeat. Secūdariorio autē et instrumentaliter perfectio consistit in p̄silijs q̄ oia sicut et p̄cepta ordinant ad charitatē: s̄z aliter et aliter. nā p̄cepta alia a p̄ceptis charitatis ordinant ad remouendū ea q̄ sūt charitati h̄ria: cū q̄bus. s. charitas esse nō p̄t. Alia autē ordinant ad remouendū impedimēta actus charitatis: q̄ tamē charitati non h̄riantur: sic est m̄mōniū: occupatio negotioz secularioz: et alia huiusmodi. vñ Aug. dicit in enchiridion. Quēcūq; mādat deus ex quibus vnus est: non mechaberis: et q̄cūq; non iubent: s̄z sp̄ali p̄silio monent ex quibus vnus est bonū est hōi mulierē non tangere: tunc recte fiunt cū referunt ad diligēdū deūz et p̄ximū p̄pter deū: et in hoc seculo et in futuro. et ideo est q̄ in collationibus p̄xuz dicit abbas Moyses: Ieiunia vigilie meditatio scripturaz: nuditas ac puatio oīum facultatū: non perfectio s̄z p̄fectionis instrumenta sunt q̄ nō in ipsis consistit discipline illius finis: s̄z p̄ illa puenit ad finē: et supra p̄misit q̄ ad p̄fectōēz charitatis istis gradib; ascendere nitimur. **C** Ad p^o dōz: q̄ illis v̄bis dñi aliqd̄ ponit q̄ si via ad p̄fectōēz: hoc. s. q̄d d̄r. Vade et vēde oia que habes et da paup̄ibus. Aliud autē subdit in quo perfectio consistit. s. q̄ dicit: et sequere me. Vñ Hierony. dicit super Matth. q̄ non sufficit tñi relinquere iō petrus iungit q̄d p̄fectū est. i. securi sum^o te. Amb. aut sup illud Luc. 5. Sequere me dicit. Sequi iubet: nō corp̄is gressu s̄z mētis affectu: q̄d s̄m charitatē. et iō ex ipso mō loq̄ndi appet q̄ p̄silia sunt q̄dā ista pueniēdi ad p̄fectionē: dū d̄r: si vis p̄fect^o eē vade et vēde et. q̄ si dicat hoc faciēdo ad hūc finē puenies. **C** Ad 2° dōz: q̄ sic Aug. dicit in li. de p̄fectione iustitie: perfectio charitatis hōi in hac vita p̄cipit: q̄ non recte currit si quo currēdū ē nesciat. quō autē sciret si nllis p̄ceptis ostenderet. cū aut id q̄ cadit sub p̄cepto diuersimode possit impleri: nō efficit trāgressor p̄cepti aliq̄s ex hoc q̄ non optio mō implet: s̄z sufficit q̄ quocūq; mō implet illud. perfectio autē diuine dilectiōis vlt̄ q̄dē cadit sub p̄cepto: ita q̄ etiā perfectio p̄fie nō excludit ab illo p̄cepto: vt dicit Aug. s̄z trāgressiōē p̄cepti euadit q̄ quocūq; mō p̄fectionē diuine dilectiōis attingit. Est aut in sum^o diuine dilectiōis gradus vt nihil supra eū aut h̄ eū aut eqliter ei diligat. a quo gradu p̄fectiōis q̄ deficit: nullo mō implet p̄ceptū. Est aut alijs gradus perfecte dilectionis q̄ non potest impleri in via vt dicitur est: a quo

qui deficit in manifestu e qd no est transgressor precepti. r si militer no est transgressor precepti qui no attingit ad me- dios perfectionis gradus: dummodo attingat ad infimum. Ad 3° ddm: qd sicut ho bz quada pfectione sue nae sta- tum cu nascit qd pinet ad rone spei. est aute alia pfectio ad qua p augmetu adducit: ita et e qda pfectio charitatis pri- mens ad ipsam spem charitatis: vt. s. deus sup oia diliga r nihil e eu amef. e aut alia pfectio charitatis etiam in ba- vita ad qua aliquis per aliq spuale augmentu peruenit: vtpura cum homo etiam a rebus licitis abstinere vt liberi- tis diuinis obsequijs vacet.

Ad quartum sic pcedit. Videt qd qm qd e pfe- ctus sit in statu pfectionis. Sic. n. per augmentu corpale puenit ad pfectione corporale: ita p augmentu spuale puenit ad pfectione spuale: vt dictu e. s. post augmentu corpale aliq d e i statu pfecte etatis. g etia videt qd post augmentu spuale cu qd ia adept est pfe- ctione sit in statu pfectionis. C. P. Eade rone q aliq mo- uet de dno in dnu. mouet et aliq de minori ad maius: vt dicit in. s. phycop. s. qd aliq transmutat de pcto ad gram d mutare statum put distinguit stat^o culpe r stat^o gre. g vt qd pari rone cu aliq pficit de minori gra vsq ad maiores quousq pueniat ad pfectu q adipiscat pfectionis statum. C. P. Statu adipiscit aliq ex hoc q a seruitute liberaf. s. p charitate aliq liberaf a fuitute pcti: qz vniuersa deli- cta opit charitas: vt dicit puerb. io. s. pfect^o d aliq s. cha- ritate: vt dictu est. g videt qd qcuq habeat pfectione ex hoc ipso heat pfectionis statum. C. S. s. est qd aliq sunt in sta- tu pfectionis q oino charitate r gra caret: sicut mali epi aut mali religiosi. g videt qd ecotario aliq habet pfectionem vite: q tñ no hit pfectionis statum. C. R. n. ddm: qd sicut su- pra dictu e: stat^o pprie ptinet ad pditione libertatis vt ser- uitudinis. spualis aut libertas vel fuit^o pot in hoie attedi du- pliciter. Uno^o s. id qd iterius agit. alio mo s. id qd agi- tur exteri^o: r qd vt dicit. i. Reg. 16. Voies videt ea q parer: s. deus ituef corde est qd fm iteriore hois dispone accipit pditio spualis stat^o in hoie p coparatione ad iudiciu diui- nus. fm aut ea q exteri^o agunt accipit spualis stat^o in ho- mine p coparatione ad eccliaz. r sic nuc de statib^o loqmur put. s. ex diuersitate statuu qda ecclie pulchritudo cofur- git. C. Est aut cōsideradu qd qstuz ad hoies ad hoc q aliq adipiscat statum libertatis vel fuitutis requir p qd obliga- tio aliq vel absolutio. no eni ex hoc q aliq seruit alicui ef- ficit seruus: qz etia liberi seruiut: fm illud ad Gal. 5. Per charitate spūs seruire inuicē. neqz etia ex hoc q aliq desi- nit seruire: dicit liber: sicut p3 de fuis fugitiuis. s. ille pro- prie dicit seruus q obligat ad seruiēduz: r ille est liber qui a seruitute absoluū. 2° requirit q obligatio pdicta cum aliqua solēnitate fiat. sicut r cetera q iter hoies obrinet p- petua firmitate qda solēnitas adhibetur. sic g r in statu p- fectiois pprie dicit aliq esse no ex hoc q bz actū dilectio- nis pfecte: s. ex hoc q obligat se ppetuo cu aliq solēnitate ad ea q sunt pfectionis. rtingit etia qd aliq se obligat qui no seruat: r aliqui iplēt ad qd se no obligauerūt: vt p3 Matt. 23. de duob^o filijs quoz vn^o pfi dicit: opare in vinea: rñ- dit nolo. postea abyt. alter aut rñdens ait: eo r no iuit: r iō- nihil pbihet aliquos eē pfectos q no sunt in statu pfectio- nis: r aliquos esse in statu pfectionis qui tñ no sunt pfecti. Ad pmū ergo dōz: qd per augmentu corpale pficit aliq in his que ptinet ad nām. r iō adipiscit nāe statū: pseruim qd qd est fm nām quodammodo imutabile est in qstū nā de- terminat ad vnū. r s. r per augmentu spuale interius aliq adipiscit statū pfectionis qstū ad diuinu iudiciu: s. qstū ad distinctiones eccliaficoy statuu no adipiscit aliq statuz pfectionis nisi p augmentu in his que exteri^o agunt. C. Ad 2° ddm: qd illa etia rō procedit qstuz ad interiore statuz: r

tamen cum aliquis transit de peccato in gratia transit de peccato in gratia trāsīt de seruitute ad libertate: quod no cōtingit per simplicē pfectu gratie: nisi cu aliquis obli- gat se ad ea que sunt gratie. C. Ad 3° dōz: qd illa etia ratio pcedit qstuz ad interiore statū: r tamē licet charitas va- riet cōditione spualis seruitutis r libertatis: hoc tamē no facit charitas augmentum.

Ad quintum sic pcedit. Videt qd prelati r reli- giosi no sint in statu perfectionis. Status eni perfectionis distinguit cōtra statū incipien- tium r pficientiu. sed no sunt aliqua gnā hominū deputa- ta spaliter statui pficientiu vel etia incipientiu. ergo videt qd nec etia debeāt esse aliq gnā hoīuz deputata statui p- fectiois. C. P. Status exterior d3 interiori statui respo- dere: alioquin incurrit mēdaciuz: qd no soluz est in falsis verbis: sed etia in simulatis operibus: vt Ambro. dicit in quodaz sermone: s. multi sunt plati vl religiosi qui no ha- bent interiore pfectione charitatis. si ergo oēs religiosi r prelati sunt in statu perfectionis: sequitur qd quicūqz eo- rum no sunt perfecti sunt in peccato mortali tanqz simula- tores r mendaces. C. P. Perfectio fm charitatem atten- ditur: vt supra habitum est. sed perfectissima charitas vi- detur esse in martyribus: fm illud Joan. 15. Maiorem di- lectionem nemo bz qd vt aīaz suā ponat qd p amicis suis. r sup illud ad Heb. 12. Nondū eni vsq ad sanguinē rē. dicit glo. Perfectior in hac vita nlla dilectio e ea ad qua sancti martyres puenērūt. qd pctm vsq ad sāguinē certauerūt. g videt qd magis debeat pfectionis status attribui martyri- bus qz religiosi r epis. C. S. s. est qd Diony. 5. ca. cel. hierar. attribuit pfectione epis tāqz pfectionib^o. r in. 6. ca. eius dem libri attribuit pfectione religiosi quos vocat mona- chos vel triapētas. i. deo famulātes: tāqz pfectis. C. R. n. ddm: qd sicut dicit e: ad statū pfectionis requiritur obligatio ppetua ad ea que sunt pfectionis cu aliq solēnitate. vtrūqz aut hoz cōpetit religiosi r epis. religiosi. n. se voto astrin- gunt ad hoc q a rebus secularib^o se abstinēat qbus licite vti poterāt: ad hoc qd liberius deo vacēt in quo rñsit pfe- ctio pntis vite. vñ Diony. dicit. 6. ca. cel. hierar. de religiosi loquens. Alij qdē triapētas. i. famulos dei ex puro fuitio r famulatu: alij vero monachos ipos noiant ex indiuisibi- li r singulari vita vniente ipsos ex indiuisibiliū scis cōnolu- tionibus. i. contēplationibus ad deiformē vnitate r ama- bile deo pfectione. hoz etia obligatio fit cu qda solēnita- te pfectionis r bñdictionis. vñ ibidē subdit Diony. ppter qd pfectā ipis donans gram scā legislatio qda ipsa digna ta est scificatiua iuocatione. s. r etia epi obligāt se ad ea q sunt pfectionis pastozale assumentes officiu: ad qd ptinet vt aīam suā ponat pastor p ouibus suis: sic dicit Joan. 10. vn- de apłs dicit. i. ad Thimot. vlt. Cōfessio bonā cōfessionē co- rā multis testibus. i. in tua ordinatione vt glo. ibidem dicit: adhibet etia qdam solēnitas psecratiōis simul cu pfectio- ne pdicta: fm illud. 2. ad Thimot. 1. Resuscites grāz dei q est in te p impositionē manū tuaz: qd glo. exponit de grā epāl. r Diony. dicit. 5. ca. cele hiera. qd summus sacerdos. i. eps in sua ordinatōe bz elogoz sup caput scissimā supposi- tionē: vt significet qd ipse est participaturus itegre totius hierarchie vntutis: r qd ipse non solū sit illuminatiu^o oīum qd ptinet ad scās locutiones r actiones: s. qd etia hoc alijs tradat. C. Ad p^o qd ddm: qd icohatio r augmentu non qrit ppter se s. ppter pfectione. r iō ad solū pfectionis statum aliq hoies cu qdam obligatione r solemnitate assumunt. C. Ad secunduz dicendum: qd homines statum pfectio- nis assumunt non quasi profitentes seipos perfectos es- se: sed profitentes se ad perfectionem tendere. Unde r apostolus dicit ad Philippen. 3. Non qd iam comprehen- derim aut iam perfectus sim. sequor autem si quo modo

cōprehēdas. r postea subdit: Quicūq; g̃ pfecti sumus hoc sentiamus. vñ nō cōmittit aliq; mēdaciū vel simulationē ex hoc q; aliq; nō est pfect' q; statū pfectionis assumit: s; ex eo q; ab itētiōe pfectionis aiuz reuocat. ¶ Ad 3° dōm: q; martyriū in actu pfectissimo charitatis cōsistit. act' aut' pfectionis nō sufficit ad statū faciēdum: vt dictum est.

Ad sextum sic pcedit. Videt' q; oēs plati ecclia/ stici sint in statu pfectionis. Dicit enim Hiero. in epla ad Titū: Oliz idē p̃byter q; r ep̃s. r postea subdit: sicut g̃ p̃bri sciūt se ecclie p̃suetudine ei q; sibi p̃p̃o/ sit' fuerit eē subiectos: ita ep̃i nouerint se magis p̃suetudi/ ne q̃ dispēsatiōis dñice vitate p̃briū esse maiores r in cōi/ debere ecclias regere: s; ep̃i sunt in statu pfectionis. g̃ r p̃s/ byteri habētes curā aiarū. ¶ Sicut ep̃i suscipiūt curā aiarū cū p̃secratiōe: ita ē p̃bri curati r archidiaconi: de q; bus sup̃ illud Act. 6. Considerate fr̃es viros boni testionij septe rē. dicit glo. Dic discernebāt apli p̃ eccliam p̃stitui se/ ptē diacones q; eēt sublimioris gradus: r q̃si colūne p̃ri/ me circa arā. g̃ videt' q; ipsi sint in statu pfectionis. ¶ Sicut ep̃i obligant ad hoc q; aiām suā ponāt p̃ ouibus suis: ita r p̃bri curati r archidiaconi: s; hoc p̃tinet ad pfectionē charitatis: vt supra dictū est. g̃ videt' q; ē p̃bri curati r ar/ chidiaconi sint in statu pfectionis. ¶ S; d' ē qd̃ Dio. dicit in .5. ca. cele. hierar. p̃tificū qd̃ ordo p̃sumatiū ē r p̃fecti/ tus. sacerdotū autē illuminatiū r lucidus. ministratiū vō purgatiū r discretiū. ex quo p̃ q; p̃fectio solis ep̃is attribuit. ¶ Rñ. dōm: q; in p̃briū r diaconib' curā ha/ bētib' aiarū duo p̃nt cōsiderari. s. ordo r cura. ordo autē ipse ordinat ad quēdā actū in diuinis officijs. vñ supra dictū est q; distinctio ordinū sub distinctiōe offiōrū p̃tinet. vñ p̃ hoc q; aliqui suscipiūt sacri ordinē accipiūt p̃tātē quosdam sa/ cros act' p̃ficiēdi. nō autē obligant ex hoc ipso ad ea q; sūt p̃fectiōis nisi q̃ten' apud occidentalē eccliam in suscepiōe sa/ cri ordinis emittit' p̃tinetiē votū qd̃ ē vñū eoz q; ad p̃fectiō/ nez p̃tinet: vt infra dicit'. vñ p̃ q; ex hoc q; aliq; accipit sa/ crū ordinē nō ponit simplr in statu p̃fectiōis: q̃uis iteriōr p̃fectio ad hoc regrat' q; aliq; digne huiusmodi act' exer/ ceat. s; r̃t nec ex pte cure quā suscipiūt ponunt in statu p̃fectiōis. nō. n. obligant ex hoc ipso vinculo p̃petui voti ad hoc q; curā aiarū retineāt: s; p̃nt eā deserere vel trāseūdo ad religionē ēr absq; licētia ep̃i: vt habet' in decretis. 19. cā. .4. r. r̃t cū licētia ep̃i pōt aliq; archidiacon' archidiacon/ natū vel parrochiā dimittere r simplicē p̃bēdā accipere si/ ne cura: qd̃ nullo mō liceret si eēt in statu p̃fectiōis. nemo enī manū mittēs ad aratrū r respiciens retro apr' ē regno dei: vt d' Luc. 9. Ep̃i autē q; sūt in statu p̃fectionis: nō nisi auctoritate sūmi p̃tificis ad quē ēr solū p̃tinet in votis p̃petuis dispēsare p̃nt ep̃alē curā deserere: r ex certis causis vt infra dicit'. vñ manifestū ē q; nō oēs plati sūt in statu p̃fectionis sed soli ep̃is. ¶ Ad p̃m g̃ dōm: q; de p̃sbr̃o r ep̃o duplr loqui possum'. Uno q̃tū ad nomē. r sic oliz nō distinguebant ep̃i r p̃bri. nā ep̃i dicunt' ex eo q; sup̃intendunt. sic dicit aug. 19. de ciui. dei. p̃bri autē in greco dicunt' q̃si seniores. vñ r apls cōiter vtiū noie p̃sbyteroz q̃tuz ad vtroq; cū dicit. i. ad Thimo. 5. Qui bñ p̃sunt p̃bri duplici honore digni habeant. r s; r̃t noie ep̃oz. vñ dicit Act. 20. p̃sbyteris ep̃besine ecclie loquēs: Attēdite vobis r vni uerso gregi in quo vos spūs scūs posuit ep̃os regere ecclia dei. s; fm̃ rē semp̃ inter eos fuit distinctio ēr tpe aploz: vt p̃ p̃ Dio. 5. ca. cele hierar. r Luc. 10. sup̃ illud. Post hec autē designauit dñs rē. dicit glo. Sicut in aplis forma ē ep̃oz: sic r in septuaginta duob' discipulis forma ē p̃sbyteroz se/ cundi ordinis. postmodū tñ ad scisma vitādū: necessariū fuit vt etiā noia distinguerent'. vt. s. maiores dicerent' ep̃i. minores autē p̃sbyteri. Dicere autē p̃sbyteros nō difer/ re ab ep̃is: iter dogmata heretica numerat Angu. li. lib. de

De officio r statu hominum

heresibus: vbi dicit q; Arriani dicebāt p̃sbyterū ab ep̃o nulla differētia debere discerni. ¶ Ad 2° dōm: q; ep̃i p̃ncipaliter habēt curā oīum sue diocesis. p̃sbyteri autē cu/ rati r archidiaconi habēt aliq; subministratiōes sub ep̃is. vñ sup̃ illud. i. ad Lozin. 12. Alij opitulationes alij gubernatiōes. Dicit glo. opitulationes. i. eos q; maiorib' ferūt opes vt titus apollo vel archidiaconi ep̃isopi. gubernatiōes. i. s; hinoz personarū p̃elationes vt p̃sbyteri sunt qui pleni deputati sunt. r Dio. dicit. 5. ca. cele. hierar. q; sicut vniuer/ saz hierarchiā videmus in biesu terminatā: ita vñquāq; in p̃p̃ia diuinā hierarchia. i. ep̃isopo. r. zi. q. i. dicit'. Qib' p̃sbyteris r diaconibus attendēduz est vt nihil absq; p̃ p̃y ep̃isopi licētia agāt. ex quo p̃ q; ita se habēt ad ep̃m sicut balni r p̃positi ad regē. r p̃pter hoc sicut in mūda/ nis p̃tātib' solus rex benedictionē solēne accipit. alij vō per simplicē cōmissionē institunt': ita etiā in ecclia cu/ ra ep̃iscopalis cū solēnitāte cōsecrationis cōmittit'. cura autē archidiaconatus vel plebanatus cū simplici inuū/ ctione. cōsecrantur tamen in suscepiōe ordinis. s. anteq; curam habeant. ¶ Ad 3° dicendum: q; sicut plebani r ar/ chidiaconi nō habent p̃ncipaliter curas s; administratio/ nem quā daz fm̃ q; eis ab ep̃isopo cōmittit': ita etiā ad eos nō p̃tinet p̃ncipaliter pastorale officium: nec obligatio ponēdi aiām p̃ ouibus: s; in q̃tuz participant de cu/ ra. vñde magis habēt quoddā officii ad p̃fectionē p̃ncēs q̃ obtineant p̃fectionis statum.

Ad septimum sic proceditur. Videtur q; stat' religiosoz sit p̃fectior q̃ stat' p̃latoz. Dñs. n. dicit Matth. 19. Si vis p̃fect' eē vade r ven/ de oīa q; habes r da paup̃ibus. qd̃ faciunt religiosi. nō autē ad hoc tenet' ep̃i. dñ. n. 12. q. 1. Ep̃i de reb' p̃p̃uz vel acqui/ tis vel q̃qd̃ de p̃prio hnt heredit' suis derelinquat. g̃ reli/ giosi sūt in p̃fectiōi statu q̃ ep̃i. ¶ P̃fectio p̃ncipa/ lius p̃sistit in dilectione dei q̃ in dilectione p̃ximi: s; stat' religiosoz directe ordinat ad dilectionē di. vñ r ex dei fuitio r famlatu noiant': vt Diony. dicit. 6. ca. cel. hierar. Stat' autē ep̃oz videtur ordinari ad dilectionē p̃ximi cui' cure sup̃intēdūt. vñ r noiantur: vt p̃ p̃ Aug. 19. de ciui. dei. g̃ videtur q; status religiosoz sit p̃fectior q̃ stat' ep̃oz. ¶ Status religiosoz ordinat ad vitā r̃tēplatiuā que potior est q̃ vita actiua ad quā ordinat' status ep̃oz. dicit. n. Bre. in pastorali q; p̃ vitā actiua p̃desse p̃ximis cupiēs Iſaias officii p̃dicationis appetit. p̃ r̃tēplatiuā vero Ieremias amori p̃ditoris sedule iherere desiderans ne mitti ad p̃dicandū debeat dicit. g̃ videt' q; status religiosoz sit p̃fectior q̃ stat' ep̃oz. ¶ Nulli lz a maiori statu ad mi/ norē trāfire. hoc. n. esset retro aspiciere. s; pōt aliq; a statu religionis trāfire ad statū ep̃alē. dñ. n. 18. q. 1. q; sacra ordi/ natio de monacho ep̃m facit. g̃ status ep̃oz est p̃fectior q̃ status religiosoz. ¶ Rñ. dōm: q; sicut Aug. dicit. 12. sup̃ Hen. ad lram: semp̃ agens p̃stantius est patiente. in gene/ re aut p̃fectionis fm̃ Diony. ep̃i se hnt vt perfectiores. reli/ giosi aut vt p̃fecti: quoz vñū p̃tinet ad actionē: altez autē ad passionē. vñde manifestū ē q; status p̃fectionis potior est in ep̃is q̃ in religiosis. ¶ Ad p̃m g̃ dōm q; abrenuncia/ tio p̃p̃iaz facultati duplr considerari potest. Uno fm̃ q; est in actu. r sic in ea non consistit essentialr p̃fectio. s; ē quoddā p̃fectionis instm̃: sicut supra dictū ē. r id̃ nihil sta/ tū p̃fectionis p̃hibet esse sine abrenunciatione p̃p̃ioz: si cut etiā dōm est de alijs exterioribus obseruantijs. Alio mō pōt considerari fm̃ preparationē animi: vt. s. homo sit paratus si fuerit opus oīa dimittere vel distribuere. r hoc p̃tinet directe ad perfectionē. Unde aug. dicit in libro de questionibus euangely. Ostendit dominus filios sapiētie intelligere non in abstinento nec in manducando esse iustitiam: sed in equanimitate tolerandi inopiam. Unde

ap'ls dicit. Scio et abundare et penuriam pati. Ad hoc autem maxime tenent epi q' oia sua p honore dei et saluti sui gregis p'ntant: cu' op' fuerit v' paupib' sui gregis largiendo vel rapina bono' suoz cu' gaudio sustinendo. ¶ Ad 2° dicit q' hoc opus qd epi ite'du't his q' p'inet ad p'rimoz dilectione: puenit ex abudantia dilectionis diuine. vñ dicit p a' petro q' fuit an eu' diligeret: et postea ei sui gregis curam comisit. et Hreg. dicit in pastoral: Si dilectionis testimoniu' e' cura pastoralis: q' q's vtutib' pollens gregē dei renuit pascere: pastor em sumu' conuincit no' amare. hoc aut' est maioris dilectionis signu'. vt ho' ppter amicu' etiā alij seruiat q's etiā si soli amico velit seruire. ¶ Ad 3° dicit q' sicut Hreg. dicit i pastoralis: Sit p'sul actioe p'cipuus: p' cunctis cōtēplatione su' p'sens: q' ad ip'os p'inet: nō solū ppter seipos: s' etiā ppter instructionē alioz p'clari. Vñ Hreg. dicit sup' Ezech. q' de pfectis viris post cōtēplationē suā redeūtib' dicit: Memoriam suauitatis tue cructabunt.

Ad octauum sic pcedit. Videt q' etiā p'sbyteri curati et archidiaconi sint maioris pfectiois q' religiosi. Dicit. n. Chryso. in suo dialogo: Si tales mihi aliq' adducas monachū q'lis vt fm exaggerationē dicā Delias fuit: nō tñ illi cōparādus e' q' tradit' populis et multoz p'ctā ferre cōpulsus imobilis perseuerat et fortis. et parū post dicit: Sigs mihi pponeret optionē: vbi mallē placere in officio sacerdotali an in solitudine monachoz sine cōparatiōe eligerē illud qd p'us dixi. et in eodem libro dicit: Sigs bñ administrato sacerdotio illi' ppositi. s. monachalis sudores cōferat: tātū eos distare repiet quantuz iter puatū distat et regē. ergo videt q' sacerdotes habētes curā aiarū sint pfectiores religiosi. ¶ S. Aug. dicit in epla ad Valeriu': Logret religiofa prudētia tua nihil eē in hac vita maxime hoc tpe difficult': laborios': piculos': epi: aut p'sbyteri: aut diaconi officio. s' apud deū nihil beatius si eo mō militet quo nō impator iuber. nō ergo religio si sunt pfectiores p'sbyteris aut diaconib'. ¶ S. Aug. dicit ad Aureliū: Nūmis volēdū est si ad taz ruinosas supbiam monachos subrigim': et tā graui p'tumelia clericos dignos putam': vt. s. dicat q' malus monachus bon' cleric' est: cū aliq' etiā bon' monachus vix bonū clericū faciat. et paulo ante p'mittit nō eē viā dandā suis dei. i. monachis: vt se facilius putēt elici ad aliqd meli'. s. clericatū si facti fuerint deteriorēs. s. abiecto monachatu. ergo videt q' illi q' sūt in statu clericali sint pfectiores religiosi. ¶ S. Nō licet de statu maiori ad minoz trāsire: s' de statu monastico trāsire licet ad officiū p'sbyteri curā habētis: vt p. 16. q. 1. ex decreto Helasy pape q' dicit: Sigs monachus fuerit q' venerabilis vite merito sacerdotio dign' p'uideat: et abbas sub cui' i'perio regi xpo militat: illū fieri p'sbyterū petierit: ab epō d'z eligi et in loco quo iudicauerit ordinari. et Hiero. dicit ad Rusticū monachū: Sic viue in monasterio vt clericus esse merearis. q' p'sbyteri curati et archidiaconi sūt pfectiores religiosi. ¶ S. Epi sūt i statu pfectiori q' religiosi: vt ex supradictis p. 13. s' p'sbri curati et archidiaconi ex eo q' habēt curā aiarū similiores sunt epis q' religiosi. q' sūt maioris pfectiois. ¶ S. Virt' p'sistit circa difficile et bonū vt d' in. 2. et b. s' difficult' e' q' aliq' bñ viuat in officio p'sbyteri curati vel archidiaconi q' in statu religiois. q' p'sbri curati vel archidiaconi sunt pfectioris vtutis q' religiosi. ¶ S. 3° dicit qd d' 19. q. 1. c. dicit: Sigs i ecclia sua sub epō populū retinet et seculariter viuat si afflat' spū scō i aliquo monasterio: vt regla canonica saluari se vo'uerit: q' lege puata ducit: nllā rō exigat vt publica cōstrigat: s' nō ducit aliq's a lege spūs scī q' ibi d' lex puata nisi i aliqd pfecti'. q' v' p' religiosi sint pfectiores q' archidiaconi vel p'sbri curati. ¶ Rñ. dicit q' cōparatio supeminētia nō h'z locū iter alios ex ea pte in q' ueniūt: s' ex ea pte in q' differūt. in p's-

byteris aut curatis et archidiaconis tria e' p'siderare. s. statū: ordinē: et officiū. Ad statū p'tinet q' seculares sint. Ad ordinē q' sint sacerdotes vel diaconi. Ad officiū q' curā aiarū hēant sibi cōmissas: si q' ex alia pte ponam' statu religiosū: ordine diaconū vel sacerdotē: officio curā aiarū habētes: sicut pleriq' monachi et canonici regulares habēt. in p' quib' dez excellit: in alijs aut par erit. si aut differat secundus a p' statu et officio: pueniat aut ordinē: sicut sūt religiosi sacerdotes et diaconi curā aiarū nō habētes. manifestū est q' secundus p' erit statu qd excellētior: officio autē minor: ordine vō e' q'lis e'. Est ergo p'siderādū q' peminētia potior sit: vtrū status vel officij: circa qd duo attēdēda vident'. s. bonitas et difficultas. si q' fiat cōparatio fm bonitate: sic p'ferē stat' religionis offō p'sbri curati vel archidiaconi: q' religiosus totā vitā suā obligat ad pfectionis studiū. p'sbyter aut curatus vel archidiaconus nō obligat totā vitā suā ad curā aiarū: sicut epus: nec etiā ei cōpetit pncipalē curā subdito ruz h're sicut epō: sed quedā particularia circa curā aiaruz eoz officio cōmittunt: vt ex dictis p. 13. et iō cōparatio stat' religionis ad eoz officiū est: sicut vniuersalis ad particularē. et sicut holocausti ad sacrificiū: quod est minus holocausto: vt patet per Hreg. sup' Ezech. vnde 2. 19. q. 1. dicitur Clericis q' monachoz p'positum appetūt: q' melioz vitā sequi cupiunt liberos eis ab epō in monasterijs o'z largiri igressus: s' hec cōparatio itelligenda e' fm genus opis. naz fm charitate opantis cōtingit q' q' opus ex genere suo minus existens magis sit meritozū. i. si ex maiori charitate fiat. si vō attendat difficultas bñ p'uerfandi in religione et in officio bñtis curā aiarū: sic difficultus est conuersari bñ cū cura aiarū ppter exteriora picula: q'nis cōuersatio religionis sit difficultior q'ntū ad ip'z genus opis ppter aritudinē nō obfuitatē regularis. si vero religiosus etiā ordinē careat: sic p' de p'uerfis religionū: sic manifestū e' excellere peminētia ordinis q'ntū ad dignitatē: q' p' sacrū ordinē aliq's deputat ad dignissima ministeria q'bus ip' xpo fuitur in sacramēto altaris: ad qd requiritur maior scitas interior q' regnat et religiois stat': q' sic Diony. dicit. 6. ca. cel. hierar. q' monasticus ordo d'z seq' sacerdotales ordines: et ad eoz imitationē in d'na ascēdere. vñ grauius peccat ceteris paribus clericus in sacris ordinib' p'stitutus si aliqd p'riū scitanti agat q' aliq's religiosus q' nō h'z ordinē sac'z: q'nis laicus religiosus teneat ab obfuitatē regularis ad q's illi q' sūt in sacris ordinib' non tenent. ¶ Ad p' d' dicit q' ad illas auctoritates Chryso. breuiter rñderi posset q' non loq'ur de sacerdote curato minoris ordinis sed de epō q' d' fūm' sacerdos. et hoc puenit itētiōi illi' libri in quo p'solat se et Basiliū de hoc q' erāt i epōs electi. s' hoc p'termisso d' cēdū e' q' loq' q'ntū ad difficultatē p'mittit. n. Lū fuerit gubernator i medys fluctib' et de tēpestate nauē liberare potuerit: tū merito testimoniu' p'fecti gubernatois ab oibus p'meret. et post cōcludit qd supra positū e' de monacho: qui nō p'parandus e' illi q' tradit' p'p'tis imobilis perseuerat. et subdit cūm: q' sic i trāq'llitate: ita in tēpestate gubernat se ip'm. ex quo nihil aliō ondi pōt nisi q' piculosior e' stat' habētis curā aiarū q' monachi. in maiori aut piculo inocētes se fuare e' maioris vtutis idiciū. s' hoc e' ad magnitudinē vtutis p'tinet q' aliq's viter picula religiois intrādo. vñ nō dicit q' mallet eē in officio sacerdotali q' in solitudine monachoz: s' q' mallet placere in hoc q' i illo: q' hoc e' maioris vtutis argumētū. ¶ Ad 2° dicit q' e' illa auctoritas Aug. manifeste loq'ur q'ntū ad difficultatē q' ondit magnitudinē vtutis in his q' bñ p'uerfant: sic dicit e'. ¶ Ad 3° dicit q' Aug. ibi cōparat monachos clericis q'ntū ad distantia ordinis: non q'ntū ad distantia religionis et secularis vite. ¶ Ad 4° dicit q' illi qui a statu religionis assumuntur ad curam animarum cum prius essent in sacris ordinibus

Q^o CLXXXV. De his que pertinet ad statum episcoporum

constitui assequuntur aliquid quod prius non habebat. s. officium cure. non autem deponunt quod prius habebat. s. religionis statum. dicitur enim in decre. 16. q. 1. de monachis. Qui diu morantes in monasterijs: si postea ad clericat' ordines perveniunt statum non debere eos a priori proposito discedere: s. presbyteri curati vel archidiaconi quoniam religionem ingrediuntur curam deponunt ut adipiscantur perfectioris statum. unde ex hoc ipso excellentia ex parte religionis ostenditur: in hoc autem quod religiosi laici assumunt in clericatum et ad sacros ordines: manifeste promouentur ad melius: sicut supra dictum est: et hoc ostenditur ex ipso modo loquendi cum Hieronimus dicit: Sic in monasterio vivit clericus esse merearis. Ad 5° dicitur: quod presbyteri curati et archidiaconi sunt similes episcopis quibus religiosi quantum ad aliquid. quantum ad curam animarum quam secularis habet: s. quantum ad perpetuam obligationem que requiritur ad statum perfectionis similes sunt episcopo religiosi: ut ex supradictis patet. Ad 6° dicitur: quod difficultas que est ex arduitate operis addit ad perfectionem virtutis. difficultas autem que pervenit ex exterioribus impedimentis: quaedam quod diminuit perfectionem virtutis: puta cum aliquis non tantum virtutem amat ut impedimenta virtutis declinare velit: sicut illud apostoli. i. ad Corin. 9. Ois qui in agone contendit ab omnibus se abstinet. quibus vero est signum perfectionis virtutis: puta cum alicui inopinatio vel ex necessaria causa impedimenta virtutis occurrunt: propter que tamen a virtute non declinat. in statu autem religionis est maior difficultas ex arduitate operis. sed in his qui in seculo vivunt quantum ad virtutem est maior difficultas ex impedimentis virtutis que religiosi per omnia possunt vitaverunt.

De his que pertinent ad statum episcoporum. Q^o CLXXXV

Unde considerandum est de his que pertinent ad statum episcoporum.

Et circa hoc queruntur octo. 1° utrum liceat episcopus appetere. 2° utrum liceat episcopus finaliter recusare. 3° utrum oporteat ad episcopatum eligere meliorem. 4° utrum episcopus possit ad religionem transire. 5° utrum liceat ei corporales subditos suos deserere. 6° utrum possit hunc proprium. 7° utrum peccet mortaliter bona ecclesiastica pauperibus non erogando. 8° utrum religiosi qui ad episcopatum assumunt teneantur ad observantias regulares.

Ad primum sic proceditur videtur quod liceat episcopo appetere. Dicitur enim apostoli. i. ad Thimo. 3.

Qui episcopatum desiderat bonum opus desiderat. sed licitum est et laudabile bonum opus desiderare. ergo etiam laudabile est desiderare episcopatum. Status episcoporum est perfectior quam religionis status: ut supra habitum est. sed laudabile est quod aliquis desideret ad statum religionis transire. ergo etiam laudabile est quod aliquis appetat ad episcopatum promoveri. Proverbia. 10. dicitur: Qui abscodit frumenta maledicet in populo. benedictio autem super caput vedetur. s. ille qui est idoneus et vita et scientia ad episcopatum: videtur frumenta spiritualia abscodere si se ab episcopatu subtrahat. pro hoc autem quod episcopatum accipit ponit in statu frumenta spiritualia dispersanda. ergo videtur quod laudabile sit episcopatum appetere et viuperabile ipsius refugere. Facta scilicet que in sacra scriptura narrant nobis proponuntur in exemplum: sicut illud ad Romanos. 15. Quecumque scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt. sed legitur Isa. 6. quod Isaias se obtulit ad officium predicationis: quod precipue competit episcopo. ergo videtur quod appetere episcopatum sit laudabile.

Secundo est quod Augustinus dicit. 19. de civitate dei: Locus superior sine quo populus regi non potest. et si administrat ut decet: tamen indecenter appetit. Respondeo dicitur: quod in episcopatu tria sunt considerari: quorum unum est principale et finale. scilicet episcopalis operatio per quam utilitati proximorum intenditur: sicut illud Iohannis. ult. Pasce oves meas. Aliud autem est altitudo gradus: quod episcopus super alios constituitur: sicut illud Matthei. 23. Fidelis servus et prudens quem constituit dominus super familiam suam. Tertium autem est quod consequenter se habet ad ista. scilicet reverentia et honor et sufficientia temporalium: sicut illud. i. ad Thimo.

5. Qui bene sunt presbyteri duplici honore habentur. appetere ergo episcopatum ratione huiusmodi circumstantiarum bonorum: manifestum est quod sit illicitum: et pertinet ad cupiditatem vel ambitionem. Unde per phariseos dominus dicit Matthei. 23. Amat primos accubitus in cenis: et primas cathedras in synagogis: salutaciones in foro: et vocari ab hominibus rabbi. quantum autem ad secundum. scilicet ad celsitudinem gradus appetere episcopatum et presumptuosum. Unde dominus arguit discipulos Matthei. 20. primatum querentes dicens: Scitis quod principes gentium dominant eorum. ubi Hieronymus dicit quod per hoc ostenditur quod gentile est primatum cupere: et sic gentium comparatione eorum animam estuante convertitur: s. appetere proximis prodesse est se laudabile et virtuosum. Verum quod putat episcopalis actus habet annexam gradus celsitudinem: presumptuosus videtur quod aliquis prodesse appetat ad hoc quod subditus preest nisi manifesta necessitate imminente: sicut Gregorius dicit in pastorali: quod tunc laudabile erat episcopatum querere quando per hunc quoniam dubium non erat ad supplicia graviora pervenire. unde non de facili inveniebatur qui hoc onus assumeret. profertim cum aliquis charitatis zelo divinitus ad hoc incitatur: sicut Gregorius dicit in pastorali: quod Isaias prodesse proximis cupiens laudabiliter officium predicationis appetit. potest tamen absque presumptione quilibet appetere talia opera facere si cum contingeret in tali officio esse vel etiam se esse dignum ad talia opera exequenda: ita quod opus bonum cadat sub desiderio: non autem primatus dignitatis. Unde Hieronymus dicit super Mattheum. Opus quidem desiderare bonum: bonum est. primatum autem honoris percipere vanitas est. primatum. n. fugientem se desiderat: desiderantem se honorat. Ad 2° dicitur: quod sicut Gregorius dicit in pastorali: illo tempore hoc dixit apostolus quo ille qui plebibus preerat primus ad martyrium transiret ducebatur: et sic nihil aliud erat quod in episcopatu appeti posset nisi bonum opus. Unde Augustinus dicit. 19. de civitate dei: quod apostolus dicit: quod episcopatum desiderat bonum opus desiderat: exponere voluit quid sit episcopatum quod nomen operis est: non honoris. scopus quidem intentio est. si ergo episcopatum velimus latine superintendere possumus dicere: ut intelligat non se esse episcopatum quod processit dilexerit non prodesse. in actione. n. ut parum ante permittit: non amandus est honor in hac vita siue potentia: quoniam omnia vana sunt sub sole. s. opus ipsum quod per eundem honorem vel potentiam fit: et tamen: ut Gregorius dicit in pastorali: laudans desiderium. s. boni operis in pauore veritatis. primus quod laudavit cum subiungit: quod autem episcopatum irreprehensibile esse: quantum ad vicarium: laudo quod queritis: sed discite quod queritis. Ad 2° dicitur: quod non est eadem ratio de statu religionis et de statu episcopali propter duo. primum quod ad statum episcopalem pergitur vite perfectio: ut patet per hoc quod dominus a Petro querit si plus cum ceteris diligeret anquam ei committeret pastorale officium: s. ad statum religionis non pergitur perfectio: s. est via in perfectionem. unde et dominus Matthei. 19. non dixit. Si es perfectus vade et vende omnia que habes: s. si vis perfectus esse: et huius dicitur ratio est: quod sicut Dionysius perfectio pertinet actum ad episcopatum sicut ad perfectionem. ad monachum autem passivum sicut ad perfectum. regreditur autem quod sit perfectus aliquis ad hoc quod possit alios ad perfectionem adducere: quod non pergitur ab eo quod ad perfectionem adduci. est autem presumptuosus quod aliquis perfectum se reputet: non autem quod ad perfectionem tendat. 2° quod ille qui statum religionis assumit se alijs subiecit ad spiritualia capienda. et hoc cuilibet libet. Unde Augustinus. 19. de civitate dei dicit. A studio cognoscende veritatis nemo prohibetur: quod ad laudabilem oculi pertinet: s. ille qui transit ad statum episcopalem sublimatur ad hoc quod alijs pvideat: et hac sublimationem nullus debet sibi assumere: sicut illud ad Hebr. 5. Nec quisquam sumat sibi honorem: s. qui vocatur a deo. et Hieronymus dicit super Mattheum. Primatum ecclesie percipere: neque iustum est neque utile. quod si piens vult ultra se sublevari fuituri et periculo tali ut detur non potest ecclesia: nisi forte quod non timet dei iudicium abutens primatum ecclesiastico seculariter: ut. s. convertat ipsum in secularium. Ad 3° dicitur: quod dispersio spiritualium frumentorum non est facienda sed arbitrium cuiuslibet: s. principaliter quidem sed arbitrium et dispersio.

stione de: sedario aut fm arbitriū supioꝝ platoꝝ: ex quo
rum psona dicitur ad Cor. 4. Sic nos existimet hō vt mini-
stros xpi & dispensatores ministroꝝ dei. & ideo non intelli-
gitur ille abscondere frumenta spūalia cui nō ppetit ex offi-
cio: nec ei a supioꝝ iniungit si ab alioꝝ correctioe & guber-
natione desistat: s; solū tū c intelligit abscondere si dispen-
sationē negligat cū ei ex officio incumbat: vel si officiu cū
ei iniungitur pertinaciter recipere renuat. Un̄ Aug. dicit
19. de ciui. dei: Ociū sc̄m q̄rit charitas veritatis: negociū
iustū suscipit necessitas charitatis: quā sarcinā si nullus i-
ponit percipiende atq; intuende vacandus est veritati. si
aut̄ iponit: sustinēda est ppter charitatis necessitatē. Ad
4. dōm: q̄ sicut Hreg. dicit in pastorali. Scias q̄ mitti vo-
luit ante se p altaris calculū purgatū vidit ne nō purgatū
adire ḡsq; sacra ministeria audeat: quia ḡ valde difficile ē
purgatū se quemlibet posse cognoscere predicationis offi-
cium tutius declinatur.

Ad secundum sic pceditur. Videtur q̄ liceat
epatū iniunctū oio recusare. Ut
n. Hreg. dicit in pastorali: p actiua vitā pdesse pximis cu-
piēs scias officiu pdicationis appetit. p tēplatiuas vero
Jeremias amozū aditoꝝ sedule inherere desiderans ne
mitti ad pdicandū debeat dicit. nullus aut̄ peccat si me-
liora nolit deserere vt min⁹ bonis ibereat. cū ḡ amor dei
p̄mineat dilectioni pximi: & vita tēplatiua pferat vite
actiue: vt ex supra dōis p̄: vt q̄ nō peccat ille q̄ oino epa-
tū recusat. S. Sic Hreg. dicit: valde difficile ē vt aliq; se
purgatū possit cognoscere: nec d; aliq; nō purgatus sacra
ministeria adire. si ḡ aliq; nō sentiat se esse purgatū: q̄tum-
cūq; sibi epale iniungat officiu nō d; illd suscipere. S.
De b̄to Marco Hierony. dicit in plogo sup Marcū q̄ am-
putasse sibi post fidē pollicē dicit: vt sacerdotio reprobus ha-
beret. & sicut alig votū emittit vt nunq; epatū accipiat: sed
eiuidē rōnis ē ponere ipedimētū ad aliq; t oino recusare
illud. ḡ vt q̄ absq; petō possit aliq; oino epatū recusare.
S. S. est qd Aug. dicit ad Ludosiu. Si q̄ opa vestra ma-
ter ecclia desiderauerit: nec elatioe auida suscipiatis nec
bladiēte desidia respuatis. postea subdit: neq; ociū vestru
necessitatibus ecclie p̄ponatis: cui parturienti si nulli bo-
ni mīstrare yellēt quō nasceremini nō iuēretis. R. n̄.
dōm: q̄ in assumptioe epatus duo sunt cōsiderāda. p̄ qdē
qd deceat hoīem appetere fm p̄pam voluntatē. 2. quid
hoīem deceat facere ad voluntatez alterius. Quantum ḡ
ad p̄pam voluntatē cōuenit homini pncipaliter insistere
p̄prie salutis: s; q̄ alioꝝ salutē itēdat hoc: cūenit hoī ex di-
spōne alteri⁹ p̄tate h̄ntis: vt ex supra dōis p̄: vñ sic ad ior-
dinationē volūtatis p̄tinz q̄ aliq; p̄p̄o motu ferat in hoc
q̄ alioꝝ gubernatioi p̄ficiat: ita ē ad iordinationē volun-
tatis p̄tinet q̄ aliq; oio d; supioꝝ iniunctionē pdictū gu-
bernatiois officiu finalr recuset: p̄p̄ duo. p̄ qdē qz hoc re-
pugnat charitati pximoz quoz vtilitati se aliq; d; expo-
nere p loco & tpe. vñ Aug. 19. de ciui. dei dicit q̄ negociū iu-
stum suscipit necessitas charitatis. 2. qz hoc repugnat hu-
militati p quā aliq; supioꝝ mādatis se subycit. Un̄. Hre-
go. dicit in pastorali: q̄ tūc an̄ dei oculos vera ē hūilitas cū
ad respnēdū hoc qd vtiliter subire p̄cipit pertinax nō est.
Ad p̄mū ḡ dōm: q̄ quis simplr & absolute loquēdo vi-
ta tēplatiua potior sit q̄ vita actiua & amor dei q̄ dile-
ctio pximi: tñ ex alia pte bonū multitudis pferendū ē bo-
no vni⁹. Un̄ Aug. dicit in v̄bis p̄missis: neq; ociū v̄m neces-
sitatib⁹ ecclie p̄ponatis: p̄fertim qz hoc ism ad dilectionē
dei p̄tinet q̄ aliq; quibus xpi curā pastoralez ipendat. vñ
sup illud Joan. vlti. pascite oues meas. dicit Aug. Sit amo-
ris officiu pascere dñicū gregē: sicut fuit timozis iudicium
negare pastore. si l̄r ēt plati nō sic trāsserunt ad vitaz acti-
uam vt tēplatiuas deserāt. Un̄ Aug. dicit. 19. de ciui. dei:

q̄ si iponat sarcina pastoralis officij: nec sic deserēda ē di-
lectio vitatis: q̄. s. in cōtemplatōe habet. Ad 2. dōm q̄
null⁹ tenet obedire plato ad aliq; illicitū: sic p̄ ex his q̄
supra dca sūt de obediētia. p̄t ḡ p̄tingere q̄ ille cui iniun-
git platiōis officiu in se aliq; sentiat p̄ qd nō licz ei platio-
nem accipe. hoc aut̄ ipedimētū q̄q; qdē remoueri p̄t p̄
ip̄met cui pastoral cura iniungit: puta si h̄at peccādi p̄-
positū qd p̄t deserere. & p̄ hoc non excusat qn finalr te-
neat obedire plato iniūgēti. q̄q; v̄o ipedimētū ex quo fit
ei illicitū pastorale officiu nō p̄t ipse remouere: s; plati⁹ q̄
iniungit: puta si sit irregularis vel excōicat⁹: & tūc d; dese-
ctū suū plato iniūgēti oīdere: q̄ si ipedimētum remouere
voluerit tenet hūiliter obedire. vñ Exo. 4. cūz Moyfes
dixisset. Obsecro dñe nō solū eloquēs ab heri & nudius ter-
tius: dñs respōdit ad eum. Ego ero in ore tuo: doceboq; te
qd loq̄ris. q̄q; v̄o nō p̄t remoueri ipedimētū nec p̄ iūm-
gentē nec p̄ eū cui iniungit: sic si archieps nō possit sup ir-
regularitatē disp̄sare. vñ subdit⁹ nō tenet ei obedire ad
suscipiendū epatū vel ēt sacros ordines si sit irregularis.
Ad 3. dōm q̄ accipe epatū nō ē de se necessariū ad salu-
tez: s; sit necessariū ex supioꝝ p̄cepto. his aut̄ q̄ sic sūt ne-
cessaria ad salutē p̄t aliq; ipedimētū licite app̄dere an̄q;
fiat p̄ceptū aliq; nō liceret alicui trāsire ad secūdas nu-
ptias: ne p̄ hoc ipediret a susceptioe epat⁹ vel sacri ordi-
nis: nō aut̄ hoc liceret in his q̄ p se sunt de necessitate salutis. vñ
b̄tus Marc⁹ nō d; p̄ceptū egit sibi digitū amputādo: quā-
uis eū credibile sit hoc ex instinctu spūs sc̄i fecisse sine quo
nō licet alicui sibi manū inq̄ere: q̄ aut̄ votū emittit de nō
suscipiēdo epatus si per hoc itēdat se obligare ad hoc q̄
nec p obediētiā supioꝝ plati accipiat: illicite vouet. si aut̄
itēdat ad hoc se obligare vt q̄tū est de se epatus nō q̄rat
nec suscipiat nisi imminente necessitate licitū est votum. qz
vouet se facturū id qd hoīem facere decet.

Ad tertium sic pcedit. Videt q̄ oporteat eū q̄
ad epatū assumit esse ceteris melio-
rem. Dñs. n. Petru cui commissurus erat pastorale officium
examinauit si se diligeret plus ceteris. s; ex hoc aliq; me-
lioz est q̄ deū pls diligit. ḡ vt q̄ ad epatū nō sit assumēd⁹
nisi ille q̄ est ceteris melior. S. Symmach⁹ papa dicit.
Utilissim⁹ p̄putad⁹ ē nisi scia & scitate p̄cellat q̄ est dignita-
te p̄statioꝝ: s; q̄ p̄cellit scia & scitate est melior. ḡ nō d; aliq;
quis ad epatū assumi nisi sit ceteris melior. S. In quo
lib; ḡne minora p̄ maiora regunt: sic corporalia regunt p̄
spūalia & ferioꝝa p̄ supioꝝa: vt Aug. dicit in 3. de trini. s; ep̄s
assumit ad regimē alioꝝ. ḡ d; eē ceteris melior. S. S. d;
est qd decretalis dicit q̄ sufficit eligere bonū: neq; d; olige-
re melioꝝe. R. n̄. dōm q̄ circa assumptionē alic⁹ ad epa-
tum aliq; cōsiderādū est ex pte ei⁹ q̄ assumit: & aliquid ex
p̄te ei⁹ q̄ assumit. Ex pte. n. ei⁹ q̄ assumit vel eligēdo vel p̄-
uidēdo regri⁹ q̄ fideliter dina ministeria disp̄set: q̄ qdē
disp̄sari debet ad vtilitatē ecclie: s; illud. i. ad Corin. 14.
Ad edificationē ecclie q̄rite vt abūdetis: nō aut̄ dina mi-
nisteria hoīb⁹ p̄mittunt p̄p̄ eoz remunerationē quā ex-
pectare debet in futuro. & iō ille q̄ d; aliq; eligere in ep̄s
vel de eo p̄uidere nō tenet assumere melioꝝe simplr: qd
est fm charitatē: s; melioꝝe quo ad regimē ecclie: q̄. s. pos-
sit eccliam & instruere & defendere & pacifice gubernare.
vñ d; quosdā Hiero. dicit: q̄ qdā nō q̄runt eos in ecclia colū-
nas erigere quos pls cognoscāt ecclie pdesse. s; quos pls
ipsi amat: vel quoz sūt obsequijs deliniti vel dediti v̄l p̄-
qb⁹ maioz q̄sp̄ia rogauerit: & vt deteriora taceā q̄ vt cleri-
ci fierēt muncib⁹ ipetrarūt. hoc aut̄ p̄tinet ad acceptōez
psonaz q̄ in talib⁹ est graue p̄ctm. vñ super illud Jaco. 2.
Frates mei nolite i psonaz acceptōe rē. dicit glo. Aug. Si
h̄ac distātiā sedēdi vel stādī ad honores ecclasticos refe-
ram⁹ nō est putādū leue eē p̄ctm in psonaz acceptōe h̄e

fidem dñi glie. q. n. ferat eligere diuitē ad sedes honozis eccleie ptepto paupere istructioze et sanctioze. Ex pte autē eius q. assumit nō regitur q. reputet se alijs melioze. hoc n. esset superbū et presumptuosum: s. sufficit q. nihil in se inueniat per qd. illicitū ei reddat assumere platiōis officiū: vñ l. 3. Petr. interrogatus esset an dñm plus ceteris diligeret: in sua respōsione nō se ptulit ceteris: s. simplr respōdit q. xpm amaret. ¶ Ad p. dñm: q. dñs in Petro sciebat ex suo munere esse idoneitatez et q. tuz ad alia gubernādi ecclesiam. et id eū de ampliori dilectioe examināuit ad ostēdū q. vbi als inuenitur hō idoneus ad eccleie regimē: precipue attendi d. in ipso eminētia vine dilectiois. ¶ Ad 2. d. q. auctoritas illa ē intelligēdo q. tum ad studiū illius qui in dignitate constituitur. d. n. ad hoc intendere vt tales se exhibeat vt ceteros et scia et scitate pcellat. Un̄ Hreg. dicit i pastorali: Tantū d. actionē ppli actio transcendere presulū: q. tū distare solet a grege vita pastoris. non autē sibi ipu tandū est si añ platiōe excellentior non fuit vt ex hoc de beat vilissimus reputari. ¶ Ad 3. d. q. sic d. i. ad Lor. d. diuisiones graz et ministratiōnū et opationū sunt. vnde nihil phibz aliq. esse magis idoneū ad officiū regiminis qui tñ nō excellit in gra scitatis: scus autē est in regimine nālis ordinis in quo id qd. est supius ordine nāe ex hoc ipso bz maiore idoneitate ad hoc q. inferioza disponat.

Ad quartum sic pceditur. Uidetur q. eps non possit licite curā epalem deserere vt ad religionē se trāsferat. Illi. n. l. 3. de statu pfectiozi ad min. pfectū statū trāsfire. hoc n. ē retro aspicere qd. ē dāna bile s. dñi sniaz dicētis Luc. 9. Nemo mittēs manum ad aratū aspiciēs retro apt. ē regno dei. s. stat. epalis ē pfectior q. stat. religiois: vt supra hūc ē. q. sic n. licz de statu religiois redire ad seculū: ita nō licz de statu epali ad religio nē trāsfire. ¶ S. Q. do gre ē decētiō q. do nāe: s. s. nāz nō mouet idē ad d. r. i. a. puta si lapis nāliter deorsuz mouet: nō p. nāl. deorsuz redire i surū. s. s. ordinē gre licz trāsfire de statu religiois ad statū epalē. q. nō licz eōuerso d. statu epali redire ad statū religionis. ¶ S. Nihil in opibus gre d. eē ociosuz. s. ille q. ē semel in epm d. scratuz ppetuo retinet epalem ptatem d. ferendū ordies et alia huiusmodi faciēdi: q. ad epale officiū ptinet: q. q. des ptas ociosa remane re vt in eo q. curā epalē dimittit. q. videtur q. eps nō possit curā epalē dimittere et ad religionē trāsfire. ¶ S. 3. Nlls cogitur ad id qd. est fm se illicitum. sed illi qui petūt cessio nē a cura epali ad cedenduz compelluntur: vt s. extra de renūciatiōe. c. qdā. q. vt q. deserere curā epalē nō sit illicitū. ¶ R. n. dñm q. pfectio epalis stat. in hoc d. s. s. t. q. ali quis ex dīna dilectioe se obligat ad hoc q. salutē pximozū iustat. et id tādiu obligat ad hoc q. curā pastorale retineat q. diu pōt subditis sibi d. missis pficere ad salutē: quā qdē negligere nō d. neq. pp. dīne d. replatōis getē: cū apls pp. necessitate subditoz ēta d. replatōe future vite se differri patiēter toleraret fm illud ad phib. p. Ecce qd. eligā igno ro: coartoz. n. e. duob. desiderū hūis dissolui et eē cum xpo: multomagis meli. est: pmanere autē in carne necariū ē pp. vos: et hoc cōfidens scio. q. manebō: neq. pp. q. cūq. aduer sa vitāda vel lucra cōgrenda: q. sic d. Joan. io. Bon. pa stor aiām suā ponit p. ouib. suis. Cōtingit tñ q. q. q. epus ipedif. pcurare subditoz salutē multipliciter: q. q. q. q. d. em pp. defectū p. p. i. u. vel d. scie si sit homicida vel simoniac. vel ēt corporis: puta si sit senex vel ifirm. vel ēt scie q. ēt sufficiat ad curā regimē: vel ēt irregularitatis: puta si sit bigam. q. q. aut pp. defectū subditoz in qb. nō pōt pfi cere. Un̄ Hrego. dicit in. z. dialogoz. et pastorali. Ibi c. q. n. miter portādi sunt mali vbi inueniunt aliq. q. adiuenf. bo ni: vbi autē oīo fructus de bonis deest fit aliq. de malis la bor inuacu. vñ sepe agif. in aīo pfectoz q. cū laborē suū

sine fructu eē cōsiderāt in loco alio ad laborē cū fructu migrāt: q. q. aut d. ptingit ex pte alioz: puta cū de platiōe alicui. graue scandalū suscitāt. nā vt apls dicit. i. ad Lorin. 8. Si eīca scādalizat frēz meū nō māducabo carnes in: ternū: dū tñ scādalu nō oriat. ex malitia aliquoz volētū fidē aut iustitiā eccleie d. culcare. pp. huiusmodi. n. scādalu nō est cura pastoralis dimittēda: fm illud Mat. 15. Sini te illos. s. q. scādalizabant de veritate doctrine xpi ceci sūt et duces cecoz. o. s. tñ q. sic curā regimē assumit aliq. per puidētia supioris plati: ita ēt p. eius auctoritate ex causis pdictis deserat susceptā. vñ extra de renūciatiōe dicit. In. no. 3. Si penas habeas qb. satagas in solitudine auolare: ita tñ astricte sūt nexib. pceptoz vt libez nō heas absq. nra pmissioe volatū. soli. n. pape licz dispēlare in voto per petuo quo q. se ad curā subditoz alstringit epatum suscipiens. ¶ Ad p. dñm q. pfectio religiois et epozuz fm diuersa attendit. nā ad pfectionē religiois ptinet stu diū qd. q. adhibet ad p. p. salutē. ad pfectionē autē epal status ptinet adhibere studiū ad pximoz salutē. et id quā diu pōt esse aliq. viliis pximoz salutē retrocederet si ad statum religiois vellet trāsfire: vt solū sue salutē insisteret q. se obligauit: ad hoc q. nō solū suā salutē: s. et alioz. pcuraret. Un̄ Inno. 3. dicit in decretali pdicta: q. facili. idulgetur vt monach. ad p. salatū ascēdat q. p. salatū ad mōachatu descēdat. s. si salutē alioz. pcurare nō possit. ueniēs ē vt sue salutē itendat. ¶ Ad 2. d. dñm q. pp. nullū ipedimentū d. hō p. mittere studiū sue salutis: qd. ptinet ad religio nis statū. pōt autē eē aliq. ipedimentū pcurade salutis alie ne. et id monach. pōt ad statū epatus assumi: in quo ēt sue salutis curā agere pōt. pt. et eps si ipedimentū aliene salu tis pcurade iterueniat ad religionē trāsfire: et ipedimēto cessante pōt iterato ad epatū assumi: puta per correctōez subditoz: vel p. sedationē scādali: vel p. curationē ifirmu tatis: aut depulsa ignorātia p. istructioe sufficiēte: vel ēt si simoniace sit p. mo. eo ignorate. si se ad regularē vitā epatu dimisso trāsulerit: poterit iterato ad aliū epatū p. moueri. Si vō aliq. pp. culpā sit ab epatu deposit. et i mo nasteriū detrusus ad p. niam peragēdas: nō pōt iterato ad epatū renouari. vñ d. 7. q. 2. P. precipit scā synod. vt gūq. de pontificali dignitate ad monachoz vitāz et penitētie descēderit locū: neq. q. ad pontificatū resurgat. ¶ Ad 3. d. dñm q. et in reb. nālib. pp. ipedimentū supueniēs potētia remanet absq. actu: sic pp. ifirmitatē oculi cessat act. visionis: et ita ēt nō est incōueniēs si p. p. ipedimentū sup ueniēs ptas epalis remaneat absq. actu.

Ad quintum sic pcedit. Uidetur q. nō licet epō pp. aliquā psecutionē epalem cor poraliter deserere gregē sibi cōmissum. Dicit. n. dñs Joan. io. q. ille est mercēnari. et nō vere pastor q. videt lupū venientē et dimittit oues et fugit. dicit autē Hreg. in homel. q. lupus super oues venit cū quilibz iniust. et raptor fideles quosq. atq. hūiles opprimit. si ergo pp. psecutionē alicui. tyranni eps gregē sibi cōmissum corporaliter deserat: vt q. sit mercēnari. et nō pastor. ¶ S. puer. 6. d. 7. Sili si sponpon deris p amico tuo: defixisti apud extraneū manū tuam. et postea subdit: discurre festina: suscita amicu tuū: qd. expo nens. Hreg. in pastorali dicit. Spōdere p amico ē aiām alie nā in piculo sue puerfatiōis accipe. q. q. aut ad viuēdum alijs in exēplū pponif. nō solū vt ipse vigilet. s. et vt ami cū suscitet admonēf. s. hoc nō pōt facere si corporaliter deserat gregē. q. vt q. eps nō debeat cā psecutiōis corporalr suū gregē deserere. ¶ S. Ad pfectionē epalis stat. ptinet q. pximis curā ipēdat. s. nō licz ei q. est statū pfectionis p fectus: vt oīo deserat ea q. sūt pfectois. ergo vt q. nō liceat epō se corporalr subtrahere ab executione sui officij: nisi forte vt operib. pfectois in mōasterio yacet. ¶ Sed 3. ē

apostolis quorum successores sunt episcopi: mandavit dominus Matth. 10. Si vos persecuti fuerint in una civitate: fugite in aliam. **Rñ.** dicitur quod in qualibet obligatione precipue attendi debet obligatio finis. obligat autem se episcopus ad exequendum pastorale officium propter subditorum salutem: et ideo ubi subditorum salus exigit personam pastorem presentiam: non debet pastor personaliter suum gregem deferere neque propter aliquod commodum temporale: neque etiam propter aliquod personale periculum imminens: cum bonus pastor animam suam ponere teneatur pro ovibus suis. si vero subditorum salutem possit sufficienter in absentia pastorem per alium providere: tunc pastor vel propter aliquod commodum ecclesie vel personam periculum corporaliter gregem deferere: vult Augustinus dicit in epistola ad Romanos: Fugiant de civitate in civitate sui christi quoniam eorum quoscumque spualiter a persecutoribus querunt ut ab alijs quod non ita queruntur non deserat ecclesia cum autem ovium est communi periculum: ubi qui alijs id gerit non deserantur ab his quibus id gerit. si enim periculum sum est nauticum in tranquillitate nauticum deferere: quanto magis in fluctibus: ut dicit Nicon papa: et habet. 6. q. 2. **Ad primum** quod dicitur quod ille tanquam mercenarius fugit qui commodum temporale vel etiam salutem corporalem spuali salutem primo proponit. unde Gregorius dicit in homelias. Stare in periculo ovium non potest qui in eo quod ovibus preest non oves diligit: sed lucrum terrenum querit. et ideo opponere se debet periculum trepidat: ne hoc quod diligit amittat. ille autem qui ad evitandum periculum recedit absque detrimento gregis: non tanquam mercenarius fugit. **Ad 2um** dicitur quod ille qui sperdet per aliquo si per se implere non possit: sufficit ut per alium impleat. unde Platone si hoc impedimentum per quod non possit personaliter curare subditum iterum: sue spoum satisfacit si per alium provideat. **Ad 3um** dicitur quod ille qui ad episcopatum assumit assumit statum perfectionis sed aliquid perfectionis generat a quo si impediatur ad aliud genus perfectionis non tenet. unde si necesse sit eum ad statum religionis transire imminet tamen sibi necessitas ut alius retineat iterum de proximo salutem: si opportunitas assistit et necessitas requiritur.

Ad sextum sic procedit. Ut episcopus non liceat aliquid proprium possidere. Dominus enim dicit Matth. 19. Si vis perfectus esse vende et vende omnia que habes et da pauperibus: et veni et sequere me. ex quo videtur quod voluntaria paupertas ad perfectionem requiritur. sed episcopus assumuntur ad statum perfectionis. ergo videtur quod non liceat eis proprium possidere. **Rñ.** Episcopi in ecclesia tenent locum apostolorum: ut dicit glossa. Luc. 10. sed apostolis dominus precepit ut nihil proprium possiderent. Item illud Matth. 10. Nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris. Unde et Petrus pro se et pro alijs dicit. Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. Matth. 19. ergo videtur quod episcopi teneant ad huiusmodi mandati observantiam ut nihil proprium possideant. **Rñ.** Dicitur ad Nepotianum. Clericos grece latine sors appellatur propter quod clerici dicuntur: quod de sorte domini sunt: vel quod ipse dominus sors. i. pars clericorum est: quod autem dominum possidet nihil extra deum habere potest. si autem aurum si argentum: si possessiones: si varias suppellectiles habet cum istis paribus non dignatur dominus fieri pars eius. ergo videtur quod non solum episcopi. sed et clerici debeant proprio carere.

Sed est quod dicitur. 1. q. 1. Episcopus de rebus proprijs vel acquisitis vel quod de proprio hereditatis suis de relinquit. **Rñ.** dicitur quod ad ea que sunt superrogationis nullum tenent nisi se spualiter ad illud voto astringat. unde Augustinus dicit in epistola ad Paulinum et Armentarium. Quia iam vouisti: iam te obstringisti: aliud tibi facere non licet: priusquam esset voti reus libere fuit eo quod esset inferior. manifestum est autem quod vivere absque proprio superrogationis est. non enim cadit sub precepto sed sub consilio. unde Matth. 19. cum dixisset dominus adolescenti. Si vis ad vitam ingredi serva mandata: postea superaddedo subdidit. Si vis perfectus esse vende et vende omnia que habes et da pauperibus. non autem episcopi in sua ordinatione ad hoc se obligant ut absque proprio vivat neque etiam vivere absque proprio ex necessitate regni ad pastorale officium ad quod se obligant. et ideo non tenent episcopi ad hoc quod sine

proprio vivat. **Ad primum** quod dicitur quod sicut supra habitum est. perfectio christiane vite non consistit essentialiter in voluntaria paupertate. sed voluntaria paupertas instrumentaliter operatur ad perfectionem vite. unde non oportet quod ubi maior paupertas est: ibi sit maior perfectio: quoniam potest esse summa perfectio cum magna opulencia. nam Abraham cui dicitur est Gen. 17. Ambula coram me et esto perfectus: legitur fuisse dives. **Ad 2um** dicitur quod verba illa domini sunt tripliciter intelligenda. Uno modo mystice ut non possideam: nam aurum neque argentum. i. ut predicatores non innitent principaliter sapientie et eloquentie temporalis: ut Hieronymus exponit. Alio modo sic Augustinus exponit in libro de sensu evangelistarum: ut intelligatur hoc dominum non precipiendo. sed magis permittendo dixisse. permittit enim eis ut absque auro et argento et alijs sumptibus ad predicandum irent accepturi sumptus vite ab his quibus predicabatur. unde subdit dignus est. n. operarius cibo suo: ita tamen quod si aliquis proprijs sumptibus uteretur in predicacione evangelij ad superrogationem pertineret: sicut Paulus de seipso dicit. 1. ad Cor. 9. 3. modo enim quod Libry exponit ut intelligatur illa dominus precepisse discipulis quantum ad illam missionem qua mittebantur ad predicandum iudeis: ut per hoc excitarentur ad confidendum de virtute ipsi qui eis absque sumptibus provideret: ex quo tamen non obligabantur ipsi vel successores eorum ut absque proprijs sumptibus evangelium predicarent. nam et de Paulo legitur. 2. ad Cor. 12. quod ab alijs ecclesijs stipendium accipiebat ad predicandum Corinthiis: sic patet quod aliquid quid possidebat ab alijs sibi missum. Stultum autem videtur dicere quod toti sancti pontifices. sicut Athanasius Ambrosius Augustinus illa precepta transgressi fuissent si ad ea servanda se crederent obligari. **Ad 3um** dicitur quod omnis pars est minor toto. ille ergo cum deo alias partes habet cuius studium diminuit circa ea que sunt dei dum intendit his que sunt mundi. sic autem non debet nec episcopi nec clerici proprium possidere ut dum curant propria defectum faciant in his que pertinent ad cultum divinum.

Ad septimum sic procedit. Videtur quod episcopi mortaliter peccent si bona ecclesiastica que procurant pauperibus non largiantur. Dicit enim Ambrosius exponens illud Luc. 12. Nemo cuiusdam diuitis vberes fructus ager attulit. Nemo proprium dicat quod est communi: plusquam sufficiat sumptui violenter obtentum est. et postea subdit: neque minus est criminis haberi tollere: quam cum possis et abundas denegare indigentibus. sed violenter tollere alienum est peccatum mortale. ergo episcopi mortaliter peccant si ea que eis superflua pauperibus non largiantur. **Rñ.** Super illud Ista. 3. Rapina pauperum in domo vestra: dicit glossa. Dicitur quod bona ecclesiastica sunt pauperum. sed quoniam id quod est alterius sibi reservat aut alijs dat peccat mortaliter et tenet ad restitutionem. ergo si episcopi bona ecclesiastica que eis superflua sibi retineant vel communi vel amicis largiantur. videtur quod teneant ad restitutionem. **Rñ.** Multo magis aliquis potest de rebus ecclesie ea que sibi sunt necessaria accipere quam superflua congregare: sicut Hieronymus dicit in epistola ad Damasum papam. Clericos illos convenit stipendium ecclesie sustentari quibus parentum et propinquorum bona nulli suffragantur: quod autem bonis parentum et opibus proprijs sustentari possunt: si quod pauperum est accipiunt sacrilegium committunt et icurrunt. unde et apostolus dicit. 1. ad Thimo. 5. Si quis fidelis habet viduas: subministret illis et non grauet ecclesiam ut his que vere vidue sunt sufficiat. ergo multo magis episcopi mortaliter peccant si ea que eis superflua de bonis ecclesiasticis pauperibus non largiantur. **Sed** est quod preter episcopi ea que superflua non largiuntur pauperibus: sed expendere videntur laudabiliter ad reddendum ecclesie ampliandos. **Rñ.** dicitur quod aliter est dominum de proprijs bonis que episcopi possidere possunt: et de bonis ecclesiasticis. nam proprijs bonorum vix dominium habent. unde ex ipsa re conditione non obligantur ut eas alijs conferant. sed possunt eas vel sibi retinere vel etiam alijs per libitatem elargiri: tamen in earum dispensacione peccata re: vel propter ordinationes affectus per quam conringit: vel quod

sibi plura conferat q̄ oporteat: vel alijs etiā nō subueniāt
 fm̄ q̄ requirit debitum charitatis: non tamē tenentur ad
 restitutionem: quia huiusmodi res sunt eorum dominio
 deputate: sed ecclesiasticorū bonorū sunt dispensatores vel
 procuratores. dicit. n. aug. ad Bonifaciu. Si prius posside
 mus bonū qd̄ nobis sufficiat: non illa bona nostra sunt: s̄
 illoꝝ quorū procuratiōe gerimus: nō pprietas nobis vsur
 patione damnabili vendicemus. ad dispensatorē autē reg
 ritur bona fides: fm̄ illud. i. ad Cor. 4. Dic itā q̄rit iter di
 spensatores vt fideiis q̄s iueniatur. sunt autē bona ecclesiasti
 ca non solū in vsu pauperū s̄ etiā ad cultū diuinū & neces
 sitates ministrorū expendenda: vñ d̄. iz. q. 2. De redditib⁹
 eccle. vel oblatione fidelium solo ep̄o ex his vna portio mit
 titur: due ecclesiasticis fabricis & erogatione pauperū p̄futu
 ture a p̄bitero sub piculo sui ordinis m̄strent: vltima cle
 ricis p̄ singulorū meritis diuidat. si ḡ distincta sint bona q̄
 debent in vsu ep̄i cedere ab his q̄ sunt pauperibus & mi
 nistrorū & cultui eccle. eroganda: tñ aliqd̄ sibi retinuerit ep̄s
 de his que sunt pauperibus eroganda vel etiā in vsu mi
 nistrorū aut in cultū diuinū expendenda: nō ē dubiū q̄ cō
 tra fidē dispensatiōis agit & mortalr peccat & ad restitutio
 nē tenet. de his autē que sunt sp̄aliter suo vsui deputata: vi
 detur esse eadē rō q̄ ē de pprijs bonis vt. s. p̄pter imodera
 tū affectū & vsu peccat q̄dem si imoderata sibi retineat &
 alijs nō subueniat: sic regit debitū charitatis. si vō nō sint
 p̄dicta bona distincta: eorū distributio fidei ei⁹ mittit: tñ
 qd̄ in modico deficiat vel supabūdet p̄t hoc fieri absq̄
 bone fidei detrimento: q̄ nō p̄t hō in talibus punctuali
 ter accipere illud qd̄ fieri op̄. si vero sit multus excessus
 nō p̄t latere: vñ vt bone fidei repugnare. & iō nō est absq̄
 peccato mortali. d̄. n. Mat. 24. q̄ si dixerit malus ser
 uus in corde suo: morā faciā d̄s me⁹ venire: qd̄ p̄inet ad
 diuini iudicij cōtēptū. & ceperit putere conseruos suos qd̄
 p̄inet ad supbiā. manducet autē & bibat eū ebriosiss: qd̄ p̄ri
 net ad luxuriam veniet dominus seruis illius in die q̄ non
 sperat & diuidet eum. s. a societate bonorum: & partem ei⁹
 ponet cum hypocritis. s. in inferno. ¶ Ad p̄mum ergo di
 cendum q̄ verbum illud ambro. non solū est referendū
 ad dispensationem rerum ecclesiasticarum: sed quorum
 cumq̄ bonorū ex quibus tenetur aliquis debito charitatis
 p̄uidere necessitate patientib⁹. nō autē potest determinari
 q̄ sit ista necessitas que ad peccatum mortale obliget: si
 cut nec cetera particularia que in humanis actibus consi
 derant. hōz. n. d̄ determinatio relinquit̄ humane prudent
 iē. ¶ Ad 2^m d̄m q̄ bona ecclesiā nō sunt solū expende
 da in vsu pauperū: sed et̄ in alios vsus: vt d̄m est. & ideo si
 de eo qd̄ vsui ep̄i vel alicuius clerici est deputatū ve
 lit aliq̄s sibi subtrahere & cōsanguineis vel alijs dare non
 peccat: dum nō illud faciat moderate. i. vt nō indigeāt: nō
 aut vt ditiores inde fiant. Vñ Ambro. d̄ in li. de officijs.
 Est approbata libertas vt p̄mos seminis tui ne despi
 cias si egere cognoscas: non tñ vt illos ditiores fieri velis
 ex eo qd̄ tu potes p̄ferre in opibus. ¶ Ad 3^m d̄m q̄ nō om
 nia bona ecclesiā sunt pauperib⁹ largienda nisi forte in
 articulo necessitatis: in quo et̄ pro redemptiōe captiuorū:
 & alijs necessitatibus pauperū vasa cultui diuino dicata vi
 strabunt vt Ambro. dicit. & in tali necessitate peccaret cle
 ricus si vellet de rebus ecclesie viuere: dum nō haberet pa
 trimonialia bona de qb⁹ viuere possit. ¶ Ad quartū d̄m
 q̄ bona ecclesiā vsibus pauperū deseruire debēt. & ideo
 si quis necessitate nō imminente p̄uidēdi pauperib⁹: de his
 q̄ superfluum ex p̄uentib⁹ ecclesie possessiones emat vel
 in thesauro reponat in futurū vtilitati ecclesie & necessita
 bus pauperū: laudabiliter facit. si vero necessitas imineat
 pauperib⁹ erogandi: superflua cura est & inordinata vt ali
 quis in futurū cōseruet qd̄ domin⁹ p̄hibet Mat. 6. dicit.

Nolite solliciti esse in crastinum.

Ad octauum sic p̄cedit. Videt q̄ religiosi qui
 pmouent i episcopos nō tenent
 ad obseruantias regulares. Dicit. n. is. q. i. q̄ monachū ca
 nonica electio a iugo regule monastice p̄fessiois absoluit
 & sacra ordinatio de monacho ep̄iscopū facit. sed obseruā
 tie regulares p̄tinent ad iugum regule. ergo religiosi q̄ in
 ep̄iscopos assumunt nō tenent ad obseruāties regulares.
 ¶ Ille q̄ ab inferiori ad superiorē gradū ascendit non
 videt teneri ad ea q̄ sunt inferioris gradus: vt supra d̄m
 est q̄ religiosus nō tenet ad obseruāda vota q̄ in seculo fe
 cit. sed religiosus q̄ assumit ad ep̄iscopatū ascendit: ad aliqd̄
 maius: vt supra habitū ē. ergo videt q̄ nō obliget ep̄isco
 pus ad ea q̄ tenebat obseruare in statu religionis. ¶
 Maxime religiosi obligari vident ad obediētiā: & ad hoc
 q̄ absq̄ pprio viuunt. sed religiosi q̄ assumunt ad ep̄isco
 datū nō tenent obedire p̄latis suarū religionum: q̄ sūt
 eis superiores: nec et̄ vident teneri ad paupertates: q̄ sūt
 in decreto supra inducto dicit q̄ sacra ordinatio de mona
 cho ep̄iscopum facit: velut legitimus heres paternaz sibi
 hereditatem iure v̄dicandi potestatem habeat: interdū et̄
 concedit eis testamēta cōficere. ergo multo min⁹ tenent
 ad alias obseruāties regulares. ¶ S̄ est qd̄ d̄m in d̄re
 tis. is. q. i. de monachis diu moratib⁹ in monasterijs: si po
 stea ad clericatus ordines p̄uenierint statim⁹ nō debere
 eos a p̄ori p̄posito discedere. ¶ Rñ. d̄m q̄ sicut supra
 dicitur est: status religionis ad p̄fectionē pertinet q̄ si qd̄az
 via in p̄fectionē tendēdi. status autē ep̄alis ad p̄fectionē
 p̄tinet tanq̄ qd̄ā p̄fectionis magisteriū. vñ status reli
 gionis cōparat ad statū ep̄alem: sic disciplina ad magiste
 rium: & dispō ad p̄fectionē. dispō autē nō tollit p̄fectio
 ne adueniēte: nisi forte q̄tum ad id in quo p̄fectioni repu
 gnat: q̄tum autē ad id qd̄ p̄fectioni cōgruit magis confir
 mat: sicut discipulo cū ad magisteriū p̄uenit nō cōgruit
 q̄ sit auditor: congruit tñ sibi q̄ legat & mediet̄ et̄ az ma
 gis q̄ ante. Sic ḡ d̄m est q̄ si qua sunt in regularib⁹ ob
 seruātijs q̄ nō impediāt p̄tificale officii: sed magis valeāt
 ad p̄fectionis custodiā. sicut est cōtinentia: paupertas &
 alia huiusmodi: ad hec remanet religiosus et̄ fact⁹ ep̄isco
 pus obligatus: & per p̄ns ad portandū habitū sue religio
 nis q̄ est obligatiōis signū. Si qua vō sunt in obseruātijs
 regularibus q̄ officio p̄tificali repugnat: sic est solitudo:
 silentiū & alique abstinentie vel vigilie graues ex qb⁹ im
 potēs corpore redderet̄ ad exequēdum p̄tificale officii
 ad huiusmodi obseruāda nō tenet: in alijs tñ p̄t disp̄sa
 tione vt fm̄ q̄ regit necessitas p̄sone vel officij: vel con
 ditio hoium cum qb⁹ viuunt per modū quo et̄ plati reli
 gionum in talibus secū disp̄sant. ¶ Ad p̄mū ḡ d̄m q̄ ille
 q̄ fit de monacho ep̄us absoluit a iugo monastice p̄fessio
 nis: nō q̄tum ad oia: sed q̄tum ad illa q̄ officio p̄tificali
 repugnat: vt d̄m est. ¶ Ad 2^m d̄m q̄ vota secularis vite so
 hnt ad vota religionis: sicut p̄ticulare ad vlc: vt supra ha
 bitum est. s̄ vota religionis se hnt ad p̄tificale dignitatē:
 sic dispō ad p̄fectionē. p̄ticulare autē supfluit habito vli. s̄
 dispositio adhuc necessaria est p̄fectōe obtenta. ¶ Ad 3^m
 d̄m q̄ hoc est p̄ accēs q̄ ep̄i religiosi obedire platis sua
 rum religionū nō tenent: q̄. s. subditi esse deseruit: sicut &
 ipsi plati religionū: manet tñ adhuc obligatio voti virtua
 liter: ita. s. q̄ si eis legitime aliq̄s p̄ficiat obedire teneant
 in q̄tum tenent obedire statutis regule p̄ modū p̄dictū
 & suis superiorib⁹ siquos hnt. pprius aut nullo mō h̄re p̄nt.
 nō. n. paternā hereditatē v̄dicat q̄si ppriā: s̄ quasi eccle
 sic debitam. vñ ibidem subdit q̄ postq̄ ep̄us ordinat̄ ad
 altare ad qd̄ scificat: qd̄ acgrere potuit restituat. testamē
 tum aut nullo mō facere p̄t. q̄ sola ei disp̄satio p̄mittit̄
 rez ecclesiasticaz que morte finitur: ex q̄ incipit testamē

nis valere: vt apls dicit ad Heb. 9. si tñ ex cessione pape testamentu faciat: nō intelligit ex pprio facere testamentu: s; aplca auctoritate itelligitur ee ampliata ptas sue dispofationis: vt ei' dispensatio possit valere post mortē.

De his q̄ p̄tinet ad statū religionis. Q̄. CLXXXVI.

Deinde Considerādū est de his q̄ p̄tinet ad statum religionis.

Circa qd̄ occurrit q̄druplex p̄sideratio. Quarū p̄ de his in q̄bus p̄ncipalr̄ p̄sistit religionis status. 2° de his q̄ religiois licite p̄uenire possunt. 3° de distictiōe religionū. 4° de religionis igrefsu. **C**irca p̄m̄ querunt decē. p̄ vtz̄ religiosoz̄ status sit p̄fect^o. 2° vtz̄ religiosi teneat ad oīa p̄silia. 3° vtz̄ paup̄tas voluntaria regraf̄ ad religionē. 4° vtz̄ regraf̄ p̄tinetia. 5° vtz̄ regraf̄ obediētia. 6° vtz̄ regraf̄ q̄ hec cadāt sub voto. 7° de sufficientia horum vorozum. 8° de comparatione eoz̄ ad inuicē. 9° vtz̄ religiosus semp̄ mortalr̄ peccat quando transgreditur statutū sue regule. 10° vtz̄ ceteris paribus in eodem genere peccati plus peccet religiosus q̄ secularis.

Ad primum sic p̄ceditur. Videtur q̄ religio nō oportet statū p̄fectiōis. Illud. n. qd̄ ē de necessitate salutis nō v̄ ad statū p̄fectiōis p̄tinere. s; religio ē de necessitate salutis: q̄ p̄ eā vni v̄o deo religamur: sic Aug. dicit i. li. de vera religioe. vel religio d̄r̄ ex eo q̄ deū religim^o quez̄ amiseram^o negligētes: vt Aug. dicit i. io. de ciuitate dei. q̄ v̄ religio nō nōm̄icat p̄fectionis statū. **C** 2°. Religio s; Zulūū ē q̄ nāe dīne cultus: 2 cerimonā affert. s; asserre deo cultū: 2 cerimonā magis v̄ p̄tinere ad misteria sacroz̄ ordinū q̄ ad diuersitatē statū: vt ex supra dictis p̄s. q̄ v̄ religio nō noīat p̄fectiōis statū. **C** 3°. Stat^o p̄fectionis diuidit^o statū incipiētū 2 p̄ficiētū. s; ē i religioe sunt aliḡ incipientes 2 aliḡ p̄ficiētes. q̄ religio nō noīat p̄fectiōis statū. **C** 4°. Religio v̄ ee penitētie locus d̄r̄. n. i decretis. 7. q. i. p̄cipit scā synod^o: vt q̄cūq; de pontificali dignitate ad monachoz̄ vitā 2 p̄nie descēderit locū: nūq; ad p̄tificatū resurgat. s; locus p̄nie opponit statū p̄fectiōis. **U**n̄ Dion. in. 6. ca. cel. hierar. ponit penitētēs in iſimo loco. s; iter purgādos. q̄ v̄ religio nō sit status p̄fectionis. **C** 5°. qd̄ in collationib^o patrū dicit abbas Moyses de religionis loquēs. Jeunioz̄ inediā vigiliis labores corporis nuditatē lectionē ceteraq; virtutes debere nos suscipere nouerimus vt ad p̄fectionē charitatis istis gradibus possim^o ascēdere. s; ea q̄ ad hūanos actus p̄tinet ab intentionē finis sp̄m̄ 2 nomē recipiūt. q̄ religiosi p̄tinet ad statū p̄fectiōis. **D**io. ē. 6. ca. eccle. hierar. dicit eos q̄ noīant dei famulū ex dei puro fuitio 2 famulatu v̄niri ad amabile p̄fectionē. **C** 6°. Rū. dōm q̄ sicut ex supra dicit p̄s: id qd̄ cōiter multis cōuenit antonomatice attribuit ei cui per excellētā cōuenit: sicut nomē fortitudis v̄dicat sibi illa v̄tus q̄ circa difficillima firmitatē aī seruat 2 tēperatīe nomē v̄dicat sibi illa v̄tus q̄ tēperat maximas d̄lectatōes: religio aut vt supra habitū est: est qd̄az̄ v̄tus p̄ quā aliquis ad dei seruitiū 2 cultū aliqd̄ exhibet. 2 iō antonomatice religiosi dicunt^o illi q̄ se totaliter mancipant dīno seruitio q̄si holo caustum deo offerētēs. **U**n̄ Hreg. dicit sup̄ Ezech. Sūt q̄dam q̄ nihil sibi metip̄s reseruat: sed sensum linguā vitā atq; subam quā ceperūt oīpotētī deo imolant: in hoc aut p̄fectio hoīs consistit q̄ totalr̄ deo inheret: sic ex supra dictis p̄s. 2 fm̄ hoc religio p̄fectiōis statū noīat. **C** 7°. Ad p̄mū q̄ dōm q̄ exhibere aliqd̄ ad cultū dei est de necessitate salutis: sed q̄ aliqs̄ se totalr̄ 2 sua diuino cultui d̄puter: ad p̄fectionē p̄tinet. **C** 8°. Ad 2° dōm q̄ sicut supra dicit q̄ cum de v̄tute religionis ageret: ad religionē p̄tinet nō solum oblatiōes sacrificioz̄ 2 alia huiusmodi q̄ sunt religio

ni ppria: sed et act^o oīum virtutum fm̄ q̄ referunt ad dei seruitiū 2 honore efficiunt act^o religionis. 2 fm̄ hoc si aliquis totā vitā suā dīno fuitio deputet: tota vitā suā ad religionē p̄tinebit. 2 fm̄ hoc ex vitā religiosa quā ducit religiosi dicunt q̄ sunt in statu p̄fectiōis. **C** 9°. Ad 3° dōm q̄ sic dicit est. religio noīat statū p̄fectiōis ex intentionē finis. v̄n̄ nō oīz̄ q̄ q̄cūq; est in religione iā sit p̄fect^o: s; q̄ ad p̄fectionem tendat. v̄n̄ sup̄ illud Matth. 19. Si vis p̄fectus esse 2c. dicit Origenes q̄ ille q̄ mutauit p̄ diuitijs pauper tatem vt fiat p̄fect^o: non in ipso tēpore quo tradidit bona sua pauperib^o fiet oīo p̄fect^o: s; ex illa die incipiet speculatio dei adducere eū ad oēs virtutes. 2 hoc mō in religioe nō oēs sunt p̄fecti: sed qd̄a incipientes: qd̄a p̄ficiētes. **C** 10°. Ad q̄rtum dōm q̄ religiois status p̄ncipalr̄ est iſtitur^o ad p̄fectionē adipiscendā per qd̄a exercitia q̄ tollunt i. pedimēta p̄fecte charitatis sublati aut ipedimētis p̄fecte charitatis multo magis excidunt^o occasiones p̄cti per qd̄ totalr̄ tollit charitas. v̄n̄ cū ad penitētē p̄tineat causas peccatoz̄ excidere: ex cōsequētī status religionis ē cōuenientissim^o p̄nie locus. v̄n̄ in decre. 33. q. 2. c. ad monere. cōsulit cuidam q̄ vxorē occiderat vt potius monasteriū ingrediat: qd̄ dicit esse melius 2 leuius q̄ p̄niam publicam agat remanendo in seculo.

Ad secundum sic p̄cedit. Videt^o q̄ q̄libet religiosus teneat ad oīa cōsilia.

Quicūq; n. p̄fiteat statū aliquē teneat ad ea q̄ illi statui cōueniūt. sed q̄libz̄ religiosus p̄fiteat statū p̄fectiōis. q̄libz̄ religiosus teneat ad oīa cōsilia q̄ ad p̄fectiōis statū p̄tinet. **C** 1°. Hreg. dicit sup̄ Ezech. q̄ ille q̄ p̄ns seculum deserit 2 agit oīa bona q̄ valet q̄si iam egypto derelicto sacrificiūz̄ p̄bet i heremo. s; d̄serere seculū sp̄aliter p̄tinet ad religios. q̄ ē tēpore est agere oīa bona q̄ valent. 2 ita videt^o q̄ q̄libet eoz̄ teneat ad oīa cōsilia iplenda. **C** 2°. Si nō regrit ad statum p̄fectiōis q̄ aliquis oīa cōsilia ipleat: sufficiens eē videt^o q̄ qd̄a p̄silia ipleat. s; hoc falsum est: q̄ multi in seculari vita existētēs aliq̄ cōsilia iplēt: vt p̄s de his q̄ cōtinentiā seruāt. q̄ videt^o q̄ q̄libz̄ religiosus q̄ est in statu p̄fectiōis teneat ad oīa q̄ sunt p̄fectiōis. huiusmodi aut sūt oīa cōsilia. **C** 3°. Ad ea q̄ sunt superrogatiōis nō teneat aliqs̄ nisi ex ppria obligatōe. s; nō q̄libet religiosus obligat se ad oīa. s; ad aliq̄ determinata. qd̄a ad bec qd̄am ad illa. nō gōēs teneat ad oīa. **C** 4°. Rū. dōm q̄ ad p̄fectionē aliqd̄ p̄tinet triplr̄. Uno cōtentialiter. 2 sic sic supra dicitur est: ad p̄fectionē p̄tinet p̄fecta obseruātia p̄ceptoz̄ charitatis. Alio ad p̄fectionē p̄tinet aliqd̄ p̄r: sic illa q̄ consequunt^o ex p̄fectōe charitatis: puta q̄ aliquis maledicenti b̄ndicat: 2 alia huiusmodi ipleat q̄ 2 si s; p̄paratōes animi sint in p̄cepto: vt. i. ipleant^o q̄n̄ necessitas regrit: tñ ex superabūdātia charitatis p̄cedit q̄ ē p̄ter necessitatē q̄n̄q; talia ipleant. Tertio p̄tinet aliqd̄ ad p̄fectionē iſtrumētāliter 2 dispositiue: sic paup̄tas: p̄tinetia: abstinētia: 2 alia huiusmodi: d̄cū est aut q̄ ipsa p̄fectio charitatis est finis status religionis. status aut religionis est qd̄am disciplina vel exercitiū ad p̄fectionē p̄ueniēdi: ad quā qd̄ aliq̄ p̄uenire nitunt^o exercitijs diuersis: sicut ē medic^o ad sanāndum vti pōt diuersis medicamētis. manifestus est aut q̄ illi q̄ operat^o ad finem nō ex necessitate cōuenit q̄ iā affectus sit finem: sed regrit q̄ per aliquā viāz̄ tendat ad finem. 2 ideo ille qui statum religionis assumit nō tenetur habere p̄fectam charitatē: s; teneat ad hoc tendere 2 operam dare vt habeat charitatē p̄fectā: 2 eadē rōne nō teneat ad hoc q̄ illa ipleat q̄ ad p̄fectionē charitatis consequunt^o. teneat aut vt ad ea implenda intēdat: qd̄ facit cōtēpnēs. v̄n̄ nō peccat si ea p̄mittat: s; si ea contēpnat. s; ē tñ nō teneat ad oīa exercitia q̄bus ad p̄fectionē p̄uenit: sed ad illa q̄ determinate sūt ei taxata s; regulā quā

26 CLXXXVI. De his que pertinet ad statum religionis

professus est. ¶ Ad p^m dōz: q^d ille qui transit ad religionē nō pfitetur se esse pfectū: s; pfitetur se addibere studiū ad pfectionē sequendā: sicut etiā q^d irat scholas nō pfitetur se scientē: s; pfitetur se studentē ad sciam acqrendā. vnde sicut Aug. dicit. 8. de ciui. dei. Pythagoras noluit se sapiētes pfiteri: s; sapie amatorē. et iō religiosus non est transgressor pfectionis si nō sit pfectus: s; solū si cōtēnat ad pfectionē tendere. ¶ Ad 2^m dōz: q^d sicut diligere deū ex toto suo tenentur oēs: est tamē aliqua totalitas pfectionis q^d sine pctō ptermitti nō pōt. alia autē que sine pctō ptermittitur: dum tñ desit ptemptus: vt supra dcm est: ita etiā oēs tā religio si q^d seculares tenent aliq^d facere q^d boni possunt. oibus. n. coiter d^r Ecclesiastes. 9. Quodcuq; pōt manus tua istanter opare. Et tñ aliq^d modus hoc pceptū implendi quo pctū vitatur: si. f. homo faciat q^d pōt: fm q^d requirit cōditio sui status: dum nō pceptus nō assit agēdi meliora p quem animus firmat spūalē pfectū. ¶ Ad 3^m dōm: q^d quedā p̄silia sunt que si ptermittent tota vita hoīs iplicaret ne gocijs secularibus: puta sigs haberet ppriū vel m̄monio vteretur: aut aliqd huiusmodi faceret q^d non pertinet ad essentialia vota religionis. et ideo ad oīa talia p̄silia obseruanda religiosi tenentur. sunt autē quedam consilia de quibusdam melioribus particularibus actibus que ptermitti possunt absq; hoc q^d vita hoīs secularib⁹ actib⁹ ipliceat. vñ nō opz q^d ad oīa talia religiosi tenentur.

Ad tertium sic pcedit. ¶ Ut q^d paupertas nō requiratur ad pfectionē religionis. Nō. n. videtur ad status pfectionis p̄tinere illud q^d illicite fit: s; q^d hō oīa sua relinquat videtur eē illicitū. apls enim. z. ad Cor. 8. dat formam fidelibus elymosinas faciendi dicens. Si voluntas prompta est: fm illud quod habet accepta est: id est vt necessaria retineatis. et postea subdit: non enim vt alijs sit remissio: vobis autē tribulatio. glo. i. paupertas: et super illud p̄ma ad Thimor. 6. Habentes alimēta et quibus tegamur: dicit glo. Et si nihil intulerimus vel ablati simus non tamen omnino abicienda sunt hec te poralia. ergo videtur q^d voluntaria paupertas non requiratur ad pfectionem religionis. ¶ P̄. Quicumq; se exponit periculo peccat: s; ille qui omnibus suis relictis voluntariam paupertatem sectat exponit se periculo etiam spiritali: fm illud prouer. 30. Ne forte egestate compulsus furer et periurem nomen dei mei. et Ecclesia. 27. Propter inopiam multi deliquerunt et etiam corporali. dicitur enī Ecclesiastes. 7. Sic p̄tegit sapiētia: sic p̄tegit et p̄cunia. et p̄bs dicit in. 4. etbi. q^d videt q^d dā p̄ditio ip̄i hoīs eē corruptio diuitiaz: q^d p̄ has hō viuūt. q^d videt q^d voluntaria paupertas nō requirit ad pfectionē religiose vite. ¶ P̄. Virt⁹ in medio cōsistit: vt d^r in. z. etbi. sed ille q^d oīa dimittit per voluntariā paupertatē nō videt in medio cōsistere: s; magis in extremo. q^d nō agit virtuose: et ita hoc nō p̄tinet ad vite pfectionē. ¶ P̄. Ultima p̄fectio hoīs in b̄titudine consistit. s; diuitie p̄ferunt ad b̄tudinē. d^r n. Ecc. 31. B̄tus diues q^d inuenit⁹ est sine macula: et p̄bs dicit in p̄ etbi. q^d organice diuitie deseruiūt ad felicitatē. q^d voluntaria paupertas nō requirit ad pfectionē religionis. ¶ P̄. Status epoz eē p̄fectior q^d stat⁹ religionis. s; ep̄i p̄nt pprijs habere: vt supra habitum est. q^d et religiosi. ¶ P̄. Dare elemosynā eē op⁹ maxime deo acceptū: et sicut Chry. dicit. medicamētū q^d maxime in penitētia opat. s; paupertas excludit elynaz largitionem. q^d videt q^d paupertas ad pfectionē religionis nō pertinet. ¶ Sed est q^d Grego. dicit. 4. moral. Sunt nonnulli iulstoz qui ad cōp̄hēdēdū culmē p̄fectionis accincti duz altiora interi⁹ appetunt exteri⁹ cuncta derelinquūt. s; accingi ad cōp̄hēdēdū culmē p̄fectionis pprie p̄tinet ad religiofos: vt dcm est. q^d eis cōpetit vt p voluntariā paupertatē: cuncta exteri⁹ derelinquāt. ¶ R̄n. dōz q^d sic supra dcm est.

status religionis est q^d dā exercitiū et disciplina p quā puenit ad pfectionē charitatis: ad q^d qdē necessariū eē q^d aliquis affectū suū totalr abstrahat a reb⁹ mūdānis. dicit. n. Aug. in. io. p̄f. Ad deū loquēs. Min⁹ te amat q^d recuz ali quid amat q^d nō pp te amat. vñ in li. 83. q̄stionū dicit Aug. q^d nutrimētū charitatis est diminutio cupiditatis: p̄fectio nulla cupiditas. ex hoc autē q^d aliq^d res mūdānas possidet alliciat anim⁹ ei⁹ ad eaz amorē. Vñ Aug. dicit in epistola ad Paulinū et Therasiaz: q^d terrena diligunt artius adepti q^d cōcupita. nā vñ iuuenis ille tristis discessit: nisi q^d magnas diuitias habebat. aliud ē. n. nolle icorpozare q^d desunt: aliud iam icorpozata dinellere. illa. n. velut extra nea repudiant: ista vō velut mēbra p̄cindunt. et Chry. dicit sup Marti. q^d appositio diuitiaz maiorē accendit flāmam et vehemētiōz fit cupido. et inde est q^d ad p̄fectionē charitatis acqrendā p̄mūz fundamētū est voluntaria paupertas: vt aliquis absq; ppzio viuat: dicēte dño Marti. .io. Si vis p̄fectus esse vade et vēde oīa q^d hēs et da pauperibus: et veni et sequere me. ¶ Ad p̄mūz dōm q^d sic glo. ibidē subdit: nō ideo subdit apls vt nobis nō sit tribulatio. i. paupertas: quin melius eēt: sed ifirmis timet deficere: quos sic dare monet vt egestatem nō patiant. vñ sicut etiā ex glo. alia nō est itelligēdū q^d nō liceat oīa tpalia abicere. s; q^d hoc nō ex necessitate regrit. vñ et Ambro. dicit in p̄. de offi. Domin⁹ nō vult. f. ex necessitate p̄cepti sil effundi opes: sed disp̄sari: nisi forte vt Delise⁹ boues suos occidit et pauit paupes ex eo q^d habuit vt nulla cura teneret domestica. ¶ Ad 2^m dōm q^d ille q^d oīa sua dimittit p̄pter xp̄z non exponit se periculo neq; spūali neq; corporali. spūale. n. periculū ex paupertate puenit qñ nō est voluntaria: q^d ex actu aggregādī pecunias quez patium⁹ illi q^d inuoluntarie sunt paupes incidit hō in multa pctā fm illud. i. ad Thimor. vlti. Qui volūt diuites fieri: incidunt in tētatiōem et in laicū diaboli. iste autē affect⁹ deponit ab his q^d voluntariam paupertatē sequunt. magis autē domina⁹ in his q^d diuitias possident: vt ex supra dcm p̄. corporale eēt periculū nō iminet illis q^d intentiōe sequēdi xp̄z oīa sua relinquūt: diuine p̄uidētie se cōmittētēs. Vñ Aug. dicit in li. de sermone dñi in monte. Querētib⁹ regnū dei et iustitiā ei⁹: nō dōz subeēt sollicitudo ne necessaria desint. ¶ Ad 3^m dōz q^d mediūm v̄tutis fm p̄m in. z. etbi. accipit fm rōnē rectā nō fm q̄stitatē rei: et iō q^d pōt fieri fm rōnem rectā nō est viciosum ex magnitudine q̄stitatis: s; magis v̄tutosus. eēt autē p̄ter rōnē rectā sigs oīa sua cōsumeret per itemperantiam vel absq; vtilitate. est autē fm rōnē rectā q^d aliq^d diuitias abiciat vt cōtēplationi sapientie vacet: q^d eēt phi qdam legunt fecisse. dicit enī Hiero. in epla ad Paulinū: Socrates ille theban⁹ hō quōdā ditissim⁹ cum ad philo sophandū athenas pergeret magnum auri pōd⁹ abiecit: nec putauit se posse simul diuitias et v̄tutes possidere. vñ multo magis fm rōnem rectā est vt hō oīa sua relinquat ad hoc q^d xp̄m p̄fecte sequat. Vñ Hiero. dicit in epistola ad Rusticu monachum. Xp̄m nudum nudus sequere. ¶ Ad q̄rtū dōz q^d duplex est b̄tudo sine felicitas. Una qdē perfecta quā expectam⁹ in futura vita. Alia vō imperfecta fm quā aliq^d dicunt in hac vita beati. Vite autē p̄ntis felicitas est duplex: vna qdē fm vitam activā: alia vō fm vitam cōtēplatiuā: vt p̄ p̄m in. io. etbi. coruz. Ad felicitatez autē vite actiue q^d cōsistit exteriōrib⁹ operationibus instrumētali⁹ diuitie coadiunā: q^d vt p̄bus dicit in. io. etbi. multa operamur p̄ amicos et per diuitias et per ciuilem potētiā: sicut p quedā organa. Ad felicitatem autē cōtēplatiue vite nō multū operant: sed magis ipediunt inq̄tum sua sollicitudine ipediunt animi getez q^d maxie necessaria est cōtēplanti. et hoc est q^d p̄bus dicit in. io. etbi. q^d ad actiones multis opus est. speculanti v̄to

nullo taliu. s. exterioru bonoꝝ aut opatione necessitas: sed impedimeta sunt ad speculatione. Ad futuram vero britudine ordinat q̄s per charitate. ⁊ q̄ volutaria paup̄tas est effici exercitiu pueniendi ad pfecta charitate: id multuz valet ad celeste beatitudinē psequeda. vnde ⁊ dñs Matth. 19. dicit. Uade ⁊ vende oia q̄ habes ⁊ da paup̄ibus ⁊ habebis thesauru in celo. diuitie aut habite p se qdē nate sunt pfectionem charitatis impedire pncipalr alliciendo aium ⁊ distrahendo: vñ dñs Matth. 13. q̄ sollicitudo seculi ⁊ fallacia diuitiaz suffocant verbu dei: q̄ vt Greg. dicit dñs bonu desi deriu ad cor itrare non sinunt: q̄ si aditu status vitalis necant. ⁊ id difficile ē charitate iter diuitias cofuare. vñ dñs dicit Matth. 19. q̄ diuites difficile intrabit in regnu celoꝝ: qd qdem non itelligendū est de eo q̄ actu bz diuitias. nam de eo q̄ affectu i diuitis ponit dicit hoc eē ipossibile f3 ex positione Chryso. cū subdit. Facili⁹ est camelu p foramen acus trāsire q̄ diuitē itrare in regnu celoꝝ. ⁊ id nō simplr diuites dñs eē bñs: f3 q̄ iuentus ē sine macula ⁊ post aux nō abyt. ⁊ hoc id q̄ rez difficile fecit. vñ subditur. Quis ē hic ⁊ laudabimus eū: fecit. n. mirabilia in vita sua: vt. s. iter diuitias positus: diuitias non amaret. ¶ Ad 5° dñs: q̄ stat⁹ ep̄alis nō ordinat ad pfectionē adipiscendā: f3 poti⁹ vt ex pfectione quā q̄s bz alios gubernet: nō solum ministrado spūalia: f3 et temporalia: qd p̄tinet ad vitā actiua in q̄ multa opanda occurrūt istrumētalr p diuitias: vt dictū ē. ⁊ id ab ep̄is q̄ p̄tinentur gubernationē gregis xp̄i nō exigūt vt pp̄rio careant: ⁊ sic a religiosis q̄ p̄tinent disciplinā pfectionis acgrende. ¶ Ad 6° dñs: q̄ abrenunciatio pp̄riari diuitiaz pparatur ad elymosinaz largitionē: sicut vniuer sale ad particulare ⁊ holocaustū ad sacrificiū. vñ Greg. dicit sup Ezecch. q̄ illi q̄ ex possessis rebus subsidia egentib⁹ ministrant: in bonis q̄ faciunt sacrificiū offerūt: q̄ aliqd deo imolant: ⁊ aliqd sibi referunt. q̄ vero nihil sibi referunt offerūt holocaustū: qd ē mai⁹ sacrificio. vñ et Hierony. 3. Vigilantiū dicit: q̄ aut asseris eos melius facere q̄ vniuer rebus suis ⁊ paulatim fructus possessionū pauperibus diuidant: non a me eis f3 a deo respondetur: si vis perfectus eē ⁊c. ⁊ postea subdit: iste quē tu laudas secundus ⁊ tertius gradus est quem ⁊ nos recipimus dūmodo sciamus p̄ma secundis ⁊ tertis preferenda. ⁊ ideo ad excludendum errorem Vigilantiū dicit in lib. de eccl. dogmatibus. Bonū est facultates euz dispensatiōe pauperibus erogare: meli⁹ est p intentione sequendi dñm isimul donare ⁊ absolutum in solitudine egere cum xp̄o.

Ad quartum sic pcedit. Uidef q̄ ppetua continentia nō regrat ad pfectione religionis. Ois. n. vite xp̄iane pfectio ab aplis xp̄i cepit. sed apli cōtinētia nō vident seruasse: vt p3 de Petro q̄ focuz legiē habuisse Mat. 8. q̄ vides q̄ ad pfectionē religionis nō regrat ppetua cōtinētia. ¶ P̄. Primū pfectiōis exemplar nobis in Abraam ondit cui dñs dixit Gen. 17. Ambula corā me ⁊ esto pfect⁹. f3 exemplatū nō opz q̄ excedat exemplar. q̄ nō regrat ad pfectionē religionis ppetua cōtinētia. ¶ P̄. Illud qd regrat ad pfectionē religionis in oi religio ne iuenit. sūt aut aliq̄ religiosi q̄ vxozib⁹ vtunt: nō q̄ religionis pfectio exigit ppetua cōtinētia. ¶ S3 dñs est q̄ apls ⁊. ad Corin. 7. dicit. Mūdem⁹ nos ab oi ignamēto carnis ⁊ spūs p̄ficiētes scificationē nrām in timore dei. f3 mundicia carnis ⁊ spūs p̄seruat p cōtinētia. or. n. i. ad Cor. 7. Mulier inupta ⁊ virgo cogitat q̄ dñi sunt: vt sit scā spū ⁊ corpore. q̄ pfectio charitatis regrat cōtinētia. ¶ Rñ. dñm q̄ ad statum religionis regrat abstractio eoz p q̄ hō ipedit ne feratur totalr in dei fuitiuz. vsus aut carnalis copule retrahit aium ne totalr ferat in dei fuitiū duplr. Uno⁹ ppter vehemētia delectatiōis ex cui⁹ frequēti experientia auget cōcupiscētia: vt et pl̄s dicit in 3. ethi. ⁊ inde ē q̄ vsus

veneroꝝ retrahit aium ab illa pfecta intentione tēdendi in deū. ⁊ hoc est q̄ Aug. dicit in p̄ soliloꝝ. Nihil eē sentio qd magis ex arte deyciat aium virile q̄ blandimeta femine copozūq; ille cōtact⁹ sine quo vxoz haberi nō potest. Alio⁹ ppter sollicitudinē quā igerit hōi de gubernatione vxozis ⁊ filioꝝ ⁊ rez tēporaliū q̄ ad eoz sustentationē sufficiant. vñ apls dicit q̄ q̄ sine vxore est sollicitus est q̄ sūt dñi quō placeat deo. q̄ aut euz vxore est sollicit⁹ est q̄ sūt mūdi ⁊ quō placeat vxori. ⁊ ideo cōtinētia ppetua requirit ad pfectionē religionis sicut ⁊ volutaria paup̄tas. vñ sicut damnat⁹ est. Vigilantiū q̄ adēquit diuitias paup̄tati: ita dānatus ē Ionian⁹ q̄ adēquavit m̄rimoniū virginitati. ¶ Ad p̄mum q̄ dñm q̄ pfectio nō solū paup̄tatis. f3 et cōtinētie itroduca est per xp̄m: q̄ dicit. Mat. 19. Sunt eunuchi q̄ castrauerūt seipos ppter regnu celoꝝ: ⁊ postea subdit: q̄ pot capere capiat. ⁊ ne alicui spes pueniēdi ad pfectionē tollerēt assumpsit ad pfectionis statū et illos quos inuenit matrimonio iunctos. non aut poterat absq; iniuria fieri q̄ viri vxozes desererēt: sic absq; iniuria fiebat q̄ oēs diuitias relinquerēt. ⁊ ideo Petru quē inuenit m̄rimonio iunctū nō separauit ab vxore. Ioāne tñ volentē nubere a nuptis reuocauit. ¶ Ad 2° dñm q̄ sicut Aug. dicit in lib. de bono cōiugali: melior est castitas celibū q̄ castitas nuptiaz: quaz nuptiaz Abraaz habebat vnā in vsu: ambas in habitu. caste q̄ppe cōiugaliter vixit. esse aut castus sine cōiugio potuit: sed tunc nō oportuit: nec tñ q̄ antig patres pfectionē aie simul cū diuitis ⁊ matrimonio habuerunt: qd ad magnitudinem vtutis p̄tinebat: ppter hoc ifirmiores quiq; debēt p̄sumere se tāte eē vtutis: vt cū diuitis ⁊ m̄rimonio possint ad pfectionē puenire: sic nec aliq; p̄sumit hostes inermis inuadere. q̄ Sanson cū mādibula affini multos hostiū permit. nam illi patres si tps fuisset cōtinētie ⁊ paup̄tatis fūade studiosi⁹ hoc iplessent. ¶ Ad 3° dñm dicit q̄ illi modi viuēdi f3 quos hoies m̄rimonio vtuntur: nō sunt simpliciter ⁊ absolute loquendo religiones: f3 fm quid in quātum. s. in aliquo p̄ticipant quedam q̄ ad statum religionis pertinent.

Ad quintum sic pcedit. Uidef q̄ obedientia nō p̄tineat ad pfectionem religionis. Illa. n. vident ad pfectionē religionis p̄tinere q̄ sūt supererogatiōis ad q̄ nō oēs tenent. f3 ad obediendū platis suis oēs tenent: fm illud apli ad Heb. vlti. Obedite p̄positis vestris ⁊ subiacete eis. q̄ vt q̄ obedientia nō p̄tineat ad pfectionē religionis. ¶ P̄. Obediētia p̄tinere vt p̄pe ad eos q̄ debēt regi sensu alieno qd est idiscretorū. f3 apls dicit ad Heb. 5. q̄ perfectoz est solid⁹ cib⁹ q̄ p̄ consuetudie exercitatos hnt sensus ad discretionē boni ⁊ mali. q̄ vt q̄ obedientia nō p̄tineat ad statū perfectoz. ¶ P̄. Si obedientia regreret ad pfectionē religionis oporteret q̄ oib⁹ religiosiū ueniret: nō aut oib⁹ uenit: sūt. n. qdā religiosi solitariam vitā agētes q̄ nō hnt superiores q̄ obediāt. plati et religionū ad obediētia nō vident teneri. q̄ obediētia nō vides pertinere ad religionis pfectionē. ¶ P̄. Si votū obediētie ad religionē regreret: oēs eēt q̄ religiosi tenerent platis suis in oib⁹ obedire: sic ⁊ per votū cōtinētie tenerent ab oib⁹ veneris abstinere. f3 non tenent platis suis obedire in oib⁹: vt supra habitū est cū de vtute obediētie ageret. q̄ votum obediētie nō regrat ad religiones. ¶ P̄. Illa fuitia sūt deo maxie accepta q̄ liberaliter ⁊ nō ex necessitate fiunt: fm illud. ⁊. ad Corin. 9. Nō ex tristitia aut ex necessitate. f3 illa q̄ fiunt ex obediētia sūt ex necessitate p̄cepti. ergo laudabili⁹ fiunt bona opera q̄ q̄s pp̄ria spōte facit. votum q̄ obediētie nō cōpetit religioni per quam hoies q̄runt ad meliora puenire. ¶ S3 dñs. p̄fectio religionis maxie cōsistit in imitationē xp̄i: fm illud Mat. 19. Si vis perfect⁹ eē ⁊c. ⁊ sequere me. f3 in xp̄o maxime

comendatur obedientia. fm illud ad Phil. 2. Factus est obediens usque ad mortem. & videtur quod obedientia pertinet ad perfectionem religionis. ¶ Rñ. dōs: quod sicut supra dictum est: status religionis est quodam disciplina vel exercitium tendens in perfectione. quocumque autem instruit vel exercitant ut perveniat ad aliquam finem: quod directione alicuius sequantur fm cuius arbitrium instruit vel exercitant ut perveniat ad aliquam finem: si discipuli sub magistro. & id est quod religiosi in his que pertinent ad religiosam vitam alicuius instructioni & imperio subdantur. vñ 7. q. 2. dñ. Monachorum vita subiectionis habet verbum & disciplinatum. imperio autem & alterius instructioni subicitur homo per obedientiam. & id est obedientia regit ad religionis perfectionem. ¶ Ad 2^m dōm: quod obedire preceptis in his que pertinent ad necessitatem virtutis non est supererogationis sed omnibus commune: sed obedire in his que pertinent ad exercitium perfectionis pertinet proprie ad religiosos. & pariter ista obedientia ad aliam sicut uniuersalem ad particularem. illi. n. q. in seculo viuunt aliquid sibi retinent: & aliquid deo largiuntur: & fm hoc obedientie preceptorum subduntur illi uero qui viuunt in religione totaliter se & sua tribuunt deo ut ex supra dictis patet. unde obedientia eorum est vltima. ¶ Ad 2^m dōs: quod sicut preceptis dicit in 2. ethico. homines exercitantes se in operibus perveniunt ad aliquos habitus quos cum acquisierint eisdem actus maxime possunt operari. sic ergo obediendo: illi qui non sunt perfectione adepti ad perfectionem perveniunt. illi autem qui iam sunt perfectione adepti maxime prompti sunt ad obedientiam: non quasi indigentes dirigantur ad perfectionem accedendam: sed quasi ex hoc se servantes in eo quod ad perfectionem pertinet. ¶ Ad 3^m dōs: quod subiectione religiosorum principaliter attenditur ad episcopos qui parantur ad eos sicut perfectiores ad perfectos: ut patet per Dionysium. 6. ca. ceteris hierar. ubi dicitur: quod monachorum ordo potestatem summam matius virtutibus mancipat: & dominus eorum illuminationibus edocet. vñ ab episcopis obedientiam: nec heremite: nec etiam prelati religionum excusant. nisi a diocesanis episcopis totaliter vel ex parte sunt exempti: obligantur tamen ad obediendum summo pontifici non solum in his que sunt contra alios. sed in eis specialiter que pertinent ad disciplinam religionis. ¶ Ad 4^m dōm: quod votum obedientie ad religionem pertinens se extendit ad dispositionem totius humane vite: & secundum hoc votum obedientie habet quandam uniuersalitatez licet non se extendat ad omnes particulares actus quorum quidam ad religionem non pertinent: quia non sunt de rebus pertinentibus ad dilectionem dei & proximi: sicut sacrificatio barbe vel leuatio festuce de terra & filia: que non cadunt sub voto sed sub obedientia. quodam modo etiam Brianus religioni nec est simile de voto continentie per quam excluduntur actus omnino perfectioni religionis contrarii. ¶ Ad quintam dōm: quod necessitas coactionis facit inuoluntarium. & id est excludit rationem laudis & meriti. sed necessitas dominis obedientiam non est necessitas coactionis. sed libere voluntatis in quantum homo vult obedire: licet forte non vellet id quod mandat fm se consideratum implere. & id est quod necessitati aliqua faciendi que fm se non placet per votum obedientie homo se subicit propter deum. & ex hoc ipso ea que facit sunt deo magis accepta et si sunt minora: quia nihil maius potest homo deo dare quam propriam voluntatem propter ipsum voluntati alterius subiciat. vñ in collationibus patrum dicitur. Deterrimum genus monachorum esse sarabaitas: qui suas necessitates curantes absoluti a senio iugo habent libertatem agendi quod libenter fuerit: & tamen magis quam bi qui in cenobis degunt: in operibus diebus ac noctibus consumuntur.

Ad sextum sic procedit. Videtur quod non requiratur ad perfectionem religionis que predicta tria. scilicet paupertas: continentia & obedientia cadant sub voto. disciplina enim perfectionis assumenda ex traditione domini est accepta. sed dominus datus formam perfectionis Matth. 19. dicit. Si vis perfectus esse vende & vende omnia que habes & da pauperibus nulla men-

tione facta de voto. & videtur quod votum non regit ad disciplinam religionis. ¶ Preterea. Verum consistit in quodam permissione deo facta. vñ Ecc. 5. cum dixisset sapiens. Signum vouisti deo ne moreris reddere: statim subdit. displicet enim ei infidelis & stulta promissio: sed ubi est exhibitio rei non regit promissio. & sufficit ad perfectionem religionis que aliquis fuerit paupertatem continentiam & obedientiam absque voto. ¶ Preterea. Aug. dicit ad Pollentium de adulterinis coniugijs. Ea sunt in nostris officijs gratiora que cuius liceret nobis et non impendere: tamen causa dilectionis impendimus: sed ea que sunt sine voto: licet non impendere: quod non licet de his que fiunt cum voto. & videtur gratius esse deo si quis paupertatem continentiam & obedientiam absque voto fuerit. non ergo votum regit ad perfectionem religionis. ¶ Sed est quod in veteri lege nazarei cuius voto sanctificabantur: fm illud Numeri. 6. Vir siue mulier cum fecerint votum ut sanctificet se se voluerint domino consecrare & per eos autem significat illi qui ad perfectionem summam perueniunt: ut dicit glo. Grego. ibidem. & votum regit ad statum perfectionis. ¶ Rñ. dōm: quod ad religiosos pertinet quod sunt in statu perfectionis: sicut ex supra dictis patet. ad statum autem perfectionis requiritur obligatio ad ea que sunt perfectionis que quidem deo fit per votum. Manifestum est autem ex premissis quod ad perfectionem christiane vite pertinet paupertas: continentia & obedientia. & id est religionis status regit ut ad hec tria aliquis voto obligetur. vñ Grego. dicit super Ezech. Quisquis deus quod habet: omne quod viuunt: deus quod sapit omnipotenti deo vouerit: holocaustum est: quod quidem primere postea dicit ad eos qui post seculum deserunt. ¶ Ad primum dōm: quod ad perfectionem vite dominis pertinere dicitur quod aliquis eum sequatur non quasi literarum: sed ut vltimo retro non abiret. vñ ipse dixit Luc. 9. Nemo mittet manum ad aratrum respiciens retro aptus est regno dei: & quoniam quidam de discipulis eius retrosum abierunt: tamen Petrus loco aliorum domino interroganti: numquid & vos vultis abire? respondit: domine ad quem ibimus? Vñ & Aug. dicit in libro de sensu euangelistarum quod sic Mattheus & Marcus narrat: Petrus & Andreas non subductis ad terram nauibus tanquam causa redeundi secuti sunt eum: sed tanquam iubentem se sequerentur. hec autem imobilitas sequere christi firmat per votum. & id est votum regit ad perfectionem religionis. ¶ Ad 2^m dōm: quod perfectio religionis regit sicut Grego. dicit: ut aliquis deus quod viuunt deo exhibeat. sed homo non potest totam vitam suam deo actu exhibere: quia non est tota filii: sed successiue agit. unde non aliter homo potest totam vitam suam deo exhibere nisi per voti obligationem. ¶ Ad 3^m dōm: quod inter alia: que licet nobis non impendere est etiam propria libertas quam homo ceteris rebus charioribus habet. unde cum aliquis propria sponte voto sibi admittit libertatem abstinentiam ab his que ad dei seruitium pertinent: hoc fit deo acceptissimum. vñ Aug. dicit in epistola ad Armentarium & Paulinam. Non te vouisse peniteat: imo gaude ias tibi non licere quod cuius tuo detrimento licuisset: felix necessitas que in meliora compellit.

Ad septimum sic procedit. Videtur quod inconuenienter dicatur in his tribus votis consistere religionis perfectionem. Perfectio enim vite magis consistit in interioribus quam in exterioribus actibus: secundum illud ad Romanos. 14. Non est regnum dei esca & potus: sed iustitia & pax & gaudium in spiritu sancto. sed per votum religionis aliqui obligantur ad ea que sunt perfectionis. ergo magis dicuntur ad religionem pertinere vota interiorum actuum: puta contemplationis dilectionis dei & proximi & aliorum huiusmodi: quam vota paupertatis continentie & obedientie: que pertinent ad exteriores actus. ¶ Preterea. Predicta tria cadunt sub voto religionis in quantum pertinent ad quoddam exercitium tendendi in perfectionem. sed multa alia sunt in quibus religiosi exercitantur sicut abstinentia: vigilia & alia huiusmodi. et

go videtur q̄ inconuenienter ista tria vota dicantur essen-
tialiter ad statum perfectionis pertinere. ¶ Per votū
obediētie aliquis obligat ad oīa implenda s̄m p̄ceptū su-
perioris que ad exercitiū p̄fectionis p̄tinēt. ergo sufficit vo-
tum obediētie absq̄ alijs duob⁹ votis. ¶ Ad exteriora
bona p̄tinēt. nō solū diuitiis. s̄ etiā honores. si ergo per vo-
tum paupertatis religiosi terrenas diuitias abdicāt. oīe eēt
aliud votū per q̄d honores mūdānos cōtēnāt. ¶ S̄ 3̄ eēt
q̄d dicit extra de statu monachoz. q̄ custodia castitatis et
abdicatio p̄p̄tatis sūt annexa regule monachali. ¶ R̄n̄
oīm q̄ religionis status pōt cōsiderari tripliciter. Uno
s̄m q̄ est exercitiū tēdendi in p̄fectionē charitatis. Alio
mō s̄m q̄ quietat animū humanū ab exteriorib⁹ sollicitu-
dinib⁹. s̄m illud. i. ad Corin. 7. Uolo vos sine sollicitudine
esse. 3̄ mō s̄m q̄ est q̄dā holocaustū per q̄d aliq̄s totali-
ter se et sua offert deo. et s̄m hoc ex his trib⁹ votis integrat
religiōis status. p̄ enī q̄tū ad exercitiū p̄fectionis requiri-
tur q̄ aliquis a se remoueat. illa p̄ que possēt impediri. ne to-
taliter eius affectus tēdat in deū. in quo cōsistit perfectio
charitatis. huiusmodi autē sunt tria. p̄m q̄dē cupiditas ex-
terioroz bonoz q̄ tollit per votū paupertatis. 2̄m autē ē cupi-
scentia sensibiliū delectationū inter quas p̄cellūt delecta-
tiones venere que excludunt p̄ votū cōtinētie. 3̄m autē
est inordinatio volūtatis humane q̄ excludit p̄ votū obedi-
entia. Similiter autē sollicitudinis secularis ingetudo p̄ci-
pue ingerit hōi circa tria. p̄ q̄dē circa disp̄sationē exte-
riorū rerū. et hec sollicitudo p̄ votū paupertatis hōi aufert.
2̄ circa gubernationē vxoris et filioz que amputat p̄ vo-
tum cōtinētie. 3̄ circa disp̄sationē p̄p̄ioz actū. q̄ ampu-
tat p̄ votū obediētie quo aliq̄s se alteri disp̄sā cōmittit.
s̄m et holocaustū est cū aliq̄s totū q̄d h̄z offert deo. vt h̄z
go. dicit sup̄ Ezech. h̄z autē h̄z triplex bonus s̄m p̄m in. i.
ethicoz. p̄ q̄dē exterioroz rerū. quas q̄dē totalr aliq̄s deo
offert p̄ votū volūtatis paupertatis. 2̄ autē bonū p̄p̄y cor-
poris q̄d aliq̄s p̄cipue offert deo p̄ votū cōtinētie quo abren-
nunciat maximis delectationib⁹ corporis. 3̄m autē bonū est
aīe quod aliq̄s totalr deo offert p̄ obediētiā qua aliq̄s of-
fert deo p̄p̄iā volūtate p̄ quā h̄z vitur oībus potētis et
habitiū aīe. et iō cōueniēter ex trib⁹ votis status religionis
integrat. ¶ Ad p̄mū ḡ dōz. q̄ sicut supra dictū est. votus
religionis ordinat sicut in finē ad p̄fectionē charitatis ad
quā p̄tinēt oēs iteriores actus virtutū. quoz mater ē chari-
tas. s̄m illud. i. ad Corin. 13. Charitas patiens est benigna
est et. et iō iteriores actus virtutū. puta humilitatis paciētie
et huiusmodi. nō cadunt sub voto religionis q̄d ordinatur
ad ip̄os. sicut ad finem. ¶ Ad 2̄m dōm. q̄ oēs alie religio-
num obseruatiē ordinant ad p̄dicta tria principalia vota.
nāz si qua sunt instituta in religionib⁹ ad p̄curandū victū
puta labor. medicitas vel alia huiusmodi. referunt ad pau-
pertatē. ad cuius p̄seruationē religiosi p̄ hos modos victū
suū p̄curāt. alia vō q̄bus corpus macerat. sicut vigilie. ie-
iunia. et si qua sunt huiusmodi directe ordinant ad votum
cōtinētie obseruandū. si qua vō in religiōibus instituta sunt
pertinentia ad humanos act⁹ q̄bus aliq̄s ordinat ad religio-
nis finē. s. ad dilectionē dei et p̄ximī. puta lectio. oīo. visi-
tatio infirmoz. vel si aliq̄d aliud est huiusmodi. cōp̄ben-
dunt sub voto obediētie q̄d p̄tinēt ad volūtate que s̄z di-
sp̄sationē alterius suos actus ordinat ad finē. determina-
tio autē habit⁹ pertinet ad oīa tria vota tanq̄ signū obli-
gationis. vñ habit⁹ regularis simul dat vel benedicti⁹ eius
p̄fessione. ¶ Ad 3̄m dōm. q̄ p̄ obediētiā aliq̄s offert deo
suā volūtate cui et si subdunt oīa humana. q̄dā tñ sūt q̄
sp̄aliter sibi tñ subdunt. s. actiones humane. nā passiones
pertinent etiā ad appetitū sensitiuū. et ideo ad cobibēdū
passiones carnaliū delectationū et exterioroz appetibiliū
impedientes p̄fectionē vite. necessarius fuit votum cō-

tinētie et paupertatis. sed ad disponendū actiones p̄p̄i-
as s̄m q̄ requirit perfectionis status requiritur votū obe-
dientie. ¶ Ad 4̄m dicendū q̄ sicut p̄bus dicit in. 3. ethico-
rum. bonoz proprie et s̄m veritate nō debetur nisi virtuti.
sed q̄ exteriora bona instrumentaliter deserviunt ad quos-
dam actus virtutū. ex cōsequenti etiā eoz excellentie bo-
noz aliquis exhibetur. et p̄cipue a vulgo quod solaz excel-
lentia exteriorē recognoscit honore. ergo qui a deo et san-
ctis viris hoibus exhibet p̄pter virtutē. vt dicitur in ps.
Adhī autē nimis honorati sunt amici tui deus. abrenūcia-
re nō cōpetit religiosi qui ad p̄fectionē virtutis tēdūt.
bonoz autē qui exhibetur exteriori excellentie abrenunci-
ant ex hoc ip̄o q̄ seculares vitam derelinquunt. vnde ad
hoc non requiritur speciale votum.

Ad octauum sic proceditur. Videtur q̄ votū
obediētie non sit potissimum in-
ter tria vota religionis. Perfectio enī religiose vite a chri-
sto sumpsit exordium. sed christus specialiter dedit consi-
lium de paupertate. non autem inueoitur dedisse consi-
lium de obediētia. ergo votum paupertatis est potius q̄
tum obediētie. ¶ Eccle. 26. dicitur q̄ omnis ponder-
ratio non est digna anime continentis. sed votum dignio-
ris rei est eminentius. ergo votum continētie est eminen-
tius q̄ votū obediētie. ¶ Quāto aliq̄d v̄tū ē potius
tāto v̄tū esse magis disp̄sabile. s̄z vota paupertatis et cōtinētie
sunt adeo annexa regule monachali. vt s̄ ea nec summus
pōt̄ifex possit licentiā idulgere. sic dicit q̄dā decretalis de
statu monachoz. q̄ tñ pōt idulgere vt religiosus non obe-
diat suo plato. ḡ videt q̄ votū obediētie sit minus voto
paupertatis et cōtinētie. ¶ S̄ 3̄ eēt q̄d h̄z dicit. 25. moral.
Obediētia victimis iure p̄ponit. q̄ p̄ victimas aliena ca-
ro. p̄ obediētiā vero voluntas p̄p̄ia mactat. s̄z vota reli-
gionis sunt quedā holocausta. sic supra dictū est. ḡ votum
obediētie ē p̄cipuū inter oīa religionis vota. ¶ R̄n̄. dōz.
q̄ votū obediētie est p̄cipuū inter tria vota religionis et
hoc triplici rōne. p̄ q̄dē q̄ p̄ votū obediētie aliq̄d ma-
ius homo offert deo. s. ipsam volūtate que ē potior q̄ cor-
pus p̄p̄iū q̄d offert hōi deo p̄ cōtinētiā. et q̄ res exte-
rior q̄s offert hōi deo per votū paupertatis. vnde illud q̄d
fit ex obediētia est magis deo acceptū q̄ id q̄ fit p̄ p̄p̄iā
volūtate. s̄m illud Hierony. q̄d dicit ad rusticū monachū.
Ad id tendit oīo vt doceā te non tuo arbitrio dimittendū
et post pauca subdit. Non facias q̄d vis. comedas q̄d iube-
ris habere q̄tum acceperis. vestiaris q̄d das. vñ ieiunius
non reddit deo acceptū cū p̄p̄ia volūtate. s̄m illud Isa.
58. Ecce in dieb⁹ ieiunij vestri iuenit volūtās v̄ra. 2̄ q̄
votū obediētie continet sub se alia vota. s̄z nō iuritur.
nam religiosus tñ tenet ex voto cōtinētiā seruare et pau-
pertatē. tñ hec etiā sub obediētia cadunt ad quā p̄tinent
multa alia p̄ter cōtinētiā et paupertatē seruare. 3̄ q̄ vo-
tū obediētie p̄p̄ie se extēdit ad actus p̄p̄inquos fini re-
ligionis. quanto autē aliq̄d p̄p̄inquus est fini tāto melius
est. et inde ēt est q̄ votū obediētie ē religioni essentiali. si
n. aliquis absq̄ voto obediētie voluntariā paupertates
et cōtinētiā ēt voto seruet. non p̄pter hoc p̄tinēt ad statū re-
ligionis qui p̄feratur etiā ipsi virginitati ex voto obserua-
re. dicit enim Aug. in lib. de virginitate. Nemo q̄tuz p̄to
ausus fuerit virginitatem p̄ferre monasterio. ¶ Ad p̄i-
mū ḡ dōm. q̄ consilium obediētie includit in ipsi chri-
sti sequela. qui enī obedit sequitur alterius voluntates. et
iō magis pertinet ad p̄fectionem q̄ votū paupertatis.
quia vt Hierony. dicit super Matth. id q̄d perfectionis ē
addidit. Petrus cū dixit. et secuti sumus te. ¶ Ad secūdū
dicendū. q̄ ex verbo illo non habetur q̄ cōtinētia p̄ferat
omnibus alijs actibus virtuosis. sed iugali castitati vel
etiam exterioribus diuitijs auri et argenti que pondere

mensurant. vel per continentiam intelligit. vltiter abstinencia ab omni malo: vt supra habitum est. Ad 3° d^om: q^o papa in voto obediencie no pot sic cu religioso dispensare vt nulli plato teneat obedire in his que ad pfectione vite ptinent. no. n. pot eu a sua obediencia eximere: pot tñ eu eximere ab inferioris prelati subiectione: quod no est in voto obediencie dispensare.

Ad nonum sic pcedit. Vides q^o religiosus semp peccet mortaliter trasgrediendo ea q sunt in regula. Sacere eni d^o votu est pctm danabile: vt p3 per id qd apls dicit. i. ad 2° timot. 5. q^o vidue que volut nubere danatione habet: q^o pma fide irrita fecerut: s3 religio si voto pfectionis ad regula astringunt. ergo peccat mortaliter trasgrediendo ea que in regula continent. C. P. Regula ipone religio: sicut lex quedā. sed ille q trasgredit pceptu legis peccat mortalr. ergo videt q monachus trasgrediens ea que sunt in regula peccet mortalr. C. P. Cōtēptus iducit pctm mortale: sed qcumq^o frequēter aliqd iterat qd no d3 facere videt ex cōtēptu peccare. ergo videt q si religiosus frequēter trasgrediat id qd est in regula peccet mortalr. C. S3 d^o q stat^o religionis est securior q^o status secularis vite. vñ Hreg. in p^o moral. cōparat vitā secularem mari fluctuati. vitā autē religionis portui trāquillo. s3 si qlibet trasgressio eoz que in regula cōtinent religiofus obligaret ad pctm mortale: stat^o religionis eēt piculofissim^o ppter multitudinē obseruariarū. no ergo qlibet trasgressio eoz que in regula cōtinent est pctm mortale. C. Rñ. dō3: q^o in regula cōtinet aliqd duplr: sicut ex dictis patet.

Uno mō sicut finis regule: puta ea q ptinet ad act^o vtutū: et hoz trasgressio qstū ad ea q cadūt cōiter sub pcepto obligat ad mortale. qstū vō ad ea que excedūt cōiter necessitatem pcepti no obligat ad mortale nisi ppter cōtēptū: q^o sic supra dictū ē: religiosus no tenet esse pfect^o: s3 ad pfectionem tēdere: cui dicit pfectionis cōtēpt^o. Alio mō cōtinet aliqd in regula pntēs ad exerci^o exercitiū: sicut sūt oēs exteriores obseruatiē: iter quas sūt qdā ad quas obligat religiosus ex voto pfectionis. votū autē pfectionis respicit pncipaliter tria pdicta. s. paupertatē: cōtinentiā: et obedienciā. alia vero oia ad hec ordinant. et iō trasgressio hoz triū obligat ad mortale. alioz autē trasgressio no obligat ad mortale nisi ppter cōtēptū regule: q^o hoc directe dicit pfectioni per quā aliq^o vouit regularē vitā: vel ppter pceptū siue ozete nus a plato factū: siue in regula ex p^o q^o hoc esset facere d^o obediencie votū. Ad p^o ergo dōm: q^o ille qui pfitet regulā no vouet suare oia q sunt in regula: s3 vouet regularem vitā q essentialr pstitit in tribus pdictis. vñ et in qbus daz religionib^o cauti^o aliqui pfitent no qdē regulā: sed viuere fm regulā. i. tēdere ad hoc q aliq^o mores suos informet fm regulā: sicut fm qdaz exēplar. et hoc tollit p cōtēptū. in qbusdā autē religionib^o adhuc cauti^o pfitent obedienciā fm regulā: ita q^o pfectioni no dicit nisi id qd est d^o pceptū regule. trasgressio vō vel omisso alioz obligat solū ad pctm veniale: q^o sicut dictū est huiusmodi dispōnes sūt ad pncipalia vota. pctm autē veniale est dispositio ad mortale vt supra dictū est: in qstū ipedit ea qbus aliq^o disponit ad obseruanda pncipalia pcepta legis xpi que sunt pcepta charitatis. in aliqua tñ religioe. s. ordinis fratru pdicatoz trasgressio talis vlt omisso ex suo genere no obligat ad culpam: neq^o mortale neq^o veniale: sed solū ad penā taxatam sustinēdā: q^o p hūc modū ad talia obseruanda obligant: qui tñ possent venialr vel mortalr peccare ex negligētia vel libidine seu cōtēptu. Ad 2° dō3: q^o no oia que cōtinentur in lege tradunt per modū pcepti: sed qdā pponunt p modū ordinationis cuiusdā vel statuti obligatis ad certam penā: sicut in lege civilī no facit semp dignuz pena mortis corporalis trasgressio legalis statuti: ita nec i lege ecclesie

omnes ordinationes vel publica statuta obligant ad mortale. et silt nec oia statuta regule. Ad 3° dōm: q^o tunc cōmittit aliq^o vel trasgredit ex cōtēptu qñ volūtas ei^o renuit subici ordinationi legis vlt regule. et ex hoc pcedit ad faciēdū d^o legē vlt regulā. qñ at cōuerso pp aliquā pncipalē causaz: puta cōcupiscētia vel iraz inducit ad aliqd faciēdū ptra statuta legis vel regule: no peccat ex cōtēptu sed ex aliqua alia causa etiā si frequēter ex eadē causa vlt alia simili peccatū iteret: sicut et Aug. dicit in lib. de nā et g^o a: q^o no oia pctā cōmittunt ex cōtēptu supbie: frequētia tamē peccati dispositiue iducit ad cōtēptū: fm illud puerb. is. Impi^o cū in pfundū venerit pctōz cōtēnit.

Ad decimum sic pcedit. Vides q^o religiosus eodes genere peccati no grauius peccat q^o secularis. Dicit. n. z. paralipo. 9. dñs bon^o propiciabil^o cūctis qui in toto corde regrūt dñm deū patrū suorum: et no imputabit eis q minus scificati sunt. sed magis vident religiosi ex toto corde dñm deū patrū suoz sequi q^o seculares qui ex parte se et sua deo dant: et ex parte sibi referunt: vt Hreg. dicit super Ezech. 7. ergo videtur q^o minus iputet eis si in aliquo a sanctificatiōe deficiant. C. P. ex hoc q^o aliq^o bona opa facit minus cōtra peccata eius deus irascitur. dicit. n. z. paralipo. 9. Impio pberbes auxiliū et his qui oderunt dominum amicitia iungeris. et accir co iram qdem dñi merebaris: s3 bona opa iuenta sunt i te religiosi autē plura bona opa faciunt q^o seculares. q^o si aliq^o pctā faciunt minus d^o eos deus irascit. C. P. p^o p^o vitā sine pctō no transit: fm illud Jaco. 3. In multis offendim^o oēs. si q^o pctā religiosoz eēt grauiora pctis seculariū seq^o retur q^o religiosi essent peioris cōditionis q^o seculares: et sic no eēt sanū p^o silū ad religionē trāsire. C. Sed contra ē q^o de maiori malo magis vñ eē dolēdū. s3 de pctis eoz q sunt in statu scitatis et pfectionis maxie vñ eē dolēdū. dñ. n. 3. re. 23. Cōtēptū ē cor meū in medio mei. et postea subdit. Propheta nāq^o et sacerdos polluti sunt: et in domo mea inueni malū eoz. q^o religiosi et alij q sunt in statu pfectionis ceteris parib^o graui^o peccat. C. Rñ. dōm: q^o pctm qd a religiosis mittit pot eē graui^o pctō seculariū eiusdē speciei triplr.

Uno si sit d^o votū religionis: puta si religiosus fornicet vel furef: q^o fornicando facit d^o votū cōtēptū: et furado facit d^o votū paupertatis: et no solū d^o pceptū diuine legis. 2° si ex cōtēptu peccet: q^o ex hoc videt eē magis igratus diuinis bñficijs qbus est sublimatus ad statū pfectionis: sicut apls dicit ad Heb. io. q^o fidelis grauiora meret supplicia ex hoc q^o peccado filiū dei cūleat p cōtēptū. vñ dñs queritur Jere. ii. Quid est q^o dilectus meus in domo mea fecit scelera multa: 3° mō pctm religiosi pot eē mai^o ppter scādalū: q^o ad vitā ei^o plures respiciunt. vñ dñ Jere. 23. In p^o p^o bethis hierusalē vidi similitudinē adulteriū et iter mendacy: et fortauerūt man^o pessimoz vt no quertere vnul quisq^o a malitia sua. Si vero religiosus no ex cōtēptu s3 ex ifirmitate vel ignorātia aliqd pctm qd no ē d^o votū siue p^o fessiois mittit absq^o scādalo puta i occulto leuius peccat eodē genere pcti q^o secularis: q^o pctm ei^o tñ sit leue q^o si abforberit ex multis opibus bonis q^o facit. et si sit mortale facilius ab eo resurgit. p^o qdē ppter itentionē quā h3 erectā ad deū: q^o tñ ad hozā itercipiantur: de facili ad p^ostina reparat. vñ super illud ps. Lū ceciderit non collidet: dicit Dvignes. Inustus si peccauerit non penitet: et peccatum suuz emendare nescit. iustus autem scit emendare: scit corrigere: sicut ille qui dixerat: nescio hominem: paulo post cum respect^o fuisset a dōmino: flere cepit amarissime et ille qui de tecto mulierem viderat et concupierat eam dicere voluit: peccavi et malum coram te feci. Inuatur etiam a focus ad resurgendum: secundum illud Ecclesiastes quarto. Si vnus ceciderit ab altero fulciatur. et soli quia

cum ceciderit non habet subleuantem se. Ad primum ergo dicitur: quod auctoritas illa loquitur de his que per infirmitatem vel ignorantiam committuntur: non autem de his que committuntur per contumeliam. Ad secundum dicitur: quod Josaphat etiam cui illa verba dicuntur: non ex malicia sed ex quadam infirmitate humane affectiois peccauit. Ad tertium dicitur: quod iusti non de facili peccant ex contemptu: sed quia doque laborant in aliquo peccato ex ignorantia vel infirmitate a quo de facili releuantur. si autem pueniant ad hoc quod ex contemptu peccent efficiuntur pessimi et maxime incorrigibiles: sicut illud Iere. 2. Confregisti iugum: dirupisti vincula: dixisti non seruiam: in omni colle sublimi: et sub omni ligno fructuoso tu persterna beris meretrix. Unde Augustinus dicit in epistola ad plebem hyponensem: Ex quo deo seruire cepi: quod difficile super experit meliores que in monasteriis profecerunt: ita non super experit peiores que qui in monasteriis pecciderunt.

De his que competunt religiosis. 26 CLXXXVII.

Deinde considerandum est de his que competunt religiosis. Et circa hoc querunt sex. primum videlicet licet eis docere predicare et alia huiusmodi facere. 2. videlicet licet eis de negociis secularibus se intromittere. 3. videlicet teneantur manibus operari. 4. videlicet licet eis de elemosinis viuere. 5. videlicet licet eis mendicare. 6. videlicet licet eis vestimenta ceteris viliora deferre.

Ad primum sic procedit. Videtur quod religiosi non liceat docere predicare et alia huiusmodi facere. Dicitur enim. 7. q. 1. in quodam statuto constantinopolitane synodi: Vita monachorum subiectionis habet verbum et disciplinam: non docendi vel presidendi vel presedendi alios. Hiero. etiam dicit ad Riparium et Desiderium: Monachus non doctoris sed plangentis habet officium. Leo etiam papa dicit: ut habet. 16. q. 1. Preter deum sacerdotes nullus audeat predicare: siue monachus siue laicus ille sit: qui cuiuslibet scie notie gloriatur. sed non licet transgredi proprium officium et statutu ecclesie. ergo videtur quod non liceat religiosi docere predicare et alia huiusmodi facere. **Ad secundum** In statuto Nicene synodi quod ponit. 21. q. 1. sic dicit: Firmiter et indissolubiliter omnibus precipimus ut aliquis monachus penitentiam nemini tribuat nisi inuicem sibi ut iustum est. mortuum non sepeliat nisi monachum secum in monasterio commemorantem: vel si fortuito quocumque aduenientium fratrum futurum ibi mori contingat. sed sicut ista pertinet ad officium clericorum: ita etiam predicare et docere. quod cum alia sit cura monachi et alia clericorum: ut Hiero. dicit ad Heliodorum: videtur quod non liceat religiosi predicare docere et alia huiusmodi facere. **Ad tertium** Gregorius dicit in registro: Nemo potest ecclesiasticis obsequiis deservire: et in monastica regula ordinate persistere. et hoc habet. 16. q. 1. sed monachi tenentur in monastica regula ordinate persistere. quod videtur quod non possint ecclesiasticis obsequiis deservire. docere autem et predicare pertinet ad ecclesiasticam obsequia. quod videtur quod non liceat eis predicare aut docere aut aliquid huiusmodi facere. **Ad quartum** Gregorius dicit et habet. 2. q. 1. eadem. Ex auctoritate enim huiusmodi decreti: quod applico moderamine et pietatis officio a nobis est constitutum: sacerdotibus monachis apostolorum figuram ducuntur licet predicare: baptizare: ordinationem dare: pro peccatoribus orare: penitentiam imponere: atque peccata soluere. **Ad quintum** dicitur: quod aliqui dicitur alicui non licere dupliciter. Uno quod habet in se quod dicitur ei: quod dicitur non licere: sicut nulli homini licet peccare: quod habet in se quilibet homo ratione et obligatione ad legem dei quibus dicitur peccatum: et hoc modo dicitur alicui non licere predicare vel docere vel aliquid huiusmodi facere: quod habet in se aliquid quod bis reputat vel ratione precepti: sicut bis quod sunt irregulares ex statuto ecclesie non licet accedere ad sacros ordines: vel propter peccatum: sicut illud psalmi: Peccatori autem dixit deus: quare tu enarras iustitias meas: hoc autem modo non est illicitum religiosi predicare docere et huiusmodi facere: tunc quod ex voto et precepto regule

non obligantur ad hoc quod ab his abstineant: tunc etiam quod non reddunt ad hoc minus idonei ex aliquo peccato commissio: sed magis idonei ex exercitio sanctitatis quod assumpserunt. stultum autem est dicere ut per hoc quod aliquis in sanctitate promouetur efficiatur minus idoneus ad spiritualia officia exercenda: et ideo stulta est quorundam opinio dicentium quod ipse status religionis impedimentum afferat talia exequenda: quorum erroris bonifacii papa rationibus supradictis excludit dicens: ut habet. 16. q. 1. Sunt nonnulli nullo dogmate fulti: audacissimo quidem zelo magis amaritudinis quam dilectionis inflammati asserentes monachos: quod mundo mortui sunt et deo viuunt: sacerdotalis officii parte indignos: sed omnino laborant quod ostendit primo quod dem: quod non contrariatur regule: subdit enim. Neque enim beatus Benedictus monachorum preceptor alimificus huiusmodi rei aliquo modo fuit interdictor: et sicut nec in alijs regulis hoc prohibetur. 2. probatur predictum erroris ex idoneitate monachorum cum in fine capituli subdit: quanto quisque est excellentior: tanto et in illis spiritualibus. operibus potentior. Alio modo dicitur aliquid non licere alicui non propter dicitur quod habeat: sed propter hoc quod deficit ei unde illud possit: sicut diacono non licet missam celebrare: quod non habet ordinem sacerdotalem: et presbytero non licet sinam ferre: quod non habet episcopalem auctoritatem. In quibus tamen est distinguendum: quod ea que sunt ordinis committi non possunt nisi ei quod ordine habet: sicut diacono non potest committi quod celebrat missam nisi fiet sacerdos. ea vero que sunt iurisdictionis committi possunt eis quod non habent ordinariam iurisdictionem: sicut platio sine committitur ab episcopo simplici sacerdoti. et hoc modo dicitur non licere monachis et alijs religiosi predicare docere et alia huiusmodi facere: quod status religionis non dat eis partem huiusmodi faciendi. possunt tamen ista facere si ordinem recipient vel ordinariam iurisdictionem: aut etiam si eis committantur ea que sunt iurisdictionis. **Ad primum** quod dicitur: quod ex verbis illis habet quod monachi ex hoc quod sunt monachi non nascuntur habere partem talia faciendi. non autem ex hoc quod sunt monachi habent aliquid dicitur executioni talium actuum. **Ad secundum** quod dicitur: quod illud est statutum Niceni concilii precipit ut monachi non usurpent sibi ex hoc quod sunt monachi partem huiusmodi actus exercendi: non autem prohibet quod ista possint eis committi. **Ad tertium** dicitur: quod ista duo se non contrariantur. sed quod aliquis ordinariam curam ecclesiarum officiorum habeat: et monasticam regulam in monasterio seruet. pro hoc tamen non excludit quod monachi et alij religiosi possint interdum circa ecclesiastica officia occupari ex commissione prelatorum qui ordinariam curam habent: et precipue illi quorum religiones ad hoc sunt specialiter institute: ut infra dicitur.

Ad secundum sic procedit. Videtur quod religiosi non liceat secularia negocia tractare. Dicitur enim in predicto decreto Bonifacii pape: quod beatus Benedictus eos secularium negociorum dixit experes fore: quod quidem aplicis documentis: et omnium sanctorum patrum institutis non solum modo: sed et canonicis omnibus magnopere ipeatur: sed illud. 2. ad Thimotheum. 2. Nemo militans deo implicat se secularibus negociis. sed omnibus religiosi iminet quod militant deo. quod non licet eis secularia negocia exercere. **Ad tertium** ad Thimotheum. 4. dicit apostolus. Operam detis ut geti sitis et ut negocium vestrum agatis. glo. dimissis alienis quod vobis utile est in emendatione vite. sed religiosi specialiter assumunt studium emendationis vite. quod non debet secularia negocia exercere. **Ad quartum** Super illud Matthei. 23. Ecce ego mitto vestrum in domibus regum sunt: dicit Hieronymus. Ex hoc ostendit rigidam vitam et austeram predicationem vitare debere aulas regum et nobilium hominum palacia declinare: sed necessitas secularium negociorum igerit hominem ad frequentandum regum palacia. quod non licet religiosi aliquid negocia secularia tractare. **Ad quintum** est quod apostolus dicit ad Romanos. 13. Commendo vobis preberem fororem nostram. et postea subdit: et assistatis ei in quocumque negotio vestri indigerit. **Ad sextum** dicitur: quod sicut supra dicitur

est: status religionis est ordinatus ad pfectionē charitatis psequēdaz: ad quā gde pncipalr ptnet dei dilectio. secūda rīo aut dilectio pximi. r iō religiosi pcpue r ppter se debent intēdere ad hoc q̄ deo vacēt. si aut necessitas pximis imineat: eoz negocia ex charitate agere debēt fm illud ad Gal. 6. Alter alteri onera portate: r sic adimplebitis legē xp̄i: qz i boc ipso q̄ pximis seruiūt ppter deū dilectioni diuine obsequunt. vñ dñ Jaco. p. Religio mūda r imaculata apud deū r patrē: bec est visitare pupillos r viduas in tribulatione eoz. glo. i. Succurrere eis qui carent presidio in tpe necessitatis. Est ergo dōm q̄ causa cupiditatis secularia negocia gerere nec monachis nec clericis licet. causa vero charitatis se negocys secularibus cum debita moderatione igerere pnt fm supioris licētā in ministrando r dirigēdo. vñ dñ in decretis. dist. 88. Decreuit sancta synodus nullū deinceps clericū: aut possēdēs cōducere aut negocys secularib⁹ se pmiscere: nisi ppter curā pupiloz aut orphanoz aut viduarū: aut si forte epus ciuitatis ecclīasticarū rerū sollicitudinē eū hñe pcpiat. eadē aut rō est de religiosis r clericis: qz vtriqz sūt negocia secularia i terdicunt: vt dictū est. ¶ Ad p̄mū ḡ dōm. q̄ monachis in terdicunt secularia negocia tractare ppter cupiditatē: nō aut ppter charitatē. ¶ Ad 2^m dōm: q̄ nō est curiositas: sed charitas: si ppter necessitatē aliquis se nogocys imiscat. ¶ Ad 3^m dōm: q̄ frequētare palatia regū ppter delicias vel gloriā vel cupiditatē: nō cōpetit religiosis: sed eas adire ppter pias causas eis cōpetit. vñ dñ. 4. Reg. 4. q̄ Deli seus dixit ad mulierē: Nunqd habes negociū: r vis vt loquar regi vel pncipi militie: Similiter etiā uenit religiosus adire regnū palatia ad eos arguēdos r dirigēdos: sicut Joānes baptista arguebat Perodē: vt dicit Matth. i. 4.

Ad tertium sic pcedit. Videt q̄ religiosi manibus opari teneant. Nō enī excusantur religiosi ab obseruātia pceptoz: s̄ opari manib⁹ est in pcepto: fm illud. i. ad Thessal. 4. Operamini manibus vris sicut pcepim⁹ vobis. vñ r Aug. in lib. de opib⁹ monachoz dicit: Leterū q̄ ferat boies cōtumaces. i. religiosos nō operantes: de q̄bus ibi loquit: Saluberrimis aplī monitis resistētes nō sicut ifirmiores tolerari: sed sicut fortiores p̄dicari. ḡ videt q̄ religiosi teneant manib⁹ opari. ¶ P. z. ad Thessal. 3. sup illud. Sigs nō vult opari nec māducat: dic glo. Dicūt quidā de opib⁹ spūalib⁹ hoc aplm pcepisse: non de ope corporali in quo agricole vel opifices laborāt: r infra sed supfluo conant r sibi r ceteris caligēz adducere: vt qd̄ humi liter monet charitas: nō solū facere nolint: sed nec etiā intelligere: r infra vult seruos dei corporāl opera ri vñ viuāt: sed pcpue religiosi si serui dei nominant: vtpote se totalr diuino seruitio mācipātes: sicut ps p Dio. 6. ca. cele. hierar. ḡ videt q̄ teneant manib⁹ opari. ¶ P. Aug. dicit in lib. de opib⁹ monachoz: Quid agāt q̄ opari corporaliter nolūt scire desidero: ofonibus inquit vacamus r psalmis r lectiōibus r verbo dei: s̄ q̄ p ista nō excusentur ostēdit p singula. nā p̄ de ofone dicit: citi exaudif vna obedietis ofo q̄ decē miliū p̄ceptoz: illos cōtēptores itelligēs r idignos exaudiri q̄ manib⁹ nō opant. 2° de diuinis laudib⁹ subdit: cārica vō dñica cātare etiā manib⁹ laborātes facile possunt. 3° subiūgit de lectione: qui aut se dicūt lectioni vacare: nōne illic inueniūt: qd̄ pcpit apls. que ē ḡ ista pueritas lectioni nolle cōtēperare dū vult ei vacare. 4° subiūgit de p̄dicatiōe: si aut alicui fmo erogādus est: r ita occupat vt manib⁹ opari nō vacet: nunqd in monasterio oēs h⁹ pnt: qñ ḡ nō oēs pnt: cur oēs sub hoc p̄cepto vacare volūt: quāqz si oēs possent vicissitudines facere deberent: nō solū vt ceteris necessarijs opib⁹ occuparent: s̄ et q̄ sufficit vt multis audietib⁹ vnus loquat. ḡ videt q̄ religiosi nō debeāt cessare a manuali ope pp̄ huiusmodi spūalia opa

q̄ vacāt. ¶ P. Luc. iz. sup illud: Uēdite q̄ possidetis rē. Dic glo. Nō tm cibos vros cōcate paupib⁹: s̄ etiā vēdite possēdēs vras vt oib⁹ vris sil p dño spretis: postea labore manū opemini vñ viuatis vt elemosynā faciatis: sed ad religiosos p̄tiet ppe oia sua reliquere. ḡ vñ q̄ et coz sit de labore manū suarū viuēt r elemosynas facere. ¶ P. Religiosi pcpue vident teneant aploz vitā imitari: qz ita s̄ pfectionis p̄sent: s̄ apli manib⁹ p̄p̄ys laborabāt: s̄ illud. i. ad Cor. 4. Laboram⁹ operātes manib⁹ nris. ḡ vñ q̄ religiosi teneant manib⁹ opari. ¶ S. 3. Ad p̄cepta obseruāda q̄ cōiter oib⁹ pponunt eodē mō tenent religiosi r seculares: s̄ p̄ceptū de ope manuali cōiter oib⁹ pponit: vt ps. z. ad Thessal. 3. Subtrahatis vos ab oi fratre ābulāte iordinate rē. fratre aut noiat quilibet xpianū: sicut r. i. ad Cor. 7. Sigs ff vxozē h̄z ifidelē rē. r ibidē dñ: Sigs n vult opari nec māducat. nō ḡ religiosi magis tenent magis opari q̄ seculares. ¶ R. dñ. dōm: q̄ labor manualis ad q̄tuor ordiat. p̄ qd̄ r pncipalr ad victū q̄rēdū. vñ r p̄ hoi dictū est: In sudore vult⁹ tui vesceris pane tuo. r i ps. Labores manū tuarū quia manducabis rē. 2° ordinatur ad tollēdū ociū: ex quo mltā mala oriunt. vñ dñ Eccl. 33. Mitte suū tuū i opationē ne vacet. multā. n. anilitiā docuit ocio sitas. 3° ordinat ad cupiscētie refrenationē in q̄tū p hoc macerat corp⁹. vñ. z. ad Cor. 6. dñ. In laborib⁹: in ieiunijs: i vigilijs: in castitate. 4° aut ordinat ad elynas faciendas. vñ dñ ad Eph. 4. Qui furabāt iā nō furet: magis aut laboret opando manib⁹ suis qd̄ bonū est: vt habeat vñ tribuat necessitatē patienti. fm ḡ q̄ labor manualis ordinat ad victū q̄rēdū cadit sub necessitate p̄cepti pnt est necessariū ad talē finē. qd̄. n. ordinat ad finēz a fine necessitatē h̄z: vt .i. tantū sit necessariū in q̄tūz finis sine eo eē non pōt. r iō q̄ nō h̄z aliunde vñ viuere possit: tenet manibus opari cui iuscūqz sit dicitōis. r hoc signat verba aplī dicentis: q̄ non vult opari nec māducat: q̄si diceret ea necessitate aliq̄ teneatur ad opandū manib⁹ qua tenet ad māducandū. vñ sigs absqz māducatōe possit vitā trāsigere nō teneat manib⁹ opari. r eadē rō ē de illis q̄ n̄ h̄nt alias vñ licite viuere possunt. nō. n. itelligit aliq̄ posse facere qd̄ nō licite facere p̄t. vñ r apls nō iuenit opus manū p̄cepisse nisi ad excludēdū pctm coz q̄ illicite victū agrebāt. vñ p̄ qd̄ p̄cipit apls opus manuale ad euitādū furtū: vt ps ad Eph. 4. Qui furabāt iā nō furet: magis aut laboret opando manib⁹ suis. 2° ad vitādū cupiditatē alienaz rez. vñ dicit. i. ad Thessal. 4. Opemini manib⁹ vestris sic pcepim⁹ vobis r vt honeste ambuletis ad eos q̄ foris sunt. 3° ad euitādū turpia negocia ex q̄b⁹ aliq̄ victū acgrunt. vñ. z. ad Thessal. 3. dñ. Cū essem⁹ apud vos hoc denūciabam⁹ vobis: qm̄ sigs nō vult opari nec māducat. audiuiim⁹. n. quosdā iter vos ambulare ingete nihil opantes: s̄ curiose agentes. glo. q̄ feda cura necaria sibi puidēt: bis aut q̄ eiusmodi sunt denūciat⁹ r obsecram⁹ vt cū silētio opantes panē suū māducent. Un̄ Diegony. dicit sup eplam ad Gal. q̄ apls hoc dixit non tā officio docētis q̄ vitio gētis. Sciendū tm q̄ sub ope manuali itelligunt oia hūana officia ex q̄b⁹ boies licite victū lucrant: siue manib⁹ siue pedib⁹ siue lingua fiāt. vigiles. n. r curiores r alij huiusmodi de suo labore viuētēs: itelliguntur de opib⁹ manū viuere. qz. n. man⁹ ē organū organoz. p opus manū ois opatio itelligit de q̄ aliquis victū licite pōt lucrari: s̄ aut q̄ opus manuale ordinat ad ociū tollēdū vel ad corporis macerationē: nō cadit sub necitate p̄cepti s̄ se cōsideratū: qz mltis alijs modis pōt vel caro macerari vel etiā ociū tolli q̄ p opus manuale. macerat. n. caro p ieiunia r vigilijs. r ociū tollit p meditatiōes sacraz scripturaz r laudes dīnas. vñ sup illud ps. Defecerunt oculi mei in eloquium tuū: dicit glo. Non est ociosus qui verbo dei tantū studet: nec plurius est q̄ extra opatur q̄ q̄ studius

cognoscende veritatis exercet. et ideo propter has causas religiosi non tenentur ad opera manualia: sicut nec seculares: nisi forte ad hoc per statuta sui ordinis obligentur: sicut Hieronymus dicit in epistola ad Rusticum monachum: Egyptiorum monasteria hunc tenent morem ut nullum absque opere aut labore suscipiant: non tamen propter vicium necessitatis quod propter aie salutem vageni principio cogitationibus. in quantum vero opus manuale ordinat ad elemosinas faciendas non cadit sub necessitate precepti: nisi forte in aliquo casu in quo ex necessitate aliquis elemosinas facere teneretur et non posset alias hunc vel pauperibus subveniret in quo casu obligaretur sicut religiosi et seculares ad opera manualia exequenda. Ad primum ergo dicitur: quod preceptum illud quod ab apostolo proponitur est de iure naturali. unde super illud. 2. ad Thessal. 3. Ut subtrahatis vos ab omni fratre inordinate ambulante. dicitur glo. aliter quod ordo nature exigit. loquitur autem de his qui ab opere manuali cessabant. unde non tamen manus homini dedit loco armorum et tegumetorum que alius aialibus tribuitur: ut scilicet manus hinc et omnia necessaria consequatur: ex quo patet quod contra hoc preceptum tenentur etiam religiosi et seculares: sicut ad omnia alia legis naturalis precepta: non tamen peccat quicumque manibus non operatur: quia ad illa precepta legis nature que pertinent ad bonum multorum: non tenentur singuli: sed sufficit ut unus vacet uni officio et alius alteri: puta quod quidam sunt opifices: quidam agricolae: quidam iudices: quidam doctores: et sic de aliis: sicut illud apostoli. 1. ad Corin. 12. Si totum corpus oculus vbi auditur: et si totum auditur vbi odoratus: etc. Ad 2. dicitur: quod glo. illa sumitur ab Augustino in libro de opibus monachorum: in quo loquitur de monachos quosdam qui dicebant non esse licitum servos dei manibus operari: propter hoc quod dicitur Mattheo. 6. Ne solliciti sitis aie vestre quod manducetis: nec tamen per hec verba iudicium necessitas religiosorum manibus operandi si habent aliunde unde vivere possunt: quod patet per hoc quod subditur: vult servos dei corporaliter operari unde vivunt. hoc autem non magis pertinet ad religiosos quam ad seculares: quod patet ex duobus. primum quod ex ipso modo loquendi quo apostolus videtur dicere: ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate. fratres enim omnes christianos vocat: non dum enim erant tunc temporis religiones institute. 2. religiosi non tenentur ad alia que seculares nisi propter regulam perfectionis: et ideo si in status regulis non continetur aliquid de opere manuali: non tenentur aliter ad operandum manibus religiosi quam seculares. Ad 3. dicitur: quod dicitur: quod omnibus illis opibus spiritualibus que ibi tangit Augustinus. potest aliquis vacare dupliciter. uno modo quasi deserviens utilitati communi. alio modo quasi insistens utilitati private. Illi ergo qui predicant opibus spiritualibus publice vacant excusantur per huiusmodi opera spiritualia ab opere manuali duplici ratione. primum quod quod eos totaliter occupatos circa huiusmodi opera. 2. quod huiusmodi opera exercenda debet subministratio victus ab his quorum utilitati deservit. illi vero qui predicant opibus spiritualibus: si quasi private vacant non oportet quod per huiusmodi opera a manualibus operibus abstrahantur: nec etiam fit eis debitum ut de stipendiis fidelium vivant. et de talibus loquitur Augustinus. Quod 2. dicitur: cantica divina decantare manibus operantes possunt: exemplo opificum qui fabulis linguas dant: cum tamen manibus ab opere non recedant. manifestum est quod non potest intelligi de his qui horas canonicas in ecclesia decantant: sed intelligitur de his qui psalmos vel hymnos dicunt quasi private orationes. sicut quod dicitur de lectione et oratione referendum est ad orationes et lectiones private que etiam layci interdum faciunt: non autem ad illos qui publicas orationes in ecclesia faciunt: vel etiam publicas lectiones in scholis legunt. unde non dicitur qui dicitur se vacare doctrine vel instructioni: sed quod dicitur se vacare lectioni. sicut etiam de predicatione loquitur non que fit publice ad populum: sed que spiritualiter fit ad unum vel ad paucos per modum private admonitionis. unde signanter dicitur si alicui sermo erogatus est. nam sicut glo. dicitur. 1. ad Corin. 14. sermo est qui private fit: predicatione que fit in communi. Ad 4. dicitur: quod illi qui omnia propter deum spernunt tenentur manibus opera

ri quam alii non habent unde vivunt vel unde elemosinas faciunt in casu in quo facere elemosinam cadit sub precepto: non autem aliter ut dicitur: et sicut in hoc loquitur glo. inducta. Ad 5. dicitur: quod hoc quod apostolus manibus laboraverunt: quicquid est fuit necessitatis quoad quod vero supererogationis: necessitatis qui dem quam ab aliis victum invenire non poterant. unde super illud. 1. ad Corin. 4. Laboramus operantes manibus nostris: dicitur glo. quod nemo dat nobis. supererogationis autem ut patet per illud quod habet. 1. ad Corin. 9. vbi dicitur apostolus quod non est usus potestate quam habebat vivendi de evangelio. hac autem supererogatione utebatur apostolus tribus de causis. primum quod ut occasione predicandi auferret pseudo apostolis: qui propter sola temporalia predicabant unde dicitur. 2. ad Corin. 11. Quod autem facio et faciam ut amputem eorum occasionem etc. 2. ad evitandum gravamen eorum quibus predicabat. unde dicitur. 2. ad Corin. 12. Quid minus habuistis precesteris ecclesiarum nisi quod ego ipse non gravavi vos. 3. ad dandum exemplum operandi ceteris. unde 2. ad Thessal. 3. dicitur: Nolite et die operantes ut formam daremus vobis ad imitandum nos: quod tamen apostolus non faciebat in locis aliquibus habebat facultatem quotidie predicandi sicut Athenis: ut Augustinus dicit in libro de opibus monachorum. non autem propter hoc religiosi tenentur apostolum in hoc imitari: cum non teneantur ad omnes supererogationes unde nec alii apostoli manibus operabantur.

Ad quartum sic procedit. Videtur quod religiosi non liceat de elemosinis vivere. Ap. n. 1. ad Thimoteum. 5. precepit quod vidue que possunt aliunde sustentari non vivant de elemosinis ecclesie ut ecclesia sufficiat illis que vere vidue sunt. et Hieronymus dicit ad Damasum papam quod quod bonis parietibus et opibus sustentari possunt si quod pauper est accipit sacrilegium. profecto committunt. et per abusione talium iudicium sibi manducant et bibunt. sed religiosi possunt labore manuum sustentari si sint validi. ergo vbi quod peccet elemosinas pauper comedere. C. P. Vivere de sumptibus fidelium est merces deputata predicantibus evangelium pro suo labore vel opere: sed illud Mattheo. 10. Dignus est operarius cibo suo. sed predicare evangelium non pertinet ad religiosos: sed magis ad presbiteros qui sunt pastores et doctores. ergo religiosi non possunt licite vivere de elemosinis fidelium. C. P. Religiosi sunt in statu perfectionis. sed perfectius est dare elemosinas quam accipere. dicitur. n. Act. 20. Beatus est magis dare quam accipere. ergo non debet de elemosinis vivere: sed magis ex operibus manuum suarum elemosinas dare. C. P. Ad religiosos pertinet impedimenta vitutis et occasiones peccati vitare. sed acceptio elemosinarum prebet occasionem peccati et impedimentum vitutis actus. unde super illud. 2. ad Thessal. 3. v. l. Ut nosmetipsos formam daremus vobis: dicitur glo. Qui frequenter ad alienam mensam comedit ocio deditur: ut aduletur necesse est peccati se. dicitur. dicitur. 23. Ne accipias munera que excecant prudentes et mutant verba iustorum et propter. 22. dicitur. Qui accipit mutuum servum est feneratoris: quod est religioni contrarium. unde super illud. 2. ad Thessal. 3. v. l. Ut nosmetipsos formam daremus vobis: dicitur glo. Religio nostra ad libertatem homines advocat. ergo videtur quod religiosi non debeant de elemosinis vivere. C. P. Religiosi precipue tenentur imitari apostolorum perfectionem. Unde apostolus dicit super illud ad Philip. 3. Quicumque perfecti sumus hoc sentiamus. sed apostolus volebat vivere de sumptibus fidelium: ut occasionem auferret pseudo apostolis: sicut ipse dicit. 2. ad Corin. 11. et ne scandalum poneretur infirmis: ut patet. 1. ad Corin. 9. ergo videtur quod propter easdem causas religiosi debeant abstinere ne de elemosinis vivant. unde et Augustinus dicit in libro de operibus monachorum. Amputetis occasionem turpium nundinarum quibus estimatio vestra leditur et infirmis offendiculum ponitur: et ostendite hominibus non vos in ocio facile victum: sed per angustam et arduam vitam regnum dei querere. C. Sed contra est quod sicut Gregorius dicit in 2. dialogo beatus Benedictus tribus annis in specu permanens de his que a Romano monacho ministrabantur refer

etus est: postq̄ domū parenteq̄ reliquerat: tamen validus corpore existēs nō legit de labore manū q̄sinisse. ergo religiosi licite possunt de elemosynis viuere. ¶ Rñ. dōz: q̄ vnicuiq̄ licet viuere de eo qd̄ suū est vel si bi debitu. fit aut̄ aliqd̄ alicuius ex libertate donātis. et iō religio si clerici quoz̄ monasterijs vel ecclesijs ex munificētia p̄ncipū vel quoz̄cūq̄ fidelīū sunt facultates collate: ex q̄ bus sustētentur possūt de eis viuere licite absq̄ hoc q̄ manibus laborēt: et tū certū est eos de elemosyna viuere. vñ et si si aliqua mobilia religiosi a fidelib⁹ cōferant: p̄nt de eis licite viuere. stultū est. n. dicere q̄ aliq̄ in elemosynaz possit accipere magnas possessiones: nō aut̄ panē v̄l parua pecuniā: sed q̄ huiusmodi bñficia religiosi vident esse collata ad hoc q̄ liberius religiosi actib⁹ insisterē possint: quorum cupiūt se forte participes q̄ tpalia subministrāt: reddere eis v̄sus p̄dictoz̄ donoz̄ illicit⁹ si ab actib⁹ religiosi desisterēt: q̄ sic q̄stū ē de se defraudaret itentionē eoz̄ qui talia bñficia p̄tulerūt. Debitū aut̄ est alicui aliqd̄ dupliciter. Uno⁹ p̄pter necessitatē q̄ facit oīa cōia: vt Ambrō. dicit. et iō si religiosi necessitatez patiant̄ licite p̄nt de elemosynis viuere: que qd̄ necessitas p̄t eē. p̄gdē p̄pter corp̄is infirmitatē: ex qua p̄tingit q̄ nō p̄nt sibi labore manū victū q̄rere. 2⁹ si illud qd̄ ex ope manuali cōgunt eis ad victū nō sufficiat. vñ Aug. dicit in lib. de opib⁹ monachoz̄: q̄ bona opa fidelīū subsidio supplēdoz̄ necessarioz̄ decesse nō debēt suis dei qui manibus operant̄: vt boze quib⁹ ad expediēdū aiuz ita vacat: vt illa corporalia opa geri nō p̄nt nō opp̄māt egestate. 3⁹ p̄pter p̄stinā conuersationē eoz̄ qui nō p̄tulerūt manib⁹ laborare. vñ aug. dicit in lib. de opib⁹ monachoz̄: q̄ si habeāt aliqd̄ i ficulo quo facile sine opificio sustētarēt istā vitā quā p̄uersi ad deū indigētibus dispartitū sunt: et credēda ē eoz̄ infirmitas et ferēda. solēt. n. tales delicatī⁹ educati labore operis corporaliū sustinere nō posse. Alio⁹ efficit aliqd̄ alicui de bitū ex eo q̄ ipse vere exhibet: siue sit aliqd̄ tpale siue spirituale: fm̄ illud. i. ad Corin. 9. Si nos vobis sp̄alia seminauim⁹: nō magnū est: si carnalia v̄sa metam⁹. Et fm̄ hoc q̄d̄ r̄p̄l̄ p̄nt religiosi de elemosynis viuere: q̄ si sibi debitis. p̄gdē si p̄dicēt auctoritate p̄latoz̄. 2⁹ si sint ministri altaris: q̄ vt d̄f. i. ad Corin. 9. Qui altario deseruiūt eū altario participāt: ita et dñs ordinauit his q̄ euāgeliū annūciāt de euāgelio viuere. vñ et aug. dicit in lib. de opib⁹ monachoz̄: Si euāgeliste sint: fateor: h̄st p̄tātē viuēdi de sūptibus fidelīū si ministri altaris dispensatores sacramentoz̄: vñ sibi istā nō arrogāt s̄z plane v̄dicāt p̄tātē. et hoc iō q̄ sacrificiū altaris v̄bicūq̄ agat̄ cōe est toti pp̄lo fidelīū. 3⁹ si insistat studio sacre scripture ad cōem vtilitatē toti ecclesie. vñ Hiero. dicit 3̄ Uigilantiū: Dec vndiq̄ vsq̄ hodie p̄seuerat consuetudo nō solū apud nos: s̄z etiā apud hebreos: vt qui in lege dñi meditant̄ die ac nocte: et patrē nō habēt in terra nisi solū deū toti⁹ orbis: foueant̄ ministerijs. 4⁹ si bona tpalia q̄ habeāt monasterio largiunt̄ de elemosynis monasterio factis p̄nt viuere. vñ aug. dicit in lib. de opibus monachoz̄: q̄ his q̄ relicta vel tributa siue ampla siue q̄licūq̄ opulētia iter paupes xp̄i pia et salubri humilitate numerari volūt vicē sustētādē vite eoz̄ res ipsa cōis: et f̄na charitas d̄z: q̄ laudabilr̄ agūt si manib⁹ operent̄: qd̄ si nolūt: q̄s audeat eos cogere: nec ē attēdendū quod sibi subdit̄: an qb⁹ monasterijs vel in quo loco indigētib⁹ fratrib⁹ q̄squis hoc q̄ habeat ip̄derit. oīuz enī xp̄ianoz̄ vna respublica est. Si vero aliqui sunt religiosi q̄ absq̄ necessitate et vtilitate quā afferāt velint ociofi de elemosynis que dant paupib⁹ viuere: hoc est eis illicitū. Vñ aug. dicit in lib. de opib⁹ monachoz̄: Plerūq̄ ad p̄fessionē seruitutis dei ex cōditione seruili aliqui veniūt: vt ex vita rusticana et ex opificiū exercitatiōe et plebeo labore: de qb⁹ nō apparet

vrū ex p̄posito fuitutis dei veniūt: an vitā iopē et laborio s̄z fugiētēs vacui pasci atq̄ vestiri velint: et insup̄ honozari a qb⁹ p̄tēni p̄teriq̄ p̄stauerūt. tales q̄ se quo min⁹ operētur de infirmitate corp̄is excusare nō p̄nt. p̄terite q̄p̄e vite p̄suetudie p̄uicunt̄. et postea subdit̄: Si nolunt operari nec māducent: neq̄ p̄pterea ad pietatē diuites humiliant̄: vt paupes ad sup̄biā extollant̄. nullo. n. mō decet vt in ea vitā vbi senatores sunt laboriofi: fiant opifices ociofi: et quo veniūt relicti delictis suis qui fuerunt p̄diorz̄ dñi: sibi sint rustici delicati. ¶ Ad p̄mū ergo dōm: q̄ auctoritates ille sūt intelligēde tpe necessitatis: q̄ n. nō possēt aliter paupibus subueniri. tūc. n. tenerent̄ nō solū ab elemosynis accipiēdis desistere: s̄z etiā sua s̄q̄ haberēt largiri ad pauperū sustentationē. ¶ Ad 2⁹ dōz q̄ p̄lati cōpetit p̄dicatio ex officio: religiosi aut̄ p̄t cōpetere ex cōmissione: et ita cū laborant in agro dñico possunt exinde viuere: s̄z illud. z. ad Thimot. z. Laborantē agricolam opz̄ p̄mū de fructibus percipere. vbi dicit glo. s̄. p̄dicatozem q̄ in agro ecclie ligone verbi dei excollit corda auditoz̄. possunt et de euangelis viuere q̄ p̄dicatozib⁹ ministrāt. vñ sup̄ illud ad Ro. 15. Si sp̄aliuz eozum participes facti sunt gentiles: debent et in carnalibus ministrare eis. dicit glo. s̄. iudeis qui miserunt predicatores a hierosolymis. sunt et alie cause ex quibus alicui debetur vt de sumptibus fidelīuz viuat vt d̄m̄ est. ¶ Ad 3⁹ dōz: q̄ ceteris paribus dare ē p̄fectius q̄ accipere: et tū dare vel relinquere oīa sua p̄ x̄po et modica accipere ad sustentationē vite: meli⁹ ē q̄ dare aliq̄ particulariter paupib⁹: vt ex supra d̄cis p̄z. ¶ Ad 4⁹ dōm: q̄ accipere muna ad dinitias augmētādās: vel accipere victus ad aliquo sibi nō debitu absq̄ vtilitate et necessitate p̄stat occasionē pcti: qd̄ nō h̄z locū i religiosi: vt ex supra d̄cis p̄z. ¶ Ad 5⁹ dōz: q̄ q̄n appet manifesta necessitas et vtilitas p̄pter quā aliq̄ religiosi de elynis viuunt absq̄ ope manuali: nō scāudalīzant̄ ex hoc infirmi s̄z malitios: more p̄bariseoz̄ quoz̄ scādālū p̄tēndū dñs docet Matth. 15. sed si non esset cui dens necessitas et vtilitas: possēt ex inde generari scādāluz infirmis: qd̄ esset vitandū: idē tū scādāluz iminere p̄t de his q̄ facultatibus cōibus ociose vtuntur.

Ad quintum sic p̄ceditur. Videtur q̄ religiosi nō liceat medicare. Dicit. n. Aug. in lib. de opibus monachoz̄. Tā multos hypochritas sub habitu monachoz̄ vsq̄quaq̄ disperdit callidissim⁹ hostis circūcūctes puincias: et postea subdit. Qēs petunt: oēs exiunt aut sumptus lucrose egestatis: aut simulate p̄ciuz scitatis. q̄ videt q̄ vita religiosoz̄ medicantiū sit rebrobanda ¶ P̄. i. ad Thessal. 4. d̄f. Opemini manibus vestris sicut p̄cepim⁹ vobis: et vt honeste ambuletis ad eos q̄ foris sūt: et nulli⁹ aliqd̄ desideretis: vbi dicit glo. 3̄o opus est agenduz et nō ociandū: q̄ honestū est et q̄ si lux ad infideles. et nō derabitis rem alterius: nec dū rogetis vel tollatis aliqd̄. z. ad Thessal. 3. sup̄ illud. Sigs nō vult opari et d̄f. Vult seruos dei corporalr̄ opari vt habeāt vñ viuunt: vt nō cōpellant̄ egestate necessaria petere. s̄z hoc ē medicare. q̄ vt q̄ illicitū sit p̄termissio opere manuali medicare. ¶ P̄. 3. Illud qd̄ est in lege p̄hibitu et iustitie d̄rum non p̄petit religiosi. s̄z medicare ē p̄hibitu in lege d̄na. d̄f. enim Deut. 15. Dno idigens et medicus nō erit inter vos. et in ps. Nō vidi iustū derelicu nec semē eius querēs panē. scdm̄ etiā iura ciuilia puniē validus medicans: vt habet̄ Lodice de validis medicantibus. q̄ non cōpetit religiosi mendicare. ¶ P̄. Verecūdia ē de turpi actu: vt Damascenus dicit. s̄z Amb. dicit in lib. de officijs: q̄ verecūdia petēdi iēnnos p̄dit natales. q̄ medicare ē turpe. non q̄ religiosi cōpetit. ¶ P̄. Maxime de elynis viuere cōpetit predicantibus euangelium fm̄ domini statutum: vt supra dictum est. eis tamē non p̄petit mendicare: q̄ sup̄ illud. z. ad Thimot. z.

Laborante agricolā rē. dicit glo. Vult apls q̄ euangelista
intelligat q̄ necessaria sumere ab eis in quibus laborat nō
est mendicitas: sed potestas. ergo videtur q̄ religiosi nō
competat mendicare. ¶ Sed contra. Religiosi compe-
tit viuere ad imitationē christi: sed christus medicauit: s̄z
illud ps. Ego autē medicus sum et paup. vbi dicit glo. hoc
dixit x̄ps de se ex forma serui: et infra mendicus est qui ab
alio petit: et pauper qui sibi nō sufficit. et in alio ps. Ego esse
nus et paup sum. vbi dicit glo. egenus. i. petēs. paup. i. insuf-
ficiēs imibi: q̄ mūdanas copias nō habeo. et Hiero. dicit in
quadaṡ eplā: Laue ne dño tuo medicāte. s̄ x̄po alienas di-
uitias cōgeras. q̄ ueniēs est religiosi medicare. ¶ Rñ.
dñm: q̄ circa medicatōne duo p̄nt cōsiderari. Unū quod
dñm ex parte ipsius actus medicatōnis qui h̄z sibi quādā
abiectionē cōiunctā. illi enī vident abiectionē inter boves
esse qui nō solū sunt paupes: sed int̄tū sunt egentes q̄ ne-
cesse habēt ab alijs victū accipere: et s̄m hoc causa humili-
tatis alij laudabiliter medicāt: sicut et alia assumūt que
ad abiectionē quādā pertinet quasi efficacissimā medici-
nāz p̄tra supbiā quā vel in seipsis vel etiā in alijs per exē-
plūz extinguere volūt. sicut enī infirmitas que est ex sup-
erexcessu caloris efficacissime sanā per ea que in frigiditate
excedunt: ita etiā p̄ntas ad supbiā efficacissime curā per
ea que multū abiecta vident. et ideo dicitur in decretis de
peni. dist. 2. c. si quis semel exercitio humilitatis: siq̄ se
vilioribus officijs subdat et ministerijs indignioribus tra-
dat. ita nāq̄ arrogātie et humane glorie viciū curari pote-
rit. Unde Hiero. in eplā ad Oceanū cōmēdat Sabiolā de
hoc q̄ optabat vt suis diuitijs pariter effusis p̄ x̄po st̄pē
acciperet. qd̄ etiā beat⁹ Alexius p̄fecit qui oibus suis pro-
pter x̄pm dimissis gaudebat se etiā a seruis suis elemosy-
nas accepisse. et de beato Arsenio legi i vitis patri q̄ gra-
tias egit de hoc q̄ necessitate cogēte oportuit eū elemosy-
nam petere. vñ et in penitentiā pro grauib⁹ culpis iniungit
aliquibus vt peregrinent medicantes: s̄z q̄ humilitas sicut
et cetera virtutes absq̄ discretiōe eē nō d̄z: ita oportet discre-
te medicitate ad humiliatōne assumere: vt ex hoc hō no-
tam cupiditatis nō incurrat vel cuiuscūq̄ alteri⁹ indecen-
tis. Alio mō pōt cōsiderari medicitas ex parte eius qd̄ q̄
medicando acquirit. et sic ad medicandū pōt hō ex duob⁹
induci. Uno mō ex cupiditate habēdi diuitias vel victū
ociose: et talis medicitas est illicita. Alio mō ex necessi-
tate vel vtilitate. ex necessitate qd̄: sicut cū alijs nō pōt ali-
unde h̄re vñ viuāt nisi medicet: ex vtilitate aut sic cū ali-
quis intēdit ad aliqd̄ vtile p̄ficiēdū qd̄ sine elemosynis fi-
deliū facere nō pōt: sicut petunt elemosyne p̄ cōstructiōe
cōem: sic scholares vt possint vacare studio sapiētie. et hoc
mō medicitas ē licita: sicut secularib⁹ ita religiosi. ¶ Ad
p̄m ergo dōz q̄ Aug. ibi loquit̄ exp̄sse de his q̄ ex cupiditate
medicāt. ¶ Ad 2m dōm: q̄ p̄ma glo. loquit̄ de petitione
q̄ fit ex cupiditate: vt p̄z ex v̄bis apli. alia aut̄ gl̄a. loquitur
de illis qui absq̄ omni vtilitate quā faciant necessaria pe-
tunt vt ociosi viuāt. nō aut̄ ociose viuūt qui q̄litercūq̄ vti-
liter viuūt. ¶ Ad 3m dōm: q̄ ex illo p̄cepto legis diuine nō
p̄hibet alicui medicare. sed p̄hibet diuitibus ne tā tena-
ces sint: vt p̄pter hoc aliqui egestate medicare cogant. lex
autē ciuilis iponit penā validis medicatibus q̄ nō p̄ vtili-
tate vel necessitate medicāt. ¶ Ad 4m dōm: q̄ duplex est
turpitudine. vna in honestatis: alia exterioris defect⁹: sicut
turpe est hōi eē infirmū vel pauperē: et talis turpitudine me-
dicatatis nō p̄tinet ad culpā: s̄ ad humilitatē p̄tinet pōt:
vt dicit̄ est. ¶ Ad 5m dōm: q̄ p̄dicatibus ex debito debet
victus ab his q̄bus p̄dicant: si tamē nō quasi sibi debitus:
et d̄ quasi gratis dandū medicatō petere velint: ad maio-
rem vtilitatem pertinet.

Ad sextum sic p̄cedit. Vt q̄ nō liceat religiosi
vilioribus vestibus vti q̄ ceteris: q̄
s̄m aplm. i. ad Thessal. vlti. Ab omni spē mala abstinere
debemus. sed vtilitas vestiu habz spē mali. dicit. n. dñs
Matth. 7. Attēdite a falsis p̄phetis qui veniūt ad vos in
vestimentis ouium. et super illud Apoc. 6. Ecce equus palidus
et. dicit glo. Vidēs diabolus nec p̄ aptas tribulationes
nec p̄ aptas hereses se posse p̄ficere: p̄mittit falsos fr̄es q̄
sub habitu religiōis obtinent naturā nigri et rufi equi per-
uertēdo fidē. ergo videt̄ q̄ religiosi nō debeāt vilib⁹ vesti-
bus vti. ¶ Hiero. dicit ad Nepotianū: Vestes pullas
i. n. gras: eque vita vt candidas: ornatus et sordes pari mō
fugiēdi sunt: q̄ alterū delicias: alterū gloriā redolet. q̄ vi-
det̄ q̄ cū inanis gloria sit grauius petiū q̄ deliciarū vsus
q̄ religiosi qui debēt ad p̄fectionē tendere magis debent
vitare vestes viles q̄ preciosas. ¶ Religiosi maxime
intendere debent operibus penitentię: sed in operibus pe-
nitentię non est vtendum exterioribus signis tristitię: sed
magis letitię signis. dicit enim dominus Matth. 6. Cum
ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes. et postea sub-
dit: Tu autē cum ieiunas unge caput tuum et faciem tuā
lana: quod exponēs Augu in libro de sermone domini in
monte dicit. In hoc capitulo maxime aduertendum est:
non in solo rerum corporearum nitore atq̄ pompa: s̄z etiā
in ipsis sordibus luctuosus esse posse iactantiaz: et eo peri-
culosiorē quo sub noie seruitutis dei decipit. q̄ videtur
q̄ religiosi non debeant vilioribus vestibus indui. ¶ Sed
h̄c qd̄ ad Heb. ii. apls dicit. Circumierunt in melotis in pel-
libus caprinis. glo. vt Delias et alij. et in decretis. ii. q. 4. d̄.
Si inuenti fuerint deridentes eos qui vilibus et religiosi
vestibus amicti sunt: corrigant. p̄stinitis enī tēporib⁹ ois
sacrat⁹ vir cū mediocri ac vili veste p̄uersabat. ¶ Rñ.
dñm: q̄ sic Aug. dicit in 3. de doctrina xp̄iana: in oibus ex-
terioribus rebus non vsus reꝝ sed libido vtentis in culpa
est: ad quā discernendā attendendū est q̄ habitus vilis et
incultus dupl̄ pōt cōsiderari. Uno p̄t est signū quoddā
disponis vel status humani: q̄ vt d̄ Ecclia. 19. Amict⁹ ho-
minis annunciat de eo. et s̄m hoc vilitas habitus est q̄nq̄
signū tristitię. vnde et hoies in tristitia existentes solent vi-
lioribus vestibus vti: sicut econuerso in tempore solemn-
tatis et gaudij vtuntur cultioribus vestimentis. vnde et pe-
nitentes vilibus vestibus induunt: vt p̄z Jone. 3. de rege
qui indignus est sacco. et 3. Reg. 21. de Achab qui operuit ci-
licio carnem suam. quandoq̄ vero est signū contemptus
diuitiarum et mūdani vastus. vnde Teronij. dicit ad Ru-
sticū monachū. Sordes vestiu candidē mētis indicia sunt.
vilis aut̄ tunica contemptum seculi p̄bat: ita duntaxat ne
animus timeat ne habitus sermoq̄ dissentiat: et s̄z vtrūq̄
horum competit religiosi vilitas vestiu: q̄ religio est sta-
tus penitentię et contemptus mundane glorie. sed q̄ aliquis
velit hoc alijs significare cōtingit propter tria. Uno mō
ad sui humiliatōne: sicut enim ex splendore vestiu anim⁹
hominis eleuat̄: ita ex humilitate vestiu humiliat̄. vnde
de Achab qui carnem suāz cilicio induit: dixit dñs ad De-
liam: Nonne vidisti Achab humiliatū coram me: vt habe-
tur. 3. Reg. 21. Alio mō p̄pter exemplum aliorū. vnde su-
per illud Matth. 3. Dabebat vestimentum de pilis came-
lorū et. dicit glo. Qui penitentiā predicat habitūz peniten-
tię pretendit. 3o modo p̄pter inanem gloriā: sicut Aug. d̄
cit q̄ in ipsis sordibus luctuosus potest esse iactantia. duo-
bus ergo p̄mis modis laudabile ē abiectis vestibus vti.
Tertio vero modo vitiosum est. Alio modo potest con-
siderari habitus vilis et incultus s̄m q̄ procedit ex auari-
tia vel negligentia. et sic etiā ad vitiū p̄tinet. ¶ Ad p̄mū q̄
dōm: q̄ vilitas vestiu de se nō h̄z spēz mali. imo pot̄ spēz
boni. s̄ceptus mūdane glie. et ideo est q̄ mali sub vilitate

vestitū suā malitiā occultat. vnde Aug. dicit in lib. de ser. dñi in mōte: q̄ nō ideo debēt oues odisse vestimentū suū: q̄ plerūq; illo se occultat lupi. ¶ Ad 2^m dōz: q̄ Diero. ibi loquit̄ de vestib⁹ vilibus que deferunt̄ ppter humanam gloriā. ¶ Ad 3^m dōm: q̄ fm doctrinā dñi in opibus sancti tatis nihil hoies facere debēt ppter apparētiā: qd̄ p̄cipue ptingit qñ aliqs aliqd̄ nouū fac. vñ Ebyso. dic̄ sup̄ Matt. Orans nihil nouū faciat qd̄ aspiciūt hoies: vel clamādo vl̄ pectus pcutiēdo: vel manus expādiēdo: qz. s. ex ipsa nouitate hoies reddūt intētos ad cōsiderādū. nec tñ ois nouitas intētos faciēs hoies ad p̄sēdrādū rep̄bensibilis est. p̄t. n. z bene z male fieri. Vñ Aug. dicit in lib. de sermone dñi in mōte: q̄ qui in p̄fessione christianitatis inuitato squalore z fordid⁹ intētos in se oculos hoium facit: cū illud volūtate faciat nō necessitate patiat: ceteris eius opibus p̄t̄ cognosci vtrū hoc cōtēptu sup̄flui cultus an ambitione aliq̄ faciat. maxime aut̄ vidēnt̄ hoc nō ex ambitōe facere religiofi qui habitū vilem deferūt quasi signū sue p̄fessionis qua cōtēptū mundi profitentur.

¶ De differentia religionum. Nō CLXXXVIII.

Deinde cōsiderādū est de differentia religionum. ¶ Et circa

hoc querunt̄ octo. p̄ vtrūz sint diuerse religiones vel vna tm̄. 2°. vtrū aliq̄ religio institui possit ad opa vite actiue. 3°. vtrū aliq̄ religio possit ordinari ad militandū. 4°. vtrū possit institui aliqua religio ad p̄dicandū z huiusmodi opa exercēda. 5°. vtrū possit aliqua religio institui ad studiū scie. 6°. vtrūz religio q̄ ordinat̄ ad vitā cōtēplatiuā sit potior ea que ordinatur ad vitā actiuā. 7°. vtrū habere aliqd̄ in cōi diminuat de p̄fectione religiōis. 8°. vtrū religio solitarior̄ sit preferenda religioni in societate viuētium.

¶ Ad primum sic p̄cedit̄. Videt̄ q̄ nō sit nisi vna tm̄ religio. In eo enī qd̄ totalr̄ z p̄fecte habet̄: in diuersis eē nō p̄t̄: ppter qd̄ nō potest eē nisi vñū p̄mū sūmū bonū: vt in p̄ habitū est. s̄z sicut Greg. dicit sup̄ Ezech. cū q̄s oē qd̄ h̄z: oē qd̄ viuūt: oē qd̄ sapit: oipotēti deo vouerit: holocaustū est sine quo religio eē nō dicit̄. ergo videt̄ q̄ religiones nō sint multe: sed vna tm̄. ¶ Et q̄ que in cēntialib⁹ cōueniūt nō diuersificant̄ nisi p̄ accidēs. sed sine trib⁹ votis cēntialib⁹ religionis nō est aliqua religio: vt supra habitū est. ergo videt̄ q̄ ipse religiōis sp̄s nō diuersificat̄: sed solū p̄ accidēs. ¶ Et stat⁹ p̄fectionis cōuenit z religiosi z ep̄is: vt supra habitū est. sed ep̄at⁹ nō diuersificat̄ sp̄s: s̄z est vñū vbicūq; fuerit. vñ Diero. dicit ad Alexandrū ep̄m: Vbicūq; fuerit ep̄s siue Rome siue Evgubio siue Cōstātiopoli: siue Rhegio: eiusdē meriti eē eiusdem z sacerdoty. q̄ pari rōne vna sola est religio. ¶ Ab ecclia tollēdū est oē id qd̄ cōfusionē inducere p̄t̄: s̄z ex diuersitate religionū videt̄ qd̄ā posse cōfusio iduci pp̄lo xp̄ia no: vt qd̄ā decretalis dicit q̄ habet̄ de statu monachorū z canonicorū regulariū. q̄ videt̄ q̄ nō debeat eē diuerse religiones. ¶ S̄z h̄ est qd̄ in ps. scribit̄ ad ornatuz regine p̄tinere q̄ sit circumiuncta varietate. ¶ Rñ^o. dōz: q̄ sicut ex supradictis p̄z status religionis est qd̄ā exercitiū quo aliquis exercet̄ ad p̄fectionē charitatis. sunt aut̄ diuerse charitatis opa qbus hō vacare p̄t̄. sūt ēt diuersi modi exercitiorū. z ideo religiōes distingui possūt duplr̄. Uno mō h̄z diuersitate eorū ad que ordinant̄: sicut si vna religio ordinat̄ ad peregrinos hospitiū suscipiendos: z alia ad visitandos vl̄ redimēdos captiuos. Alio mō p̄t̄ esse diuersitas religionū fm̄ diuersitate exercitiorū: puta q̄ in vna religione castigat̄ corpus p̄ abstinētiā ciborū: in alia per exercitiū operū manualiū: vel p̄ nuditatē aut̄ p̄ aliqd̄ aliud huiusmodi. s̄z qz finis ē potissimū in vnoquoq; maior est reli-

gionū diuersitas q̄ attendit̄ h̄z diuersos fines: ad quos religiōes ordinant̄ q̄ attendit̄ fm̄ diuersa exercitia. ¶ Ad p̄m̄ q̄ dōm: q̄ hoc ē cōe in oī religiōe q̄ aliqs totalr̄ se d̄z p̄bere ad fruēdū deo. vñ ex hac pte nō ē diuersitas iter religiōis: vt. s. in vna religiōe aliqs retineat aliqd̄ sui z in alia aliud. est aut̄ diuersitas fm̄ diuersa in qb⁹ hō deo seruire p̄t̄: z h̄z q̄ ad hoc hō se p̄t̄ diuersimode disponere. ¶ Ad 2^m dōz: q̄ tria cēntialia vota religiōis p̄tinet ad exercitiū religionis: s̄z qd̄āz p̄ncipalia ad q̄ oīa alia reducunt̄: vt sup̄ dictū ē. ad obseruādū aut̄ vnūq̄q; eorū diuersimode aliqs se disponere p̄t̄: puta ad votū cōtinētie fruēdū se disponit aliqs p̄ loci solitudinē p̄ abstinētiā z p̄ mutuā societate: z p̄ multa alia huiusmodi. z h̄z hoc p̄z q̄ cōitas essentialiū votozū cōpatit̄ diuersitate religionis: tuz ppter diuersas dispōnes: tū etiāz ppter diuersos fines: vt ex supra dictis patet. ¶ Ad 3^m dōm: q̄ in his que ad p̄fectionem pertinent ep̄s se h̄z per modū agētis: religiosi aut̄ per modū patientis: vt supra dictū est. agens aut̄ etiā in naturalibus quāto est sup̄ius tanto est magis vñū. ea vō que patiūtur sunt diuersa. vnde rōnabiliter est vñū ep̄alis stat⁹: religiones vero diuerse. ¶ Ad 4^m dōm: q̄ cōfusio opponitur distinctioni z ordini: sic ergo ex multitudine religionum induceret̄ tunc cōfusio si ad idē z eodē modo diuerse religiōes eēnt absq; necessitate z vtilitate. vnde vt hoc non fiat: salubriter institutū est ne noua religio nisi auctoritate summi pontificis instituat̄.

¶ Ad secundum sic procedit̄. Videt̄ q̄ nlla religio institui debeat ad opa vite actiue. Dis. n. religio p̄tinet ad p̄fectionis statū: vt ex supra dictis p̄z. s̄z p̄fectio religiosi status p̄sistit in cōtēplatione diuinoz. dic. n. Diony. 6. ca. cel. hierar. q̄ noiant̄ ex dei pur seruitio z famulatu z idiuisibili z singulari vita vniere eos idiuisibiliū scis conuolutionibus. i. cōtēplationib⁹ ad deiformē vnitatē z amabilem deo p̄fectionē. q̄ videt̄ q̄ nulla religio institui possit ad opa vite actiue. ¶ Et q̄ Idem iudiciū videt̄ esse de monachis z canonicis regularibus: vt habetur extra de postulādo. ex pte. z de statu monachorū. q̄ dei timorē. dr. n. q̄ a scōz monachorū. Mortio nō putantur seiuncti. z eadē rō videt̄ esse de oib⁹ alijs religiosi. s̄z monachorū religio est instituta ad vitā cōtēplatiuā. Vñ Dierony. dic̄ ad Paulinū. Si cupis eē qd̄ dixeris monach⁹. i. solus: qd̄ facis in vrbibus: z idē habet̄ extra de renūciatio ne nisi cū p̄dem: z de regularibus. licz qbusdāz. q̄ videt̄ q̄ oīs religio ordinat̄ ad vitāz cōtēplatiuā z nulla ad actiuā. ¶ Et vita actiuā ad p̄ns seculū p̄tinet. s̄z oēs religiosi seculū deserere dicuntur. vnde Grego. dicit sup̄ Ezech. Qui p̄sens seculū deserit z agit bona que valet: q̄ si iā egypto derelicto sacrificiū p̄bet in heremo. q̄ vñ q̄ nlla religio possit ordinari ad vitā actiuā. ¶ S̄z h̄ est qd̄ dr̄ Jaco. p̄. Religio mūda z imaculata apud deū z p̄rem hec ē: visitare p̄pillos z viduas in tribulatione eorū: s̄z hoc p̄tinet ad vitāz actiuā. q̄ cōuenienter religio p̄t̄ ordinari ad vitā actiuā. ¶ Rñ^o. dōm: q̄ sicut supra dēn̄ ē: religionis status ordinat̄ ad p̄fectionē charitatis: q̄ se extēdit ad dilectionē dei z pximi. ad dilectionē aut̄ dei directe p̄tinet cōtēplatiua vita que soli deo vacare desiderat. ad dilectionē aut̄ pximi directe p̄tinet vita actiuā que deseruit necessitatibus proximorum: z sicut ex charitate diligitur proximis propter deuz: ita etiam obsequium delatum in proximis redundat in deum: fm̄ illud Matth. 25. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. vnde z huiusmodi obsequia proximi facta inquantuz ad deum referuntur: dicuntur esse sacrificia quedam: fm̄ illud ad Hebr̄eos vltimo. Bñficentie z cōmunionis nolite obliuisci. talibus. n. hostiis p̄meretur de⁹. z qz ad religionē p̄prie p̄tinet sacrificiū deo offerre: vt supra habitū est: p̄ns est q̄ p̄ueniēt̄ religiōes

q̄dam ad opa vite actiue ordinant. vñ in collatiōib⁹ pa-
trum: abbas Nestor⁹ distinguēs diuersa religionū studia
dic. Quidā sumā itentiōis sue erga eremi secreta ⁊ cordis
p̄stituit puritatē: q̄dā erga institutionē fratrum ⁊ cenobioꝝ
curā: quosdā xenodoxū. i. hospitalitatis delectat obsequi-
um. ¶ Ad p̄mū ḡ dōz: q̄ dei fuitiū ⁊ famular⁹ saluaf̄ ē in
opib⁹ vite actiue q̄b⁹ aliq̄s fuit p̄mo pp̄ deū: sic dcm̄ ē:
in q̄b⁹ ē saluaf̄ singularitas vite nō q̄tū ad hoc q̄ hō cas
hoib⁹ nō p̄uerf̄: s̄ q̄tū ad hoc q̄ hō singulariter his itē-
dat q̄ ad diuinū obsequiū spectat. ⁊ dū religiosi opib⁹ vite
actiue insistūt inuitu dei: nō est q̄ i eis actio ex p̄tēplatio-
ne diuinorū deriuat. vñ nō p̄uant fructu p̄tēplatiue
vite. ¶ Ad 2° dōz: q̄ eadē est rō de monachis ⁊ oib⁹ alijs
religiosis q̄tū ad ea q̄ sūt cōia oī religioni: puta q̄ totalr
se dedit diuinis obsequijs: ⁊ q̄ cōtialia vota religionis
obseruet: ⁊ q̄ a secularib⁹ negocijs se absteineat. s̄ nō oī
militudinē eē q̄tū ad alia q̄ sūt p̄a monastice p̄fessio-
ni q̄ sp̄aliter ad vitā p̄tēplatiuā ordinant. vñ in p̄dicali de-
cretali de postulādo: nō d̄r simplr q̄ sit idē iudiciū de ca-
nonicis regularib⁹ q̄ de monachis: s̄ q̄tū ad supra dca. f.
q̄ in forētib⁹ causis officio aduocatiōis nō vtant. ⁊ in de-
cretali iudicta de statu monachorū postq̄ p̄miserat q̄ non
putant a p̄fortio monachorū se iuncti canonici regulares:
subdit: regule tñ inseruiunt laxiori: ex quo p̄z q̄ nō ad oīa
tenent ad q̄ monachi. ¶ Ad 3° dōz: q̄ dupliciter alijs po-
test esse in seculo. Uno mō per p̄sentia corporale. Alio
per mentis affectū. vñ ⁊ discipulis suis dñs dixit. Ego ele-
gi vos de mundo: de q̄bus tamē ad patrē loquif̄ dicēs Di
in mundo sūt: ⁊ ego ad te venio. Quāuis ergo religiosi qui
circa opa vite actiue occupant sūt in seculo fm̄ p̄sentiam
corporalem: nō tñ sūt in seculo q̄tū ad mētis affectū:
q̄ in exteriorib⁹ occupant nō q̄tū q̄rētes aliq̄d in mūdo: s̄
solum pp̄ diuinū obsequiū. vtunt. n. hoc mūdo tanq̄ non
vntes: vt dic. i. ad Loxin. 7. vñ Jac. p̄. postq̄ dcm̄ est reli-
gio munda ⁊ imaculata est v̄stare pupillos ⁊ viduas i tri-
bulatione: subdit: ⁊ imaculatū se custodire ab hoc seculo:
vt. f. affectus rebus seculi nō detineatur.

Ad tertium sic p̄cedit. Videt q̄ nulla religio
ordinari possit ad militandū. Dis-
.n. religio p̄tinet ad statū p̄fectōis: s̄ ad p̄fectōē vite xp̄ia-
ne p̄tinet: q̄d domin⁹ dicit Matth. 5. Ego dico vobis non
resistere malo. sed si quis percussit te in vnā maxillā
p̄bebe ei ⁊ alteram: q̄d repugnat officio militari. ergo nulla
religio p̄t institui ad militandū. ¶ S. Brauior est p̄u-
gnatio corporaliū pliorū q̄ p̄certationes verborū q̄ in ad-
uocationibus fiunt. sed religiosi interdicitur officio aduo-
cationis vti: vt p̄z in decretali de postulādo supra iudicta.
ḡ videtur q̄ multomin⁹ aliqua religio possit institui ad mi-
litandū. ¶ S. Status religionis est stat⁹ p̄nie: vt supra di-
ctū est. s̄ penitētib⁹ fm̄ iura interdicit militia. dñ. n. in de-
cretis de p̄nia dñ. 5. Contrariū oīno est ecclīasticis regulis
post p̄nie actionē redire ad militā seculare. ḡ nllā religio
congrue institui p̄t ad militandū. ¶ S. Nulla religio in-
stitui p̄t ad aliq̄d iniustū s̄ sic Isido. dicit in li. ethymolo-
giā: iustū bellū est q̄d ex edicto impiali gerit. cū ḡ religio
si sint quedā priuate p̄sone: videt q̄ nō liceat eis bellū ge-
rere: ⁊ ita ad hoc non p̄t institui aliq̄ religio. ¶ S. 3° d̄ q̄d
Aug. dic ad Bonifaciū. Noli estimare neminē deo place-
re posse q̄ armis bellicis ministrat. in his enī erat scūs Da-
uid cui dñs magnū testimoniū perhibuit. s̄ ad hoc sunt i-
stite religiones vt hoies deo placeāt. ḡ n̄bil phibet ali-
quā religionē institui ad militādū. ¶ Rñ. dcm̄: q̄ sic dcm̄
est: religio institui p̄t non solū ad opa vite p̄tēplatiue: sed
etiā ad opa vite actiue in q̄tū p̄tinent ad subuentionem
p̄ximorū ⁊ obsequiū dei: nō aut inquantū p̄tinent ad ali-
quid mundanū tollēdū. p̄t aut officij militare ordinari

ad subuentionem p̄ximorū non solū quantū ad priuatas
p̄sonas: s̄ etiā q̄tū ad totius reipublice defensionē. vñ
de de Juda machabeo p̄mo Machab. 3. dicit: q̄ p̄liaba-
tur p̄liū israel cū letitia: ⁊ dilatauit populo suo gloriā.
ordinari etiam potest ad conseruationē diuini cultus. vñ
de ibidem subditur Judaz dixisse. Nos pugnabimus pro
aiabus nostris ⁊ legibus nostris: ⁊ infra. 13. dicit Simon.
Nos scitis quāta ego ⁊ fratres mei ⁊ domus patris mei fe-
cimus p̄ legibus ⁊ pro sanctis p̄lia. vñde conuenienter
potest institui aliqua religio ad militandū: non quidem
p̄pter aliq̄d mundanū: s̄ p̄pter defensionē diuini cult⁹ ⁊
publice salutis vel ēt pauperū ⁊ opp̄sorū: s̄ illud ps. Eripi-
te pauperē ⁊ egenū de manu pctōis liberate. ¶ Ad p̄^o ḡ
dcm̄: q̄ alijs p̄t non resistere malo duplr. Uno^o p̄donā-
do p̄p̄riā iniuriā. ⁊ sic p̄t ad p̄fectionē p̄tinerē: q̄n̄ ita fieri
expedit ad salutē aliorū. Alio^o tolerādo patiēter iniurias
aliorū. ⁊ hoc ad p̄fectionē p̄tinet. vel ēt ad iudiciū si alijs
p̄t conuenienter iniuranti resistere: vñ Ambro. dic i lib. de
offi. Fortitudo q̄ bella tuet a barbaris p̄riaz vel domi de-
fendit firmos vel a latronib⁹ socios: plena ē iustitia: sicut
etiam ibidē dñs dicit. Que tua sunt ne repetas: ⁊ tamen si
aliquis nō repeteret ea que sūt aliorū: si ad eū p̄tineat pec-
caret. hō. n. laudabiliter donat sua: nō aut aliena. ⁊ multo
minus ea que sunt dei nō sunt negligēda: q̄ vt Chryso. dic
sup̄ Matth. Iniurias dei dissimulare nimis est impiū.
¶ Ad 2° dcm̄: q̄ exercere aduocatiōis officij p̄pter ali-
quod mundanū repugnat omni religioni. nō aut si hoc ali-
quis exerceat fm̄ dispōnē sui plati p̄ monasterio suo: vt in
eadē decretali subdit: neq̄ etiā pro defensionē pauperū aut
viduarū. vñ in decret. dñ. 88. dicit: Decreuit sancta syno-
dus nullū deinceps clericū aut possessiōes cōducere aut se-
cularib⁹ negocijs se p̄miscere nisi p̄pter curā pupilloꝝ ⁊c.
⁊ s̄līr militare p̄pter aliq̄d mūdanū est omni religioni d̄v-
um: nō aut militare p̄pter obsequiū dei. ¶ Ad 3° dcm̄: q̄
militia secularis interdicit penitētib⁹: s̄ militia que est pro
pter diuinū obsequiū iponit alicui in p̄riaz: sicut p̄z de his
q̄bus iniungit vt militet in subsidium terre sancte. ¶ Ad
4° dcm̄: q̄ religio nō sic instituit ad militādū q̄ religio-
sis p̄p̄ria auctoritate liceat bella gerere: sed solū auctozita-
te p̄ncipum vel ecclesie.

Ad quartum sic p̄cedit. Videt q̄ nulla religio
possit institui ad p̄dicandū vel cō-
fessiones audiendū. Dicit. n. 7. q. i. Monachorū vita subie-
ctionis h̄z verbū ⁊ discipulat⁹ nō docēdi vel p̄dicēdi vel pa-
scendi alios: ⁊ eadē rō eē videt de alijs religiosis. s̄ p̄dica-
re ⁊ cōfessiones audire est pascere vel docere alios. nō ergo
ad hoc aliqua religio p̄t institui. ¶ S. Id ad q̄d religio in-
stituit v̄t eē maxie p̄p̄riū religioni: vt supra dictū ē. s̄ p̄di-
cti act⁹ nō sūt p̄p̄riū religiosorū s̄ pot̄ platorū. nō ḡ ad hu-
iusmodi act⁹ p̄t aliq̄ religio institui. ¶ S. Inconueniēs vi-
det q̄ auctoritas p̄dicādi ⁊ cōfessiones audiēdi ifinitis ho-
minib⁹ cōmittat: s̄ nō ē cert⁹ numerus eorū q̄ in religione
recipiunt. ḡ inconueniēs ē q̄ aliq̄ religio instituat ad act⁹ p̄di-
ctos. ¶ S. Predicatorib⁹ debet vict⁹ a fidelib⁹ xp̄i: vt p̄z
p̄ ad Loxi. 9. si ergo cōmittit p̄dicatiōis officij alicui religio-
ni ad hoc instituit: sequit q̄ fideles xp̄i teneant ad exhibē-
dus s̄p̄t ifinitis p̄sonis q̄d cedit in magnū eorū granamē.
nō ergo d̄z aliqua religio institui ad huiusmodi act⁹ exer-
cendos. ¶ S. Institutio ecclīe d̄z sequi institutionē xp̄i: s̄
xp̄s p̄ misit ad p̄dicādū duodecim ap̄los: vt habet Luc. 9.
⁊ postea misit septuaginta duos discipulos: vt habet Luc.
10. ⁊ sicut glo. ibidē dicit: ap̄loꝝ formā tenent ep̄i: septuagi-
taduorū discipuloꝝ minores p̄byteri. s. curati. ergo p̄ter
ep̄os ⁊ p̄b̄yteros parrochiales nō d̄z aliqua religio institui
ad p̄dicādū vel ad cōfessiones audiēdū. ¶ S. 3° d̄ q̄d in col-
lationibus patrū abbas Nestorius de diuersitate religio-

nū loquēs ait. Quidā eligētes egrorātū curā alij interces-
sionē q̄ p̄ miseris atq; oppressis ipendit̄ exequētes aut do-
ctrine insisteres aut elynas paupib⁹ largiētes: iter magnos
atq; sumos viros p̄ affectu suo ac pietate vignerūt. q̄ sicut
ad egrorātū curā aliq̄ religio p̄t̄ institui: ita et ad docēdus
p̄p̄m p̄ p̄dicationē: et alia huiusmodi opa. ¶ Rñ. dōz: q̄
sic dcm̄ ē: ueniet̄ religio institui potest ad opera vite acti-
ue s; q̄ ordinant̄ ad vtilitatē p̄mox: et ad obsequz dei et
p̄seruationē dini cult⁹. magis aut̄ p̄curat̄ vtilitas p̄mo:
rū p̄ ea q̄ p̄tinet̄ ad spūalē aie salutē: q̄ p̄ ea q̄ p̄tinet̄ ad
subueniēdū corporali necessitati: q̄to spūalia corporalib⁹
sunt portiora: vñ supra dictū ē q̄ elyne spūales sunt corpo-
ralib⁹ portiores. hoc et̄ p̄tinet̄ magis ad obsequz dei cui nul-
lū sacrificiū ē magis acceptū q̄ zel⁹ aiaz: vt Hreg. dic̄ sup
Ezech. mai⁹ et̄ est spūalib⁹ armis herozes hereticoz: et tē-
rationes demonū fideles defendere q̄ corporalib⁹ armis
p̄p̄m fidelē tueri: et id̄ ueniet̄issimū est ad p̄dicandū et ad
alia huiusmodi q̄ p̄tinet̄ ad salutē aiaz: aliquā religionē
institui. ¶ Ad p̄. dōz: q̄ ille q̄ opatur ex virtute alterius
agit p̄ modū instrumētī: minister aut̄ ē sic instrū aiaz: vt
phus dicit̄ in p̄ polit. vñ q̄ aliq̄ auctoritate p̄latoz p̄dicet
vel alia huiusmodi faciat nō sup̄gredit̄ discipulatū vel sub-
iectiōis gradū q̄ p̄tinet̄ religiois. ¶ Ad 2. dōm: q̄ sic reli-
giones aliq̄ institunt̄ ad militandū: nō qdē vt militēt au-
toritate p̄p̄ia s; auctoritate p̄ncipuz vel ecclesie quibus
ex officio cōpetit: sic dictū est: ita etiā religiones institunt̄
ad p̄dicandū et p̄fessiones audiendū: nō qdē auctoritate
p̄p̄ia: s; auctoritate p̄latoz sup̄ioz et inferioroz: ad quos ex
officio p̄tinet̄: et ita subuenire p̄latis in tali ministerio ē hu-
iusmodi religionis p̄p̄ia. ¶ Ad 3. dōz: q̄ a p̄latis nō p̄ce-
ditur talibus religiois: vt quilibet indifferenter possit p̄-
dicare vel p̄fessiones audire: sed s; moderationē eoz qui
huiusmodi religionibus p̄ficiuntur: vel s; taxationem
ipsoz p̄latoz. ¶ Ad 4. dōm: q̄ plebs fidelis nō tenet̄
ex debito iuris ad sumptus ministrandos nisi ordinariuz
p̄latis qui p̄pter hoc decimas et oblationes fidelū reci-
piunt et alios ecclesiasticos redditis: sed si aliqui in huius-
modi actibus gratis velint fidelibus ministrare non pote-
statiue ab eis sumptus exigentes: non p̄pter hoc grauant̄
fideles: q̄ et ipsi possunt liberaliter recōp̄sare temporalē
subuentiōē ad quā r̄si non teneantur ex debito iuris: te-
nent̄ tñ ex debito charitatis: non aut̄ ita q̄ eis sit tribula-
tio alijs autem remissio: vt dicit̄. z. ad Cor. s. si tamē nō in-
uenirent̄ q̄ gratis se huiusmodi obsequijs māliparent: te-
nerent̄ ordinariuz p̄latis si ipsi nō sufficerēt alios ad hoc ido-
neos q̄rere q̄b⁹ sumpt⁹ ipsi ministrarēt. ¶ Ad gntū dōm q̄
formā septuagintaduoz discipuloz nō solū tenet̄ p̄byte-
ri curati: s; q̄cunq; alij minoris ordīs q̄ ep̄is in eoz officio
subseruiunt. non aut̄ legit̄ q̄ septuagintaduob⁹ discipulis
dñs aliq̄s determinatas parrochias assignaret: s; q̄ mitte-
bat eos añ faciē suā in oēm ciuitatē et locū quo erat ip̄e vē-
turus. oportunū aut̄ fuit vt p̄ter ordinarios p̄latos alij af-
fumerent̄ ad huiusmodi officia p̄ multitudinem fidelis
p̄p̄i et difficultatē inueniēdi sufficiētes p̄sonas distribuē-
das singulis plebib⁹: sic et̄ et religioes ad militandū neces-
se fuit institui p̄pter defectū secularium p̄ncipum ad resi-
stendum infidelibus in aliquibus terris.

Ad quintum sic p̄cedit. Viderē q̄ nō sit institue-
da aliq̄ religio ad studēdū. Dñ. n. i.
ps. Qui nō cognouit l̄faturā itroibo i potētias dñi. glo. i. in
v̄tutē xp̄ianā. s; p̄fectio xp̄iane v̄tutis maxie videt̄ ad reli-
giosos p̄tinerē. q̄ eoz nō est studiū l̄fay insisterē. ¶ P. Id
qd̄ est dissensionis p̄ncipiū religiois nō cōpetit q̄ in vnita-
tem pacis cōgregant̄. s; studiū dissensionē inducit. vñ et in
p̄bis subsecuta est diuersitas sectarū. vñ et Diero. sup̄ epi-
stolam ad T̄ytū dicit. An̄q; diaboli instinctu studia in re-

De differētia religionū

ligione fieret et diceret in p̄p̄lis. Ego sum Pauli: ego apol-
lo: ego cephe et c. q̄ videt̄ q̄ nulla religio debeat institui ad
studēdū. ¶ P. Professio xp̄iane religionis differre dōz a
p̄fessione gētiliū: s; apud gētilēs aliqui philosophiā p̄fite-
bant̄: et nunc et̄ aliq̄ seculares dicunt̄ aliquaz sciaz p̄fes-
sores. nō ergo religiois cōpetit studiū l̄fay. ¶ Sed 2. est
q̄ Diero. in epla ad Paulinū inuitat eū ad discēdū in sta-
tu monastico dicēs. Discam⁹ in terris quoz scia nobis p̄se-
ueret in celis: et infra q̄cqd̄ queſieris tecum scire conabor.
¶ R. dōm q̄ sic dcm̄ est: religio p̄t̄ ordinari ad vitā acti-
uam et ad vitā cōtemplatiuā. iter opa aut̄ vite actiue p̄nci-
paliora sunt illa q̄ ordinant̄ directe ad salutē aiaz: sic p̄di-
care et alia huiusmodi. Cōpetit ḡ studiū l̄fay religiois tri-
pliciter. p̄ qdē q̄tum ad id qd̄ est p̄p̄iū cōtemplatiue vite
ad quā studiū l̄fay dupl̄r adiunat. Uno mō directe coad-
iuuādo ad cōtēplandū: illuminādo. s; intellectū. vita. n. con-
templatiua de q̄ nūc loqm̄r p̄ncipalr̄ ordinat̄ ad cōfide-
rationē diuinorū: vt supra habitū est: in q̄ dirigīt bō per stu-
dium ad p̄siderandū diuinā. vñ in laudē viri iusti dicit̄ in
ps: q̄ in lege dñi meditabit̄ die ac nocte: et Ecc. 39. dñ. Sa-
pientia antiquoz exgret sapiēs et in p̄p̄betis vacabit. Alio
mō studiū l̄fay inuat ad cōtēplatiuā vitam indirecte remo-
uendo cōtēplationis pericula. s; errores q̄ in cōtēplatione
diuinorū frequētē accidūt bis q̄ scripturas ignorat̄: sicut
in collationib⁹ patrū legit̄ q̄ abbas Serapion p̄pter sim-
plicitatē incidit in errozē antropomozphitay. i. eoz q̄ deū
b̄re humanā formā arbitrant̄. vñ dic̄ Hrego. in. 6. moralū
q̄ nōnulli dū plus exquirūt cōtēplando q̄ capiūt: vsq; ad
peruersa dogmata erupūt: et dum veritatis eē discipuli hu-
milit̄ negligūt: magistri erroz sunt: et p̄pter hoc dñ. Ec-
clesiastes. z. Logitani in corde meo abstrahere a vino car-
nem meā vt aium meū transferrē ad sapiētā deuitareq;
stultitiaz. z. necessariū ē studiū l̄fay religiois institutis
ad p̄dicandū et alia huiusmodi exercendū. vñ ap̄lus dicit̄
ad T̄ytū. p̄. de ep̄o ad cui⁹ officiū huiusmodi actus p̄tinet̄:
amplectentē eū q̄ s; doctrinā est fidelē f̄monē vt potēs
sit exhortari in doctrina sana et eos q̄ dicit̄ arguere. Nec
obstat q̄ apli absq; studio l̄fay ad p̄dicandū sunt missi: q̄
vt Diero. dic̄ in epla ad Paulinū: q̄cqd̄ alijs exercitatio et
quotidiana in lege meditatio tribuere solet: hoc illis spūs
scūs suggerebat. 3. studiū l̄fay religiois cōgruit q̄tum ad id
qd̄ ē oī religioni cōe. valz. n. ad vitādā carnis lasciuā. Vñ
et Diero. dicit ad Rusticū monachū: Alma scripturarū stu-
dia et carnis vitia nō amabis. auertit. n. aium a cogitādo
lasciuie: et carnē macerat p̄p̄ studiū laborē s; illud Ecc. 31.
Uigilia honestatis tabefaciet carnes. valet et̄ ad auferen-
dā cupiditatē diuitiaz. vñ Sap. 7. dñ. Diuitias nihil eē di-
xi in cōparatiōe illius. et p̄ Machab. 12. dñ. Nos aut̄ nullo
hoz indignū. s; exterioroz subsidioz habētes solatio san-
ctos libros q̄ in manib⁹ nostris sūt: valet et̄ ad obedientie
documentū. Vñ Aug. dicit in lib. de operib⁹ monachoz.
Que est ista pueritas: lectioni nolle obtēperare dūz vult
ei vacare: et id̄ manifestū est q̄ congrue p̄t̄ institui religio
ad studiū l̄fay. ¶ Ad p̄mum q̄ dōm q̄ glo. ibi exponit il-
lud de l̄fa veteris legis: de q̄ ap̄lus dicit. z. ad Cor. 3. l̄fa
occidit. vñ nō cognoscere l̄faturā est nō approbare l̄fales
circūfionē et ceteras carnales obseruātiās. ¶ Ad 2. dōm
q̄ studium ad sciam ordinat̄ q̄ sine charitate in flat: et per
cōsequēs dissensionis facit: s; illud p̄uer. 13. Inter super-
bos semp sunt iurgia: s; cū charitate edificat et cōcordiam
parit. vñ. i. ad Cor. 13. p̄ ap̄lus cū dixisset: diuites facti estis
in oī verbo et in omni scia postmodū subdit. Idip̄m dica-
tis oēs: et nō sint in vobis sc̄imata. Diero. tñ nō loquit̄ ibi
de studijs l̄fay: sed de studijs dissensionū q̄ per hereticos
et sc̄ismaticos intrauerūt in religionē christianā. ¶ Ad 3.
dōm: q̄ p̄bi p̄fitebantur studia l̄fay q̄tum q̄tum ad seculares

doctrinas: s; religioſis ꝓpetit ꝓncipalr intēdere studio lra-
rum ꝓtinentiū ad doctrinā q̄ fm pictatē est: vt of ad Titū
ꝓmo. alijs aut doctrinis itēdere non ꝓtinet ad religioſos
quoz tota vita dinis obsequijs mācipat: nisi in q̄tuz ordi-
nant ad sacrā doctrinā. vñ Aug. dic in fine musicē: nos dū
negligētes eē nō estimamꝝ quos heretici notionum ꝛ scie
fallaci pollicitatōe decipiunt tardiꝝ ꝓcedimꝝ ꝓsideratione
spaz viay: qd̄ tñ facere n̄ auderemꝝ nisi ml̄tos ꝓios ecclie
filios ead̄ refellēdoꝝ hereticoꝝ necitate fecisse videremꝝ.

Ad sextum sic ꝓcedit. Videtur q̄ religio que va-
cat vite ꝓꝓlatiue non sit potior ea q̄
vacat opibus vite actiue. Dñ. n. extra de regularibꝝ ꝛ tran-
seuntibꝝ ad religionē. c. licet. Sic maiꝝ bonū minori bono
ꝓponit ita cōis vtilitas spālī vtilitati ꝓfertur. ꝛ in hoc casu
recte ꝓponitur doctrina filitio: solitudo ꝓꝓlatō: ꝛ labor
geti. s; religio ē melior q̄ ad maiꝝ bonū ordinat. q̄ vñ q̄
religiones q̄ ordinant ad vitā actiua sint potiores illis q̄ or-
dinant ad vitā ꝓꝓlatiua. C. ꝓ. Dis religio ordinat ad
ꝓfectionē charitatis: vt supra bitū ē. vñ sup illud ad Heb.
.iz. Nōdū vsq; ad sanguinē restitistis: dic glo. ꝓfectior i
hac vita dilectio nulla ē ea ad quā sci martyres puenerūt
q̄ ꝓꝓtin vsq; ad sanguinē certauerūt. certare aut vsq; ad
sanguinem ꝓꝓetit religioſibus que ad militiam ordi-
nantur: que tamca pertinent ad vitam actiua. q̄ videtur
q̄ huiusmodi religiones sint potissime. C. ꝓ. Tanto vide-
tur esse ailq; religio ꝓfectior q̄to ē artior. s; nihil ꝓhibet
aliquas religioſes ad vitā actiua ordinatas eē artioris obſer-
uantie q̄ sint ille q̄ ordinant ad vitā actiua ꝓꝓlatiua. q̄ sunt ꝓ-
tiores. C. ꝓ. 3. ē qd̄ dñs Luc. io. dic optimā partē eē Ma-
rie ꝓꝓ quam vita contemplatiua significatur. C. Rñ. di-
cendū: q̄ sicut supra dictum est: differentia vnus religio-
nis ad aliam ꝓncipaliter qd̄ attenditur ex parte finis:
secundario autem ex parte exercitū. ꝛ quia non potest ali-
quid dici altero potius nisi s; id in quo ab eo differt: ideo
excellētia vnus religionis sup aliam ꝓncipaliter qd̄
attenditur fm religionis finem: secundario aut fm exer-
citiū: diuersimode tamē s; vtrūq; ꝓparatio attenditur.
nam ꝓparatio que est fm finem est absoluta: eo q̄ finis
ꝓꝓter se queritur. ꝓparatio autē que est fm exercitiū
est respectiua: quia exercitiū non queritur ꝓꝓter se s;
ꝓꝓter fines. ꝛ ideo illa religio alteri ꝓfertur que ordina-
tur ad finem absolute potiorē: vel quia est maius bonum
vel quia ad plura bona ordinatur. si vero sit finis idem: se-
cundario attenditur ꝓꝓminentia religionis: non secun-
dum q̄tatem exercitū: sed fm ꝓꝓortionē eius ad finem
intentū. vñ ꝛ in collationibꝝ patruz itroducit sentētia bñ
Antony q̄ ꝓtulit discretōes ꝓꝓ quā alijs oia moderat: ꝛ
ieiunij ꝛ vigily ꝛ oibus huiusmodi obſeruatys. sic ergo
vñ dñm est q̄ opus vite actiue est duplex. Unum qd̄ ex
plenitudine cōꝓꝓlationis deriuat: sic doctrina ꝛ ꝓꝓdicatio.
vñ ꝛ Grego. dicit in .5. homel. sup Ezech. q̄ de ꝓfectis vi-
ris ꝓꝓ cōꝓꝓlationē suā redeuntibꝝ dñ. Memoria sua
uitatis tue eructabunt. ꝛ hoc ꝓferē simplici cōꝓꝓlationi.
sicut. n. maius est illuminare q̄ lucere solū: ita maiꝝ est cō-
templata alijs tradere q̄ solū cōꝓꝓlari. Aliud aut opꝝ est
actiue vite qd̄ totalr cōsistit in occupatiōe exteriori: sicut
elemosynas dare hospites recipere ꝛ alia huiusmodi q̄ sūt
minora operibꝝ cōꝓꝓlatiuis: nisi forte in casu necessitatis
vt ex supra dñs ꝓ. sic q̄ sūmū gradū in religionibꝝ tenent
q̄ ordinant ad docēdū ꝛ ꝓꝓdicandū: q̄ ꝓꝓinquisime sunt
ꝓfectioni ꝓꝓiscopoz sicut ꝛ in alijs rebꝝ fines ꝓꝓoz cō-
iungunt ꝓncipys secundoꝝ: vt Dio. dicit. 7. ca. de diu. no.
Secūm aut gradū tenēt. ille q̄ ordinant ad cōꝓꝓlationē.
Tertius est eaz q̄ occupant circa exteriores actioes. In
singulis aut hoz gradū ꝓt attēdi ꝓꝓminētia fm q̄ vna
religio ordinat ad altiorē actū in eodeꝝ genere: sicut inter

opera actiue vite potꝝ est redimere captiuos q̄ recipere
hospites. ꝛ in operibꝝ vite cōꝓꝓlatiue potior est oratio q̄
lectio. ꝓt ē attendi ꝓꝓminētia si vna eaz ad plura hoz
ordinat q̄ alia: vel si cōꝓꝓnētiōra statuta habeat ad finē
ꝓꝓositū cōsequēdū. C. Ad ꝓmū q̄ dñs q̄ decretalis illa lo-
quit de vita actiua ꝓꝓ ordinat ad salutē aiaz. C. Ad 2.
dñs q̄ religiones q̄ instituunt ꝓꝓter militiā directꝝ ordi-
nant ad hoc q̄ effundunt sanguinē hostiū q̄ ad hoc q̄ co-
rum sanguis effundat: qd̄ ꝓꝓꝓie martyribꝝ cōꝓꝓetit: nihil
tñ ꝓhibet huiusmodi religioſos in aliquo casu meritum
martyry cōsequi: ꝛ fm hoc ꝓferri alijs religioſis: sic ꝛ ope-
ra actiua iterdum in aliquo casu ꝓferunt cōꝓꝓꝓationi.
C. Ad 3. dñm q̄ artitudo obſeruatiaz nō est illud qd̄ ꝓꝓi-
pue in religione cōꝓꝓedat: vt bñs Antonius dic. ꝛ 3. ca. 58.
dñ. Nūqd̄ tale est ieiuniū qd̄ elegi ꝓꝓ diē affligere hoīem
aiam suā: assumit tñ in religioe vt necaria ad carnis ma-
cerationē: q̄ si sine discretioe sit periculū deficiēdi h; ane-
xim: sic bñs Antoni dñ: ꝛ iō nō est potior religio ex hoc
q̄ h; artiores obſeruantias: sed ex hoc q̄ ex maiori discre-
tione sūt ei obſeruantie ordinate ad finem religionis: si-
cut ad cōꝓꝓnētia efficacius ordinat maceratio carnis ꝓꝓ
abſtinentiam cibi ꝛ potus q̄ pertinent ad samā ꝛ sitim q̄
ꝓꝓ: subtractionem vestium q̄ pertinent ad frigus ꝛ ad nu-
ditatem: ꝛ q̄ ꝓꝓ corporalem laborem.

Ad septimum sic ꝓcedit. Videt q̄ hñe aliqd
in cōi diminuat ꝓfectionēz reli-
gionis. Dicit. n. Dñs Matth. 19. Si vis ꝓfectus eē vade ꝛ
vēde oia q̄ hēs ꝛ da pauperibꝝ. ex quo ꝓꝓ q̄ carere munda-
nis diuitijs ꝓꝓincat ad ꝓfectionēz xpiane vite. s; illi q̄ hñt
aliqd in cōi nō carent diuitijs mundanis. q̄ vñ q̄ nō attin-
gant oio ad ꝓfectionē xpiane vite. C. ꝓ. Ad ꝓfectionē cō-
filiōz ꝓꝓinet vt hō mūdāna sollicitudine careat. vñ ꝛ apo-
stolus. i. ad Corin. 7. dans ꝓsilium de vginitate dic. Uolo
vos sine sollicitudine eē. s; ad sollicitudinē presentis vite
ꝓꝓinet q̄ aliq; reseruet sibi aliqd in futurū: quā qd̄ sollici-
tudine dñs discipulis ꝓhibet Matth. 6. dicēs. Nolite sol-
liciti eē in crastinū. ergo videt q̄ hñe aliqd i cōi diminuat
ꝓfectionē xpiane vite. C. ꝓ. Diuitie cōes quodāmo ꝓꝓri-
nent ad singulos q̄ sunt in cōitate. vñ Hiero. ad Heliodo-
rum ep̄m dic de q̄busdā loquēs. Sunt ditiores monachi
q̄ fuerūt seculares: ꝓꝓsident opes sub xpo paupere: quas
sub locuplete diabolo nō habuerunt. suspirat eos ecclesia
diuites: quos tenuit mūdus an̄ medicos. sed q̄ aliq; hñt
diuitias ꝓꝓrias derogat ꝓfectioni religionis. q̄ ē ꝓꝓfectiōi
religionis derogat q̄ aliqd in cōi habeat. C. ꝓ. Grego. in
3. dialogo ꝓꝓ narrat de quodā sanctissimo viro Isaac: q̄ cū
ei discipuli humiliter iminerent vt ꝓꝓ vsu monasterij ꝓꝓ-
sessiones q̄ offerebant acciperet: ille solitus sue paupertas-
tis custos fortē sniam tenebat dicēs. Monachꝝ q̄ in terra
ꝓꝓsessiones q̄rit monachꝝ nō est: qd̄ itelligit de cōibꝝ ꝓꝓ-
sessionibus q̄ ꝓꝓ cōi vsu monasterij ei offerebant. q̄ videt
q̄ hñe aliqd in cōi tollat ꝓfectionēz religionis. C. ꝓ. Dñs
ꝓꝓfectionē religionis discipulis tradēs Matth. 10. dicit.
Nolite ꝓꝓsidere aurum neq; argentā: neq; pecuniā in zo-
nis vestris: nō ꝓꝓerati in via: ꝓꝓ qd̄ vt Hiero. dicit: arguit
ꝓꝓhos q̄ a vulgo appellat bacchoperiti q̄si cōꝓꝓꝓores
seculi ꝛ oia ꝓꝓ nibilo ducēs cellariū secuz vebāt. q̄ videt
q̄ reseruare aliqd siue in ꝓꝓꝓio siue in cōi diminuat ꝓꝓ-
fectionem religionis. C. ꝓ. 3. est q̄ ꝓꝓosper dicit in lib. de
vita cōꝓꝓlatiua. ꝛ habet. iz. q. i. Satis ostēdit ꝛ ꝓꝓꝓia
debere ꝓꝓter ꝓꝓfectionē cōꝓꝓnēti: ꝛ sine ꝓꝓꝓꝓꝓto ꝓꝓ-
fectionis ecclesie ꝓꝓsse facultates q̄ sunt ꝓꝓfecto cōia ꝓꝓ-
dere. C. Rñ. dñm q̄ sicut supra dictū est: ꝓꝓfectio nō cō-
sistit cōꝓꝓꝓaliter in paupertate: s; in xpi sequela fm illud
Hiero. super Matth. Quia nō suffic oia relinquere: addi-
dit ꝓꝓter qd̄ ꝓꝓfectū est. s; secuti sumꝝ ꝛ: paupertas aut

est sicut instrum̄ vel exercitiū pueniēdi ad pfectionē: vñ in collationib⁹ patrū abbas Moyses dicit: Jeiunia: vigilie: meditatio scripturarū: nuditas ac p̄uatio oīum facultatū non pfectio sed pfectionis instrum̄ta sunt: est autē p̄uatio oīum facultatū siue paupras pfectionis instrum̄tum inquātū p̄ remotionē diuitiarū tollunt quedā charitatis ipedimēta que sunt p̄cipue tria. quoz p̄mū est sollicitudo quā secū diuitie afferunt. vnde dñs dicit Mat̄. 13. Nō autē seminātū ē in spinis hic est q̄ verbū dei audit. et sollicitudo seculi istius et fallacia diuitiarū suffocat verbū. Scdm̄ autē est diuitiarū amor q̄ ex diuitijs possessis auget. vñ et Hiero ny. dicit sup̄ Mat̄. q̄ q̄ diuitie habite difficile p̄tenuē nō dixit dñs Mat̄. 19. impossibile ē diuitē intrare in regnū celoz: s̄ difficile. Tertiuū autē est inanis glia vel elatio que ex diuitijs nascit. fm̄ illud ps̄: Qui p̄fidit in virtute sua et in multitudine diuitiarū suarū gloriānt. hoz ḡ triuz p̄mū a diuitijs separari nō pōt totalr̄ siue sint magne siue parue. necesse ē. n. hoīem aliq̄liter sollicitari de acq̄rendis vel cōseruandis exterioribus rebus: s̄ si res exteriores nō querant vel habeant nisi in modica q̄titate q̄tū sufficiūt ad simplicē victū: talis sollicitudo nō multū ipedit hoīez. vñ nec pfectioni repugnat xp̄iane vite. nō. n. oīs sollicitudo a dño interdicitur: s̄ sup̄flua et nocina. vñ sup̄ illud Mat̄. 6. Ne solliciti sitis aīe vestre quid māducat. et. dicit Aug. in lib. de ser. dñi in monte. Nō hoc dicit vt ista non p̄curētur q̄tum necessitatis est: s̄ vt nō ista intueantur: et p̄pter ista faciant q̄cqd in euangely p̄dicatione facere iubentur. s̄ abundans diuitiarū possessio abundantiores sollicitudinem iegerit: per quā animus hoīs multuz distrahitur et ipe dicitur ne totaliter ferat in dei obsequijs. alia vero duo. i. amor diuitiarum et elatio seu gloriatio de diuitijs non consequunt nisi abundantes diuitias. differt tamen circa hoc vtz diuitie abundantes vel moderate in p̄p̄io vel in cōi habeantur. nā sollicitudo que circa p̄p̄ias diuitias adhibetur pertinet ad maiorem p̄uatum quo quis se temporaliter amat. sed sollicitudo que adhibetur circa bona communia pertinet ad amorem charitatis que nō querit que sua sunt sed communibus intendit. et quia religio ad p̄fectionē charitatis ordinatur quā perficit amor dei vsq̄ ad contemptum sui: habere aliquid proprium p̄fectioni repugnat religionis: sed sollicitudo que adhibetur circa bona communia pertinere potest ad charitates licz p̄ hoc impediri possit aliquis aliorū charitatis actus: puta contemplationis diuine aut instructionis proximorum. ex quo p̄ p̄p̄ q̄ h̄c sup̄abundantes diuitias in cōi: siue in reb⁹ mobilibus siue in immobilib⁹ est ipedimētū p̄fectionis: licz nō totaliter excludat eam. h̄c autē de reb⁹ exteriorib⁹ in cōi siue mobilib⁹ siue immobilib⁹ q̄tū sufficē ad simplicē victuz: p̄fectionē religionis nō ipedit: si cōsideret paupertas p̄ cōparationē ad cōem finē religionis q̄ est vacare diuinis obsequijs. si autē cōsideret per cōparationē ad sp̄ales fines religionis: sic p̄supposito tali fine paupras maior vel minor est religioni accommodata. et tanto erit vnaq̄q̄ religio s̄ paupertate p̄fectior q̄to h̄z paupertate magis p̄portionata suo fini. manifestū est. n. q̄ ad exteriora et corporalialia opa vite actiue indiget hō copia exteriorū rez: ad cōtēplationē autē pauca regunt. vñ p̄bus dicit in. io. et. bi. q̄ ad actiones multis opus est et q̄to vtiq̄ maiores sunt et meliores plurib⁹: speculanti autē nullo talium ad opationē est necessitas: sed solis necessarius idiget: alia vō ipedimēta sunt ad speculationē. sic ḡ p̄ religio q̄ ordinat ad actiones corporales actiue vite: puta ad militādū vel ad hospitalitatē sectādā ip̄fecta est si cōib⁹ careret diuitijs: religioes autē q̄ ad cōtemplatiuā vitā ordinant tanto p̄fectiores sūt q̄to eoz paupras minorē eis sollicitudinē tēporaliuz ingerit: tanto autē sollicitudo tēporaliuz rez: magis ipedit religionem:

De differentia religionū

quanto sollicitudo sp̄ualium maior ad religionem requir̄. Manifestū est autē q̄ maiorē sollicitudinē sp̄ualiu requirit religio q̄ est instituta ad cōtēplandum: et cōtemplata alijs tradendo p̄ doctrinā et p̄dicationē: q̄ illa q̄ est instituta ad cōtēplandū tm̄. vñ talem religionē decet paupras talis q̄ minimā sollicitudinē iegerit. manifestū ē autē q̄ minimā sollicitudinē ingerit fuare res vsui hoīum necessarias tēporā congruo pcuratas. et iō trib⁹ gradib⁹ religionū supra positis triplex grad⁹ paupras cōpetit. nā illis religioib⁹ q̄ ordinant ad corporales actiones actiue vite cōpetit h̄c abundantia diuitiarū cōiuz: illis autē religionib⁹ q̄ sunt ordinate ad cōtēplandū magis cōpetit h̄c possessiones moderate: nisi simul oporteat tales religiosos per se vel per alios hospitalitatē tenere et pauperib⁹ subuenire. illis autē q̄ ordinant ad cōtēplata alijs tradenda cōpetit vitam habere maxie ab exteriorib⁹ sollicitudinib⁹ expedita: qd q̄ dem fit dū modica q̄ sunt necessaria vite cōgruo tēpore pcurata cōseruant. et hoc dñs paupertatis institutor docuit suo exemplo. habebat. n. loculos Jude cōmissos: in qb⁹ re cōdebant ei oblata: vt habet Joan. 12. Nec obstat qd Hiero. dicit super Mat̄. Sigs obycere voluerit qm̄ iudas pecuniam in loculis portabat. respōdem⁹ q̄ re pauperuz in vsus suos cōuertere nephas p̄ntauit. i. soluēdo tributū: q̄ iter illos pauperes p̄cipue erāt eius discipuli in quoz necessitates pecunia loculoz xp̄i expēdebāt. dñ. n. Joan. 4. q̄ discipuli abierūt in ciuitatē vt cibos emerent et Joā. 13. dicitur q̄ discipuli putabāt: q̄ loculos habebat Judas: q̄ dixisset ei iesus: eae q̄ opus sunt nobis ad diē festū aut vt egenis aliqd daret. ex quo p̄ q̄ cōseruare pecunias aut qualcūq̄ alias res cōes ad sustentationē religioz: aggregationis eiusdē vel quozūq̄ alioz paupe: est p̄fectioni cōforme: quā xp̄s docuit suo exēplo. sed et discipuli post resurrectionē a gbus oīs religio sumpsit originē p̄cia p̄dior cōseruabāt et distribuēbāt vnicuiq̄: put opus erat. ¶ Ad p̄mum ḡ dñm q̄ sic dñm est: ex illo verbo dñi nō intelligit q̄ ipsa paupertas sit p̄fectio. sed p̄fectionis instrum̄tum. et si cut ostensum est minimū est iter tria p̄ncipalia instrūta p̄fectionis: nā votū cōtinētie p̄minet voto paupertatis. et votum obediētie p̄ferit vtriq̄. q̄ vero instrū nō p̄pter se q̄ r̄it: sed p̄pter finē: nō tāto aliqd fit meli⁹ quāto maius est instrū: sed quāto est magis fini p̄portionatū: sic medicina nō tanto magis sanat quāto maiorē dat medicinā: s̄ quāto medicina est magis p̄portionata morbo. sic ergo nō oīs q̄ religio tanto sit p̄fectior quāto maiorē h̄z paupertatez: sed quāto ei⁹ paupras est magis p̄portionata fini cōi et sp̄ali. et si diceret q̄ excessus paupertatis faceret religionē p̄fectiores fm̄ hoc q̄ est pauperior: nō tū faceret eā p̄fectiore simplr̄. posset. n. esse q̄ alia religio excederet in his q̄ pertinent ad cōtinentiā et obediētiā: et sic esset simplr̄ p̄fectior: q̄ qd in melioribus excedit est simplr̄ meli⁹. ¶ Ad 2^m dicendum q̄ per hoc qd dñs dicit Mat̄. 6. Nolite solliciti esse in crastinū: nō intelligit q̄ nihil reseruet in futurū. hoc. n. periculosū esse br̄is Antoni⁹ in collat. oib⁹ patz ostēdit dicens: q̄ p̄uatiōē oīum facultatū ita sectantes vt ex ipsis nec qdē vni⁹ diei victū sibimet vnūne denarium superperesse paterent: et alia huiusmodi faciētes: ita videm⁹ repente deceptos vt p̄ceptū opus nō potuerint cōgruo exitu terminare. et vt Aug. dicit in lib. de operib⁹ monachozū si hoc verbū dñi: nolite solliciti esse in crastinū: ita intelligat vt nihil in crastinum reponat: nō poterunt ista seruare q̄ se per multos dies a cōspectu hoīum separatos includunt viuētes in magna intentione ofonū. et postea subdit: an forte quo sunt sanctiores: eo sunt volucris⁹ dissimiliores: et postea subdit: si. n. yrgeant ex euāgelio vt nihil reponant in crastinū. rident: cur ergo ipse dñs loculos habuit vbi pecuniā collectā reponeret. cur tanto an fame iminē

te frumēta scis p̄ribus missa sunt cur apli indigētē scōz
necessaria p̄curarūt: q̄ q̄ d̄r. Nolite solliciti eē in crastinū
fm̄ Diero. sic exponit: sufficit nobis p̄ntis t̄pis cogitatio fu
tura que icerta sunt deo relinquamus: fm̄ Chryso. sic suffi
cit labor que pateris p̄p̄ necessaria: noli de sup̄fluis labora
re: fm̄ Aug. sic: cū aliqd̄ boni op̄amur nō t̄palia que signifi
cant p̄ crastinū: s̄ eterna cogitem. ¶ Ad 3° dōz: q̄ v̄bz
Diero. h̄z locū vbi sunt sup̄abūdātes diuitie que h̄ntur q̄
si p̄p̄ie: vel p̄ q̄rū abusum etiā singuli de cōitate sup̄biunt
z lasciuūt: nō aut̄ h̄z locū in diuitijs moderatis cōiter p̄ser
uatis ad solā sustētationē v̄tie qua singuli idigēt. eadez. n.
est rō q̄ singuli vtant̄ bis que vtinent ad necessaria vite z
q̄ cōiter p̄seruent. ¶ Ad 4° dōm: q̄ Isaac possessiōes re
nuebat accipe: q̄ timebat ne per hoc ad sup̄fluas diuitias
veniret p̄ q̄rū abusus ip̄ediret religiōis p̄fectiō. v̄n̄ Hreg.
ibidē subdit: sic metuebat paupertatē siue securitatis p̄dere:
sicut auari diuites solēt pituras diuitias custodire. nō aut̄
legit̄ q̄ renuerit recipere aliq̄ necessaria ad vite sustētatio
nē cōiter p̄seruādā. ¶ Ad 5° dōz: q̄ p̄hs in p̄mo polliticoz
dicit panē z vinū z alia huiusmodi eē diuitias nāles. pecu
nias v̄o diuitias esse artificiales: z inde est q̄ qdā p̄hi nōle
bāt vti pecunia s̄z alyz reb^o q̄si fm̄ nām viuētēs: z iō Dier.
ibidē p̄ sniam d̄ni qui silr v̄trūq̄ iter dicit ostēdit q̄ i idē
redit h̄re pecuniā z alias res vite necessarias: z t̄n̄ licz d̄ns
huiusmodi nō portari in via ab his qui ad p̄dicādū mitte
bant ordinauerit: non t̄n̄ ea in cōi p̄seruari phibuit: q̄liter
t̄n̄ illa v̄ba d̄ni intelligēda sint supra ostēsum est.

Ad octauum sic p̄cedit. Videt̄ q̄ p̄fectior sit re
ligio in societate viuētū q̄ agētū
solitaria vitaz. D̄r enim ecclesiastes. 4°. Melius est duos
esse simul q̄ vnū. h̄nt enim emolumentū societatis siue. igit̄
videt̄ p̄fectior esse religio in societate viuētium. ¶ C. P.
Matth. 18. d̄r. Ubi fuerint duo vel tres cōgregati in noīe
meo ibi sum ego in medio eoz. sed nihil pōt esse meli^o q̄
x̄pi societas. ergo videt̄ q̄ viuere in cōgregatiōe sit melius
q̄ ducere solitariā vitā. ¶ C. P. Inter alia religiōis vota vo
tū obediētē excellētius est: z humilitas est maxime deo
accepta. sed obediētia z humilitas magis obseruant in cō
uersatiōe q̄ in solitudine. dicit enīz Diero. in epla ad Ru
sticū monachū. In solitudine cito surripit sup̄bia: dormit
q̄n̄ voluerit: facit q̄d voluerit. cōtrario aut̄ ipse docet euz
qui in societate viuūt dicens: Non facias quod vis: come
das q̄d iuberis: habebas q̄tuz acceperis: subyciaris cui nō
vis: seruias fratrib^o: p̄positū monasterij timeas vt deum:
diligas vt parentē. q̄ videt̄ q̄ religio in societate viuētū
sit p̄fectior ea q̄ solitaria vitā agit. ¶ C. P. D̄ns d̄r Luc. 11.
Nemo accēdit lucernā z in abscondito ponit neq̄ sub mo
dio. sed illi q̄ solitaria vitā agunt vident̄ eē in abscondito
positi nihil vtilitatis hoib^o asserētēs. q̄ videt̄ q̄ eozū reli
gio nō sit p̄fectior. ¶ C. P. Id q̄d est fm̄ nām hoīs videt̄ ad
p̄fectionē vtutis p̄tinere. s̄z hō ē nālīter aial sociale: vt p̄hs
d̄r in p̄ politicozū. q̄ videt̄ q̄ agere solitariaz vitam nō sit
p̄fecti^o q̄ agere vitā socialem. ¶ Sed d̄ est q̄d Aug. in li.
de operibus monachoz: illos sāctiores eē d̄r q̄ a p̄spectu
hoīz separati nulli ad se p̄bēt accessuz viuētēs in magna
itētōe oīonū. ¶ C. R̄n̄. d̄m q̄ solitudo sic z ipsa paupertas
nō est ipsa eētia p̄fectiōis: sed p̄fectiōis inst̄m. v̄n̄ z in col
lationibus patrū d̄r abbas Moyses q̄ p̄ puritate cordis
solitudo sectāda est: sic z ieiunia z alia huiusmodi. manife
stum est aut̄ q̄ solitudo nō est inst̄m cōgruū actioni: s̄z con
templatiōi fm̄ illud D̄sec. 2. Ducā eā in solitudine z loqr̄
ad cor eius. v̄n̄ nō cōgruit religionib^o q̄ sunt ordiata ad opa
vite actiue siue corporalia siue sp̄ualia nisi forte ad tēpus:
exēplo x̄pi q̄ vt d̄r Luc. 6. exiit in montē solus orare: et
erat p̄noctās in oīone dei. cōpetit aut̄ religiōibus q̄ sūt ad
cōtēplationē ordinate. Cōsiderandū est t̄n̄ q̄ id q̄d est soli

tarium d̄z eē sibi p̄ se sufficiens. hoc aut̄ est cui nihil deest
q̄d p̄tinet ad rōnē p̄fecti. z iō solitudo cōpetit cōtemplā
ti q̄ iam ad p̄fectū puenit. Qd̄ qdē cōtingit duplr. Uno^o
ex solo diuino munere: sic p̄ de Joan. baptista q̄ fuit reple
tus sp̄u scō ad huc ex v̄tero matris siue. v̄n̄ euz adhuc puer
eēt erat in desertis: vt d̄r Luc. p̄. Alio^o per exercitiū v̄tuo
si actus: fm̄ illud ad Heb. 5. p̄fectoz est solidus cibus:
eoz q̄ pro p̄suetudine exercitatos h̄nt sensus ad discretio
nem boni ac mali. Ad exercitiū aut̄ huiusmodi iunat̄ hō
ex alioz societate duplr. Uno mō q̄tū ad intellectū vt in
struat̄ in his q̄ sunt cōtēplanda. v̄n̄ Diero. d̄r ad Rusticū
monachū: Mibi placet vt habeas sacri p̄ubernium: nec
ipse te doceas. 2° q̄tū ad affectū: vt. s. noīe affectōes bo
minis rep̄mant̄ exēplo z correctiōe alioz: q̄ vt d̄r Hreg.
30. moralīū. sup̄ illud: cui dedi in solitudine domus. Quid
p̄dest solitudo corporis si solitudo defuerit cordis: z ideo
vita socialis necessaria est ad exercitiūz p̄fectionis. solitu
do aut̄ cōpetit iā p̄fectis. v̄n̄ Diero. d̄r ad Rusticū mona
chum: Solitaria vitā rep̄bendim^o minime q̄p̄ quā sepe
laudauim^o: s̄z de nido monasterioz huiusmodi volum^o
egredi milites quos eremi rudimenta dura nō terreat q̄
specimē cōuersationis siue multo tēpore didicerūt. sic q̄ id
q̄d iam p̄fectū est p̄minet ei q̄d ad p̄fectionē exercet̄ ita
vita solitariaz si debite assumatur p̄minet v̄te sociali. si
aut̄ absq̄ p̄cedenti exercitiū talis vita assumat̄ est pericu
losissima nisi p̄ diuinā grām sup̄pleat̄ q̄d in alyz p̄ exerci
tium acq̄rit̄: sic p̄ de b̄tis Antonio z B̄ndicto. ¶ Ad p̄v
p̄mum q̄ d̄m q̄ Salomō ostēdit meli^o eē q̄ sint duo siml^o
q̄ vn^o: p̄pter auxiliū q̄d vn^o h̄z ab alio vel ad subleuādūz
vel fouendū vel sp̄ualiter calefaciēdū: quo qdē auxiliū iā
nō indigēt q̄ sunt p̄fectionez assecuti. ¶ Ad 2° d̄m q̄ d̄r
.i. Joan. 4. Qui manet in charitate in deo manet z de^o in
eo. sic q̄ x̄ps est in medio eoz q̄ sibi inuicē p̄ dilectionē p̄
ximi sociant̄. ita habitat in corde ei^o q̄ diuine cōtēplatiōi
institit per dilectionē dei. ¶ Ad 3° d̄m: q̄ actu obedire ē
necessariū his q̄ indigent exerceri fm̄ directionē alioz ad
p̄fectionē capiēdā. s̄z illi q̄ iam p̄fecti sūt sp̄u dei sufficēter
agunt vt nō idigeant actu alyz obedire: h̄nt t̄n̄ obediētā
in p̄paratōe ai. ¶ Ad q̄rtū d̄z q̄ sic Aug. dicit. 19. de ciui.
dei. A studio cognoscēde v̄tatis nemo p̄hibet̄ q̄d ad lau
dabile p̄tinet ocīū: q̄ aut̄ aliqs sup̄ candelabzū ponat̄ non
p̄tinet ad ip̄m: sed ad eius sup̄iores: q̄ sarcina si nō ip̄onat̄:
vt Aug. ibidē subdit: cōtēplande veritati vacādum est: ad
quā pluri. nū valet solitudo: z t̄n̄ illi q̄ solitaria vitā agunt
multū v̄tiles sunt generi h̄mano. Un̄ Aug. d̄r in li. de mo
rib^o ecclie de his loquēs: pane solo q̄ eis p̄ certa interual
la tēpōz afferit̄ z aqua cōtenti: desertissimas terras icolūt
p̄fruentes colloq̄o dei cui puris mētib^o ibeserunt. vident̄
aut̄ nōnullis res h̄manas plusq̄ oz deseruisse: nō itelligen
tib^o q̄tum nobis eoz aius in oīonibus p̄sit z vita ad exē
plum quoz corpora videre nō sinimur. ¶ Ad 5° d̄m: q̄
homo pōt solitarius viuere duplr. vno^o quasi societate hu
manam nō ferēs p̄pter ai seuitiam. z hoc est bestiale. alio
mō p̄ hoc q̄ totaliter diuinis rebus iberet: z hoc est supra
hoīem. z iō p̄hs d̄r in p̄ politicozū: q̄ ille q̄ alyz nō cōicat
est bestia aut̄ deus. i. diuinus vir.

De ingressu religionis. Qd̄. CLXXXIX.
considerandū ē de igr̄ssu
religionis. ¶ Et circa hoc
q̄runt̄ decē. p̄ v̄tz illi q̄ nō sunt exerci
tati in obseruatiā p̄ceptoz debeāt igr̄
di religionē. 2° v̄tz liceat aliquos vo
to obligari ad religionis igr̄ssum. 3°
v̄tz illi q̄ voto obligantur ad religionis
igr̄ssum teneāt vt votū implere. 4° v̄trū illi q̄ vouēt re
ligionē igr̄re teneant̄ ibi p̄petuo remanere. 5° v̄tz pueri
2 3

De ingressu religionis. Qd̄. CLXXXIX.
considerandū ē de igr̄ssu
religionis. ¶ Et circa hoc
q̄runt̄ decē. p̄ v̄tz illi q̄ nō sunt exerci
tati in obseruatiā p̄ceptoz debeāt igr̄
di religionē. 2° v̄tz liceat aliquos vo
to obligari ad religionis igr̄ssum. 3°
v̄tz illi q̄ voto obligantur ad religionis
igr̄ssum teneāt vt votū implere. 4° v̄trū illi q̄ vouēt re
ligionē igr̄re teneant̄ ibi p̄petuo remanere. 5° v̄tz pueri
2 3

sint recipiendi in religionē. 6. vtz ppter parētū obsequiū aliqui debeāt retrahi a religiōis ingressu. 7. vtz p̄sbyteri curati v̄ archidiaconi possint ad religiōnē trāsire. 8. vtz de vna religiōe possit aliq̄ trāsire ad aliā. 9. vtz aliquis debeāt alios iducere ad religiōis ingressu. 10. vtz regrat magna deliberatio cum consanguineis et amicis ad religiōnis ingressum.

Ad primum sic pcedit. Videt̄ q̄ nō debeāt religiōnē ingredi nisi illi qui sunt in p̄ceptis exercitati. Dñs. n. filiū p̄fectiōis dedit adolescenti q̄ dixerat se p̄cepta a iuuetute seruasse. sed a xpo sup̄sit initiū ois religiō. q̄ v̄ q̄ nō sint ad religiōnē admittēdi nisi q̄ sūt in p̄ceptis exercitati. ¶ S. Greg. dicit sup̄ Ezech. Nemo rep̄te fit sumus. sed in bona p̄uersatione a minimis q̄s inchoat vt ad magna pueniat. sed magna sunt cōsilia que p̄tinet ad p̄fectionē vite. minora aut̄ p̄cepta sunt que p̄tinent ad cōm iustitiā. q̄ videt̄ q̄ nō debeāt aliqui ad obsequiā cōsilioz religiōnē intrare nisi prius fuerint in p̄ceptis exercitati. ¶ S. Sicut ordines sacri hñt quandā excellentiā in ecclesiā. ita et religiōnis status. sed sicut Greg. scribit an̄ gloz ep̄o. et habet in decretis dis. is. Ordinate ad ordines accedēdum est. nam casum appetit qui et sumi loci fastigia postpositis gradib⁹ p̄ abrupta querit ascēsum. scimus enī q̄ edificati parietes nō prius tignoꝝ p̄odus accipiūt nisi a nouitatis sue humore siccent̄. ne si an̄ p̄dēra q̄ solidētur accipiāt cunctā simul fabricā deponāt. ergo videt̄ q̄ nō debeāt aliqui ad religiōnē trāsire nisi in p̄ceptis sint exercitati. ¶ S. Sup̄ illud ps. Sicut ablactat⁹ sup̄ matre sua. dicit glo. In vtero matris ecclesie p̄ cōcipimur dum fidei rudimētis instruimur. deinde in lucē educimur dū p̄ baptisimū regeneramur deinde q̄si manib⁹ ecclesie portamur et laete nutrimur. cū post baptisimū bonis opibus iformamur. et lacte spūalis doctrine nutrimur. p̄ficiēdo donec iaz grā diuisi a lacte m̄fis accedam⁹ ad m̄sam p̄ris. i. a simplici doctrina vbi p̄dicat⁹ v̄bū caro factū est. accedam⁹ ad v̄bū patris. in p̄ncipio apud deū. et postea subdit. q̄ nup̄ baptizati in sabbato scō q̄si manib⁹ ecclesie gestant̄ et lacte nutrimur vsq̄ ad p̄t̄b̄costē. quo tpe nulla difficilia indicantur. non ieiunāt. non media nocte surgit. postea spū. paraclitico firmati quasi ablactati incipiunt ieiunare et alia difficilia seruare. multi v̄o hunc ordinem peruerterūt. vt heretici et scismatici se ante tempus a lacte separantes. vnde extingunt. sed hunc ordinem pervertere videntur illi qui religiōnē intrant vel alios ad intrandum inducunt ante q̄s sint in faciliōi obseruantia p̄ceptoz exercitati. q̄ videt̄ q̄ sint heretici vel scismatici. ¶ S. A poribus ad posteriora est transeūdū. s̄ p̄cepta sunt poꝝa cōsilijs. q̄ sūt cōioꝝa vt pote a q̄bus nō cōuertit̄ existēdi p̄na. q̄cūq̄. n. s̄tat cōsilia suat p̄cepta. s̄ nō p̄uertit̄. cōgruus aut̄ ordo est vt a poribus ad posteriora trāscaat. q̄ nō d̄z aliq̄ trāsire ad obseruatiā cōsilioz in religiōne nisi p̄us sit exercitatus in p̄ceptis. ¶ Sed h̄ est q̄ dñs Mattheū publicanū q̄ in obseruantia p̄ceptoz exercitatus nō erat adiucauit ad cōsilioꝝm obseruatiā. dñ. n. Luc. 5. q̄ relictis oibus secutus est eū. nō q̄ est necessariū q̄ an̄ aliq̄ exerceat in obseruatiā p̄ceptoz q̄ trāscaat ad p̄fectionē cōsilioz. ¶ Rñ. dñm q̄ sic ex supra dictis p̄. stat⁹ religiōis est q̄dā spūale exercitiū ad p̄sequēdū charitatis p̄fectionē. q̄d q̄d fit in q̄stū p̄ religiōis obseruatiā auferunt̄ ipedimēta p̄fecte charitatis. hec aut̄ sunt q̄ implicat̄ affectū hoīs ad terrena. per hoc autē q̄ affect⁹ hoīs implicat̄ ad terrena. nō solū ipedit̄ p̄fectio charitatis. s̄ iterdū ē ipsa charitas perdit̄. dū per iordina tam p̄uersionē ad bona tēporalia hō auertit̄ ab icōmutabili bono mortali peccādo. vñ p̄ q̄ religiōis obseruatiē sic tollunt ipedimēta p̄fecte charitatis. ita ē tollunt occasiōnes peccādi. sic p̄ q̄ per ieiuniū et vigilias et obediētiam et

De ingressu religiōis

alia huiusmodi retrahit̄ hō a p̄ceptis gule et luxurie et a quibuscūq̄ alyis p̄ceptis. et iō religiōnē ingredi nō solum expedit̄ his q̄ sunt exercitati in p̄ceptis. vt ad maiorez p̄fectionem pueniat. s̄ et his q̄ nō sūt exercitati vt facili⁹ p̄cepta vitent̄ et p̄fectionē assequant̄. ¶ Ad p̄mū q̄ dñm q̄ Diero. dicit sup̄ Mattheū. Mentit⁹ est adolescēs dicens. hec oīa suauit̄ a iuuentute mea. si. n. q̄d posuit̄ est in mādatis. diliges. p̄ximū sicut teipm. ope cōplesset. quo postea audiens. vade et vede oīa q̄ hēs et da pauperib⁹ tristis recessit. s̄ itelligēdū est cū mētū cē q̄stū ad p̄fectā obseruatiā hui⁹ p̄cepti. vñ Origenes sup̄ Mattheū. dicit. q̄ scriptū est in euāgelio scdm̄ Debreos q̄ cū dñs dixisset ei. vade et vede oīa q̄ hēs. cepit diues scalpere caput suū et dixit ad euz dñs. quo dicit fecit legē et p̄phas cū scriptū sit in lege diliges. p̄ximū tuū sic teipm. et ecce multi fratres tui filij Abrae amicti sunt stercore moriētes fame et dom⁹ tua plena est multis bonis. et nō egrediū aliq̄d oīo ex ea ad eos. itaq̄ dñs redarguit̄ eū dicit. si vis p̄fect⁹ ē vade et. ipole est. n. iplere mādatus q̄d dicit. diliges. p̄ximū tuū sic teipm. et esse diuītē et maxie tantas possessiōes h̄re. q̄d est itelligēdū de p̄fecta iplētiōne h̄ p̄cepti. ip̄fecte aut̄ et cōi mō vtz ē cū obseruasse p̄cepta. p̄fectio. n. p̄ncipalr in obseruatiā p̄ceptoz charitatis consistit vt supra hitū ē. Ut q̄ dñs oīderet p̄fectionē cōsilioz vitē cē et inocētib⁹ et p̄ctōib⁹ nō solū vocauit adolescētē inocētē. s̄ et Mattheū p̄ctōrē. s̄ tñ Mattheū secut⁹ ē vocan tem. nō aut̄ adolescēs. q̄ facili⁹ p̄uertunt̄ ad religiōnē peccatores q̄ illi q̄ de sua inocētia p̄sumūt. q̄ dicit dñs Mar. 21. Publicani et meretrices p̄cedūt vos i regno dei. ¶ Ad 2. d̄z q̄ sumū et infimū tripl̄r accipi p̄nt. Uno in eodē statu et in eodē hoīe. et sic manifestū est q̄ nemo rep̄te fit sumus. q̄ vnusq̄q̄ recte viuēs toto tēpore vite sue p̄ficiat vt ad sumū pueniat. Alio p̄ cōparatiōez ad diuersos statūs. et sic nō oī q̄ q̄cūq̄ vult ad sup̄iorez statū puenire a minori incipiat. sic nō oī q̄ q̄ vult eē cleric⁹ p̄us in laicali vita exerceat. 3. mō q̄stū ad diuersas p̄sonas. et sic manifestū est q̄ vnus statim incipit nō solū ab altiori statu. sed et ab altiori gradu sanctitatis q̄ sit sumū ad q̄d alius puenit p̄ totaz vitā suā. vñ Greg. dicit in. z. dialogoz. Omnes cognoscant B̄ndictus puer cōuersatiōis grām a quāta p̄fectiōe cepisset. ¶ Ad 3. d̄z q̄ sicut supra dicit̄ est. ordines sacri p̄exigunt sanctitatē. sed stat⁹ religiōis est exercitiū q̄d dam ad sanctitatem assequendam. vnde pondus ordinis imponendū est parietib⁹ iā per sanctitatē desiccatis. sed pondus religiōis desiccet parietes. i. homines ab humore vicioꝝum. ¶ Ad quartū dicendū q̄ sicut manifeste ex verbis illi⁹ gloz apparet p̄ncipaliter loquit̄ de ordine doctrine put transeūdum est a faciliōibus ad difficiliora. vnde q̄ dicit hereticos et scismaticos hūc ordines p̄vertere manifestū est ex sequētib⁹ ad ordinē doctrine pertinere. sequit̄. n. hic vero se seruasse. s̄ p̄dictum ordinem dicit. cōstringens se maledicto. sic quasi nō modo in alyis sui hūi. lie. sed etiā in scientia q̄ humiliter sentiebam. q̄ p̄us nutritus lacte q̄d est verbum caro factum est. vt sic crescerē ad panes angeloz. i. ad verbū q̄d est in p̄ncipio apud deū. exempluz aut̄ q̄d in medio interponit̄. q̄ nouiter baptizatis nō indicitur ieiunium vsq̄ ad pentecosten ostendit q̄ nō sunt ex necessitate ad difficilia cogendi ante q̄s per spū sanctum interi⁹ ad hoc instigantur vt difficilia p̄p̄riavoluntate assumant. vnde et post pentecostē post receptionē spūs sancti ieiunium celebrat ecclesia. spiritus aut̄ sanctus sicut Ambro. dicit super Lucam. nō arceat etatibus. nō finitur morte. nō excluditur alio. et Grego. dicit in homel. p̄t̄b̄costes. Implet cibareduum p̄uerum et psalmistaz facit. implet p̄uez abstinentē et iudicē seuū facit. et postea subdit nulla ad discendum moza agit. in oē q̄d voluerit moꝝ vt tetigerit mentem docet. et sicut dicitur. Ecclesiastes. 8.

nō est in hoīs ditione phibere spiritū. 2 apls. i. ad Thessal. 5. moner. Spiritū nolite extinguere. 2 Act. 7. 3 quosdā dī: Vos semp spiritū sancto restitistis. ¶ Ad 5^m dōm: q̄ p̄ceptoz quedā sunt p̄ncipalia que sūt q̄ si fines p̄ceptoz 2 cōsiliōz. s. p̄cepta charitatis ad que p̄silia ordinant: nō ita q̄ sine cōsilijs seruari nō possint: s. vt p̄ cōsilia p̄fecti^o obseruent. alia vō sunt p̄cepta scōdaria que ordinant ad p̄cepta charitatis: vt sine q̄b^o p̄cepta charitatis seruari nō p̄nt oīno. sic q̄ p̄fecta obseruatiā p̄ceptoz charitatis p̄cedit intētiōe cōsilia: sed iterdū tpe sequit. hic est enī ordo finis respectu eoz que sunt ad finē. obseruatiā vō p̄ceptoz charitatis s. cōm modū. 2 s̄lr alia p̄cepta cōparant ad p̄silia sicut cōe ad p̄pūū: qz obseruatiā p̄ceptoz p̄t eē sine cōsilijs: sed nō p̄uertit. sic ergo obseruatiā p̄ceptoz cōter sumpta p̄cedit ordine nāc cōsilia: nō tñ oīz q̄ tpe: qz nō est aliqd prius in genere q̄ sit in aliqua sp̄rū. obseruatiā vō p̄ceptoz sine cōsilijs ordinat ad obseruatiā p̄ceptoz cū cōsilijs: sic sp̄s imp̄fecta ad p̄fectā: sicut aīal irrōnale ad rōnale. p̄fectum aut nāl̄ p̄us est imp̄fecto. nā enī vt Boetius dicit a p̄fectis sumit inītiū: nec tñ oīz q̄ p̄us obseruent p̄cepta sine cōsilijs 2 postea cū p̄silijs. sicut nō oīz q̄ aliqs p̄us sit asin^o q̄ hō: vel q̄ p̄us sit cōiugar^o q̄ sit vgo. 2 s̄lr nō oīz q̄ aliqs p̄us seruet p̄cepta in seculo q̄ trāseat ad religionē: p̄sertim qz cōuerfatio secularis nō disponit ad p̄fectionē religionis: sed magis impedit.

Ad secundum sic p̄cedit. Videt q̄ nō debeāt aliqui voto obligari ad religionis ingressus. Per p̄fessionē enī aliqs voto religiōi astringit. s. ante p̄fessionē cōcedit annus p̄batiōis s̄m regulaz beati B̄ndicti 2 s. statutū Innocētū q̄rti q̄ ē. phibuit ante annū p̄batiōis cōpletū eos p̄ p̄fessionē religionis astringit. ergo v̄ q̄ multomin^o adhuc in seculo existētes debeāt voto ad religionē obligari. ¶ H̄reg. in registro dicit: 2 habet in decretis. disti. 45. q̄ iudei nō v̄ s. libera voluntate vt p̄uertant suadendi sunt. s. iplere id qd vouet necessitatis est. q̄ nō sunt aliq obligadi ad religiōis ingressus. ¶ Nullus oīz alteri p̄bere occasiōē ruine. vñ Exo. 21. dī: Si quis aperuerit cisternā cecideritq̄ bos vel asin^o in eā: dñs cisternę reddet p̄ciū iunētōz: s. ex hoc q̄ aliq obligantur ad religionē p̄ votū frequētē aliq ruēt in desperationē 2 in diuersa p̄ctā. q̄ v̄ q̄ nō sint aliq̄ ad religiōis ingressum voto obligadi. ¶ S. 3. ē qd i ps̄ dī: Vouete 2 reddite dño deo v̄ro. vbi dicit glo. quedā sunt vota p̄p̄ia singulorū vt castitas: v̄ginitas 2 huiusmodi. ad hec q̄ vouēda inuitat nos sacra scriptura que nō iuitat nisi ad id qd est meli^o. ergo melius ē q̄ aliqs voto se obliget ad religiōis ingressum. ¶ Rñ^o dōm: q̄ sicut supra dictū ē cū de voto ageret: vñū 2 idē opus ex voto factū ē laudabilius q̄ si sine voto fiat: tum qz vouere ē act^o religiōis q̄ h̄z quādā excellentiā iter virtutes: tū qz per votū firmat volūtas hoīs ad bonū faciendū: 2 sicut peccatū est grauius ex hoc q̄ p̄cedit ex volūtate obstinata in malū: ita bonū opus est laudabilius ex hoc q̄ procedit ex volūtate cōfirmata in bonū per votū. 2 ideo obligari voto ad religiōis ingressus est s. se laudabile. ¶ Ad p^o dōm: q̄ duplex est religiōis votū. vñū solē ne qd hoīem facit monachū vel alterius religiōis fratres. qd vocat p̄fessio: 2 tale votū oīz p̄cedere annus p̄batiōis: vt p̄bat obiectio. aliud aut est votū simplex ex quo aliqs nō fit monachus vel religiosus sed solū obligatus ad religiōis ingressus: 2 ante tale votū nō oīz p̄cedere p̄bationis annū. ¶ Ad 2° dōm q̄ auctoritas illa H̄reg. intelligit de violentia absoluta. necessitas aut que ex obligatione voti requirit nō est necessitas absoluta s. necessitas ex fine: qz s. post votū nō p̄t aliqs finē salutis cōsequi: nisi impleat votū. talis autē necessitas nō est vitāda: gnimo vt Augu. dicit ad Armētariū 2 Paulinā: S̄elix est necessitas que ad

meliora transmittit. ¶ Ad 3^m dōm q̄ vouere religionis ingressum est quedā cōfirmatio volūtatē ad meliora. 2 iō q̄tuz est de se nō dat hoī occasiōē ruine: s. magis subtrahit. sed si aliqs voti transgressor grauius ruat: hoc nō derogat ponitati voti: sic nec derogat bonitati baptisimi q̄ aliq post baptismum grauius peccant.

Ad tertium sic p̄cedit. Videt q̄ ille qui obligatus est voto ad religionis ingressum nō teneat intrare religionē. Dicitur. n. in decretis. 17. q. 1. Cōsultus p̄sbyter quōdāz infirmitatis passione p̄slius monachū se fieri p̄misit: nō tñ monasterio aut abbati se tradidit: nec p̄missione scripsit: sed b̄ficiūz ecclesie in manū aduocati refutauit: ac postq̄ conualuit monachū se negauit fieri: 2 postea subdit: iudicamus vt p̄fatus p̄sbyter b̄ficiūz 2 altaria recipiat 2 quiete retineat. hoc autē nō esset si teneretur religionē intrare. ergo videtur q̄ nō teneat aliqs iplere votū quo se ad religionis ingressus obligauit. ¶ S. Nullus teneat facere id qd nō est in potestate ipsius: sed q̄ aliqs religionē ingrediatur nō est in potestate ipsius: sed requiritur ad hoc assensus eozū ad quos oīz trāfire. ergo videt q̄ nō teneat aliqs iplere votū quo quis se ad religionis ingressum obligauit. ¶ S. Per votum. min^o vitale nō p̄t derogari voto magis vitili. s. p̄ iplentiōē voti religiōis ipediti possit iplentiō voti crucis in subsidū terre s̄ctę. qd v̄ cē vitili^o qz p̄ hoc votū p̄sequit hō remissionē pctōz. q̄ v̄ q̄ votū quo qs se obligauit ad religiōis ingressus nō sit ex necessitate iplēdū. ¶ S. 3. est qd dī Eccl̄st̄astes 5. Si qd vouisti deo ne mozieris reddere: displicet. n. ei infidelis 2 stulta p̄missio. 2 sup̄ illud ps̄. Vouete 2 reddite dño deo v̄ro. dicit glo. Vouere volūtati p̄siliū: sed post voti p̄missione redditio necessario exigitur. ¶ Rñ^o dōm q̄ sicut supra dictū est cū de voto ageret: votū est p̄missio iteo facta de his q̄ ad deū p̄tinēt. ut aut H̄reg. dicit in epla ad Bonifaciū: si inter hoīes solēt bonofidei dēt^o nulla rōne dissolui: q̄to magis ista pollicitatio quā cū deo pepigit solui sine vindicta non poterit. 2 ideo ad iplēdū id qd homo vouit ex necessitate tenetur: dūmodo sit aliquid qd ad deum p̄tineat. manifestum est autē q̄ ingressus religiōis maxime ad deū p̄tinēt: qz per hoc homo totaliter se mancipat diuinis obsequijs: vt ex supra dictis patet vñ relinquit q̄ ille qui se obligat ad religionis ingressum tenetur religionem ingredi s̄m q̄ se voto obligare intendit: ita scilicet q̄ si intēdit se absolute obligare tenetur q̄ citius poterit ingredi legitimo impedimento cessante. si autē ad certum t̄pus vel sub certa conditione: teneat religionē ingredi tpe adueniēte vel cōditiōe existēte. ¶ Ad p̄mū q̄ dōm q̄ ille p̄sbyter non fecerat votū solēne sed simplex. vñ nō erat monach^o effect^o vt cogi deberet de iure in monasterio remanere 2 ecclesiam dimittere: tñ in foro p̄scie eēt sibi p̄sulēdū q̄ oīb^o dimissis religionē intraret. vñ extra de voto 2 voti redēptiōe. c. Per tuas. p̄siliū ep̄o gratinopolitano qui post votū religionis ep̄atū assumpserat voto nō iplēto: vt si suā saluare desideraret p̄sciam regūnen ecclesie resignaret 2 redderet altissimo vota sua. ¶ Ad 2^m dōm q̄ sicut supra dictū est cū de voto ageret: ille qui se voto obligauit ad certe religiōis ingressus: teneat facere q̄tū in se est vt in illa religiōe recipiat. 2 si qd intēdit se simplr ad religionē obligare si nō recipit in vna religiōe nō teneat ire ad aliā. si vō se itēdit sp̄aliter obligare ad vnā solū: nō teneat nisi s̄m modū obligatiōis sue. ¶ Ad 3^m dōm q̄ votū religiōis cū sit p̄petuū est maius q̄ votū p̄grinatōis terre s̄ctę qd ē t̄pale: sic Alexander tert^o dicit. 2 h̄ ex tra de voto s. voti redēptiōe i. c. Scripture. reus fracti voti aliq̄ten^o nō habet qui t̄pale obsequiū i p̄petuā noscīt religiōis obseruatiā p̄mutare. tōnabilr aut dicit p̄t q̄ etiā p̄ ingressus religiōis aliqs p̄sequat remissionē oīum pctōz. si

enī aliquibus elemosynis factis hō pōt statim satisfaccere de pccis suis: fm illud Daniel. 4. Pccā tua elemosynis redime: multo magis in satisfactōe p oibus pccis sufficit q ali quis se totalr diuinis obsequijs mācipet per religionis ingressus que excedit oē genus satisfactōis etiā publice penitētie: vt hī in decretis. 33. cā. q. z. c. admonere: sic etiā bo locaustū excedit sacrificiū: vt Hreg. dicit sup Ezech. vñ legit in vitis patrū q eādē grām psequunt religionē intrantes quā psequunt baptizati. si tñ nō absoluerent p hoc ab omni reatu pene: nihilominus ingressus religionis vtilior est q̄ peregrinatio terre sancte q̄tuz ad p̄motionez in bonum que p̄pōderat absolutioni a pena.

Ad quartum sic p̄cedit. Uidef q̄ ille q̄ vouet religionē ingredi teneat p̄petuo in religioe p̄manere. Melius ē. n. religionē nō ingredi q̄ post ingressus exire: fm illud. z. Petri. z. Meli⁹ erat illis vitam nō cognoscere q̄ post agnitā retroire: z Luc. 9. d̄. Ne mo mittēs manū ad aratrū respiciēs retro opt⁹ est regno dei. sed ille qui voto se obligauit ad religionis ingressus teneatur ingredi: vt dictū est. ḡt teneat p̄petuo remanere. ¶ Quilibet d̄z vitare id ex quo scādalu sequit⁹: z alys datur malū exēplū: s̄ ex hoc q̄ aliq̄ post religionis ingressus egrediat⁹ z ad seculū redit: malū exēplū z scādalu alyz gnatur q̄ retrahunt ab ingressu z puocant ad exitū. ḡ videf q̄ ille q̄ ingredit⁹ religionē vt votū impleat qd̄ p̄us fecit teneat ibi p̄petuo remanere. ¶ Notū religionis reputat⁹ votū p̄petuū: z id t̄p̄alib⁹ votis p̄ferit⁹: vt dictū est. hoc aut nō esset si aliquis voto religionis emisso egrederec̄ cū p̄posito exēdi. vt ḡ ille q̄ vouet religionis ingressus teneat in religioe etiaz p̄petuo remanere. ¶ S̄ d̄ q̄ votū p̄fessionis p̄ hoc q̄ obligat hoies ad hoc q̄ p̄petuo in religioe remaneat p̄xigit annū p̄batiōis q̄ nō p̄xigit ad votū simplex quo aliq̄ se obligat ad religionis ingressus. ḡ videf q̄ ille q̄ vouet religionē intrare p̄pter hoc nō teneat p̄petuo ibi remanere. ¶ Rñ. d̄m: q̄ obligatio voti ex voluntate p̄cedit: nā uolūtas est: vt Aug. dicit. intātū ḡ fert obligatio votū: t̄nq̄m se extēdit uolūtas z intētio uolētis. si ḡ uouēs in tēdit se obligare nō solū ad ingressus religionis: s̄ et ad p̄petuo remandū teneat p̄petuo remanere. si aut itēdit se obligare ad ingressus religionis cā expiendi cū libertate remanēdi uel nō remanēdi: manifestus ē q̄ remanere nō teneat. si uo in uouēdo simplr de ingressu religionis cogitauit absq̄ hoc q̄ cogitaret de libertate exit⁹: uel de p̄petuitate remanēdi: uidef obligari ad ingressus religionis fm formā iuris cōis: que ē vt ingrediētib⁹ def annus p̄batiōis: vñ nō teneatur p̄petuo in religioe p̄manere. ¶ Ad p̄ q̄ d̄z: q̄ meli⁹ ē intrare religionē aīo p̄batiōis q̄ penit⁹ nō intrare: q̄ p̄ hoc d̄i ponit ad p̄petuo remanēdū: nec tñ itelligit aliq̄ retroire uel aspiciere: nisi qñ p̄termittit id ad qd̄ se obligauit: aliqñ ḡcūq̄ p̄ aliq̄ t̄ps facit aliq̄ bonū opus si nō semp id faciat esset incept⁹ regno dei: qd̄ p̄ esse falsus. ¶ Ad 2⁹ d̄z: q̄ ille q̄ religionē ingredit⁹ si exeat p̄ferim ex aliq̄ rōnabili cā nō generat scādalu: nec dat malū exēplū: z si ali⁹ scādaliza tur erit scādalu passiū ex eius parte: nō aut actiū ex parte exēdit: q̄ fecit qd̄ licitū erat ei facere: z qd̄ expediebat ei p̄pter rōnabile causā: puta infirmitatē aut debilitates aut aliqd̄ huiusmodi. ¶ Ad 3⁹ d̄m: q̄ ille qui intrat vt statim exeat nō v̄ satisfaccere voto suo: q̄ ipse in uouēdo hoc nō intendit. z ideo tenetur mutare p̄positus: vt saltez uelit experiri an ei expediat in religioe remanere: non autē tenetur ad p̄petuo remanendū.

Ad quintum sic p̄cedit. Uidef q̄ pueri nō sint recipiendi in religioe: q̄ extra de regularib⁹ z trāscūtib⁹ ad religionē d̄r: Nullus tōdeat nisi legitima etate z spōtanea uolūtate. s̄ pueri nō uident h̄re legitima etatē nec spōtancā uolūtate: q̄ nō habēt p̄fecte

De De ingressu religionis

vsuz rōnis. ḡ v̄ q̄ nō sint in religioe recipiēdi. ¶ Stat⁹ religionis v̄ ce stat⁹ p̄nc. vñ z religio d̄r a religado uel a reeligado: vt Aug. dicit. io. de ciui. dei. s̄ pueris nō cōuenit p̄nc. ḡ v̄ q̄ nō debeat religionē intrare. ¶ Sicut aliq̄ obligat iuramēto ita z voto: s̄ pueri ante annos quorūdecim nō debēt obligari iuramēto: vt hī in decretis. 22. q. i. c. Pueri. z. c. Donestū. ḡ videf q̄ nec etiā sint voto obligati. ¶ Illicitū v̄ obligare aliquē tali obligatiōe q̄ posset iuste irritari. s̄ si aliq̄ ipuberes obligat se religioni p̄nt retrahi a parētib⁹ uel tutorib⁹. vt. n. in decretis. 20. cā. q. 2. q̄ puella si aī uodociz etatis annos spōte sua sacrū uelamen assūperit: p̄nt statim parētēs eius uel tutores id factuz irritū facere si uoluerint. illicitū ē ḡ pueros p̄fertiz aī annos pubertatis ad religionē recipere uel obligare. ¶ S̄ d̄ qd̄ dicit d̄ns Mar. 19. Sinite puulos z nolite eos p̄hibere ad me uenire: qd̄ exponēs Origenes sup Mar. dicit: q̄ discipuli Jesu p̄nt discat rōnē iustitie rēp̄bēdūt eos q̄ pueros z infantes offerūt p̄pō. d̄ns aut exhortat discipulos suos cōdescendere uilitatib⁹ pueroz. hoc ergo attēdere hebet⁹ ne estimatiōe sapie excellētioris rēnam⁹ q̄si magni pusil los ecclie p̄hibētes pueros uenire ad Jesu. ¶ Rñ. d̄z: q̄ sic supra dictū est: duplex est religionis votū. Unū simplex qd̄ consistit in sola p̄missione deo facta que ex interiori mētis deliberatiōe p̄cedit: z hoc votū h̄z efficaciam ex iure diuino qd̄ tñ duplr impediri pōt. Uno mō p̄ defectū deliberatiōis: ut p̄ in furiosis quoz vota nō sunt obligatoria: vt habet⁹ extra de regularib⁹ z trāscūtib⁹ ad religionē. c. si cut tenoz. z eadē est rō de pueris qui nōdū h̄nt debitū vsuz rōnis p̄ que sunt doli capaces: que qd̄ pueri h̄nt ut frequēti⁹ circa quartūdecimū annū: puellē uo circa uodocimū. qui dicunt⁹ aīo pubertatis: in q̄busdā tñ anticipat⁹ z in quibusdā tardat⁹ fm diuersam dispōnem nature. Alio. ipedi tur efficacia simplicis voti si aliq̄ deo uoueat qui nō est p̄prie p̄ratis: puta si fuis etiā vsuz rōnis h̄ns uoueat se religionē intrare: aut etiā ordines ignoratē d̄no. pōt. n. hoc d̄ns reuocare: ut hī in decretis dis. 4. 4. c. si fuis. z q̄ pueri uel puellē infra pubertatis annos nāliter sunt i p̄tate p̄ris q̄ntū ad dispōnem sue uire: poterit p̄r votū eoz reuocare uel acceptare si sibi placuerit: vt exp̄sē d̄r de muliere Numeri. 30. sic ḡ si puer aīo annos pubertatis simplex votū emittat. aīq̄ h̄at plenū vsuz rōnis: nō obligat ex voto: si aut h̄at vsuz rōnis ante annos pubertatis obligatur quidem quātum in se est ex suo voto. tamen potest obligatio remoueri per auctoritatem patris in cuius potestate adhuc existit: q̄ ordinatio legis quā uis hō subdit alteri respicit id qd̄ in plurib⁹ accidit. si uo ānos pubertatis excedat nō pōt reuocari auctoritate parētū. si tñ nōdū h̄nt plenū vsuz rōnis nō obligat⁹ quo ad deū. Aliud aut est votū solēne qd̄ facit monachū uel religiosum: qd̄ ḡd̄ subdit ordinatiōi ecclie p̄pter solēnitatē quā h̄z anexā: z q̄ ecclia respicit id qd̄ in plurib⁹ est: p̄fessio aīo t̄ps pubertatis facta q̄ntūcūq̄ aliq̄ h̄at vsuz rōnis plenū uel sit doli capax nō h̄z suum effectū vt faciat p̄fitemē iam cē religiosum: z tñ licet ante pubertatis annos p̄fiteri nō possint: p̄nt tñ cū uolūtate parentū in religioe recipi vt nutriant⁹ ibidē: sicut de Joāne baptista legit⁹. Luc. i. q̄ puer crescebat z confortabat spū z erat i desertis. vñ sicut Hreg. dicit in 2. dialogo: b̄d̄ B̄n dicto romani nobiles suos filios oipotētī deo nutriendos dare ceperūt: qd̄ est valde expedies: fm il' d̄ T̄ren. 3. Bonū est uiro cū portauerit iugū ab adolescētia sua. vñ ex cōi p̄suetudine pueri applicant illis officijs uel artib⁹ in q̄bus sūt uita acturi. ¶ Ad p̄mū q̄ d̄z: q̄ legitima etas ad hoc q̄ aliq̄ tōdeat cū voto solēnt religionis est t̄ps pubertatis in quo hō pōt vti spontanea uolūtate: sed aī annos pubertatis pōt esse legitima etas ad hoc q̄ aliq̄ tōdeat in religioe nutriendus. ¶ Ad secundum dicendū: q̄ religionis

status principalis ordinat ad perfectionem sequenda: vt supra habitu est: et in hoc uenit pueris q de facili inducunt. ex pueri autem de se stat puer in qtu p obseruatiā religionis pctō riu occasiōes tollunt: vt supra dictū ē. Ad 3° dōz: q pueri sic nō cogunt ad iurādū sic canon dicit: ita nō cogunt ad uouēdū: si tñ voto vl iuramēto se abstrinxerit ad aliqd faciēdū: obligant quo ad deū si hēant vsuz rōnis: s; obligent quo ad eccliam an qtuordecis ānos. Ad 4° dōz: q Nu meri. 30. Nō repēdit mlier i puellari etate pstituta si uocat absq; consensu parētū: p tñ reuocari a parētib; ex quo p; q nō peccat uouēdo: s; intelligit se voto obligare qtu in se est absq; p iudicio auctoritatis paterne.

Ad sextum sic pcedit. Uidef q ppter obsequiū parētū debeat aliq; rgrabi ab ingressu religionis. Nō. n. s; pmittere id qd est necessitatis vt fiat id qd ē liberū uolūtati: s; obseq; parētib; cadit sub necessitate pcepti: qd dat de honoratiōe parētū Exo. 20. vii. 2. ap; dicit. i. ad Thimo. 5. Si q vidua filios aut nepotes h; discat pōnū domū suā regere et mutūā vicē reddere parētib;. in gredi autē religionē ē liberū uolūtati. q vt q nō debeat ali qd pmittere parētū obsequiū p religionis ingressu. C. P. Maior. uidef eē subiectio filij ad patrē q; sui ad dñm: q; filiatio ē nālis: fuit aut ex maledictiōe pcti: vt p; Hen. 9. s; seruus nō pōt pmittere obsequiū dñi sui vt religionez ingrediat aut sacru ordinē assumat: sic h; in decretis disti. 4. 4. si fuis. q multomin pōt fili obsequiū p; pmittere vt ingrediat religionē. C. P. Maior. debito obligat ali quis parētib; q; his qd; o; pecuniā: s; illi q debēt pecuniā aliqb; nō pnt religionē ingredi. dicit. n. Greg. i. registro: et h; in decretis disti. 53. q; hi q sūt rōnib; publicis obligati: q; petūt monasteriū nullo mō suscipiēdi sūt nisi p; a nego; cys publicis fuerint absoluti. q vt q multomin filij possint religionē ingredi pmissio pno obsequi. C. S. 3. ē qd Matt. 4. dicit q; Jacob et Joānes relicti retib; et p;: secuti sunt dñm. ex quo p; vt Hilari dicit: Docemur xps secuti et secularis vite solitudine et p;ne dom; consuetudine nō teneri. C. Rñ. dōm: q; sic supra dictū ē cū de pietate age; ret; parētes hnt rōnē pncipy in qtu huiusmodi. et iō per se eis uenit vt filioz curā habeāt: et p; hoc nō liceret alicui filios habēti religionē ingredi oīno pmissa cura filioz. i. nō pūso q; iter educari possent. dicit. n. i. ad Thimo. 5. q; si quis suoz curā nō h;: fidē negauit et est infidelis deterior. p accidēs tñ parētib; uenit vt a filijs adiuuent in qtu. s; sūt in necessitate aliq; pstituti. et iō dicitū ē q; parētib; i necessitate xp̄tib; ita q; eis cōmode aliter q; p obsequiū filioz subueniri nō possit: nō licet filijs pmissio parētum obsequiū religionē intrare. si vō nō sint in tali necessitate vt filioz obsequiū multū idigeāt: pnt pmissio parētū obsequiū filij religionē intrare pceptū parētū: q; post annos pubertatis q; libet igenius libertatē h; q; ad ea que p;nt ad dispōnē sui stat; p;fertis in his q; sunt diuini obsequiū: et magis ē obtēperādū patri spūz vt uitam q; parētib; carnis vt ap; dicit ad Heb. 12. vii. dñs: vt legif; Mat. 8. et Luc. 9. Repēdit discipulū q; nolebat eū stat; sequi ituitu p;ne sepulture. erāt. n. alij per quos illud opus ipleri poterat vt Chryso. dicit. Ad p; q; dōm: q; pceptū de honoratione parētū: nō solū se extēdit ad corporalia obsequia: sed et ad spūalia: et ad reuerētiā exhibēdā. et iō et illi q; sūt in religio ne iplere pnt pceptū de honoratione parētū p eis orādo et eis reuerētiā et auxiliū ipēdēdo fm q; religiosos decet: q; et iā illi q; in seculo uiuūt diuersimode parētes honorāt s; eoz cōditionē. Ad 2° dōm: q; q; seruit; Ein penā pcti i ducta: iō p seruitutē aliquid adim; hōi qd als ei cōpeteret ne. s; libere de sua psona possit disponere. seruus enī id qd est dñi est: sed filius nō patit detrimētū ex hoc q; subiect; est patri qn possit de sua persona libere disponere trāsse;

rendo se ad obsequium dei: quod maxime pertinet ad hominis bonum. Ad 3° dōm: q; ille qui est obligat; ad ali quod certuz; nō potest illud licite pmittere facultate existente. et ideo si aliquis sit obligatus vt alicui rationem ponat vel vt certuz; debitum reddat: non potest hoc licite pmittere vt religionez ingrediatur. si tamen debeat aliquā pecuniā et non habeat unde reddat tenetur facere quod potest: vt. s; cedat bonis suis creditori. ppter pecuniā autē persona liberi hominis fm iura ciuilia non obligatur sed solum res: quia persona liberi hominis superat omnē estimationē pecunie. unde licite potest exhibitis rebus suis religionem intrare: nec tenetur in seculo remanere vt procuraret unde debituz; reddat. filius autem nō tenetur ad aliquod speciale debituz; patri nisi forte in casu necessitatis: vt dictum est.

Ad septimum sic pcedit. Uidef q; p; b; cura; tñ nō pnt licite religionē ingredi. Dicit. n. Greg. in pastoralis q; ille qui curas aiarum suscipit: terribiliter admonet cū dicit: Sili mi si spōderis p amico tuo defixisti apud extraneū aiām tuā. et subdit. Spondere nāq; p amico ē alienā aiām in piculo sine p;uersariōis accipere. s; ille q; obligat hōi p aliquo debito nō pōt intrare religionē nisi soluat id qd d; si possit. cū q; sacerdos possit curā aiāz agere ad quā se obligauit in piculū aiē sue: vt q; nō liceat ei pmissa cura aiāz religioz; intrare. C. P. Q; vni licet pari rōne oib; filib; licet: s; si oēs p;byteri hntes curā aiāz religionē intrarēt remanerēt plebes absq; cura pasto; qd eēt incōueniēs. q; vt q; p;byteri curati nō possint licite religionē intrare. C. P. Inter act; ad quos religioz; ordinant; p;cipui sunt illi q; aliq; cōreplata alys tradit. huiusmodi aut act; cōpetūt p;byteris curatis et archidiaconis: q; ex officio cōpetit p;dicare et cōfessioz; audire: q; vt q; non liceat p;bytero curato vel archidiacono transire ad religionem. C. Sed 3 est q; in decretis. 30. cā. q. z. c. due sunt leges. dicit. Sigs clicoz; in ecclia sua sub epō pplm retinet et seculariter uiuit: si afflatu spūs sci in aliquo monasterio vl regula ri canonica se saluari uoluerit: et epō dicitē eat liber nra auctoritate. C. Rñ. dōz: q; sicut supra dictū est: obligatio voti ppetui pferit oī aly obligationi. obligari autē voto ppetuo et solēni ad uacādū diuini obsequiū cōpetit ppe epō et religioz; p;byteri aut curati et archidiaconi nō obligant; voto ppetuo et solēni ad curā aiāz retinēdā. sicut ad hoc obligant; epō. vñ epō p;ulatū non pnt deserere q; q; occasiōe absq; auctoritate romani pōntificis: vt habet; extra de regularib; et trāsētib; ad religionē. c. licet. archidiaconi aut; et p;byteri curati pnt libere abrenūciare epō curam eis cōmissā absq; spāli licētia pape q; solus pōt in votis ppetuis dispēsare. vñ manifestū est q; archidiaconis et p;byteris curatis licet ad religionē trāsire. Ad p; q; dō: q; p;byteri curati et archidiaconi obligauerūt se ad curā agēdā subdito; q; diu retinēt archidiaconatū vel parrochiā: nō aut obligauerūt se ad hoc q; ppetuo archidiaconatū vel parrochiā teneāt. Ad 2° dōm: q; sic Diero. dicit 3 Uigilantiū: q; uis a te lingue vigeet morsus seuissimos patiant; s; religiosi qui bus argumētariis et dicit; si oēs se clauerint et fuerint in solitudine q; celebrabit ecclias: q; seculares hoies lucrificiet: q; peccātes ad virtutes poterit exhortari. hoc. n. mō si oēs tecū fatui sint sapiēs eē q; poterit: et uirginitas non erit approbāda. si enī uirgines oēs fuerint et nuptie nō fuerint interibit genus humanū: rara est uirtus nec a plurib; appetit; patet q; q; hic timor stult; est: puta sicut si aliq; timeret haurire aquā ne flumen deficeret.

Ad octauum sic pcedit. Uidef q; non liceat de vna religioe trāsire ad aliaz et ar; tiorē. Dicit. n. ap; ad Heb. 10. Nō deserētes collectionem nostrā: sic ē consuetudis q; bnfā. glo. q. f. timore psecutiōis ce;

dūt: vel ppria p̄sūptiōe a pctōib⁹ vel ip̄fectis vt iusti vi-
deant̄ recedūt. s; hoc videt̄ facere q̄ de vna religiōe trā-
seūt ad aliā p̄fectiōe. q̄ videt̄ hoc eē illicitū. ¶ P̄. Profes-
sio monachoz: ē artioz q̄ p̄fessio regulariū canonicoz: vt
habet̄ extra de statu monachoz: ⁊ canonicoz regulariū. c.
De dei timore. s; nō licet alicui trāsire de statu canonicoz
regulariū ad statu monachoz. d̄. n. in decretis. i. c. q. 3.
Adādam⁹ ⁊ vlr̄ interdicim⁹ ne q̄s canonic⁹ regularis pro-
fessus nisi q̄ ablit publice lapsus fuerit monachus efficiat̄.
tur. q̄. v. q̄ nō liceat alicui trāsire de vna religiōe ad aliā
maiorē. ¶ P̄. Tādū obligat̄ aliq̄s ad iplēdū qd̄ vouit: q̄
diu pōt licite illud iplere: sic si aliq̄s vouit p̄tinetiā seruare
ēt post hētū m̄fimonii p̄ vba de p̄fenti aī carnalē copulaz
teneat̄ iplere votū: q̄ hoc pōt facere religiōe intrādo. si er-
go aliq̄s licite pōt trāsire de vna religiōe ad aliā: tenebit̄
hoc facere si ante hoc vouerit existēs in seculo: qd̄ v̄ eē in-
cōuentēs. q̄ ex hoc plurimū scādālū gnāri possēt. q̄ nō pōt
aliq̄s religiosus de vna religiōe trāsire ad aliā artiozem.
¶ S; q̄ d̄ in decretis. 20. c. q. 4. Virgines sacre si p̄
lucro aīe sue p̄pter districtiōe vitā ad aliud monasteriū
p̄gere d̄posuerit: ibiq̄ cōmanere decreuerit: scā synodus
p̄cedit. ⁊ eadē rō videt̄ eē de q̄busdā religiosis. q̄ pōt aliq̄s
licite trāsire de vna religiōe ad aliā. ¶ R̄. n. d̄m. q̄ trāsire
de religiōe ad religiōe nisi p̄ magnā vtilitatē vel ne-
cessitatē nō est laudabile: tū q̄ ex hoc plurimū scādālū
tur illi q̄ relinquūt: tū ē q̄ faci⁹ p̄ficiat aliq̄s in religio-
ne quā p̄fuit: q̄ in illa quā non p̄fuit ceteris paribus.
v̄ in collatiōib⁹ patrū abbas Nestori⁹ d̄c: Uniuersū v̄
le ē vt fm̄ p̄positū qd̄ elegit sūmo studio ac diligentia ad
opis arrepti p̄fectionē puenire festinet: ⁊ nequaquā a sua quā
elegit semel p̄fessione discedat: ⁊ postea subdit rōnez assū-
gnās: impossibile nāq̄ ē v̄nū ⁊ eūdē hoīez s̄l vniuersis fulci-
ri v̄tū: ib⁹ q̄s sigs voluerit pariter attētare: id icidere euz
neccesse ē: vt dū oēs seq̄ nullā itēgre p̄seq̄. diuerse. n. religio-
nes p̄minēt s; diuerfa v̄tūtū opa. p̄t̄ t̄n aliq̄s laudabi-
liter de vna religiōe trāsire ad aliā triplici ex cā. p̄ qd̄ 3e
lo p̄fectiōis religiōis: q̄ qd̄ excellētia: vt supra dictū ē nō
attēdit̄ s; solā artitudinē: s; p̄ncipalr̄ s; id ad qd̄ religio or-
dinat̄. scōario vero fm̄ discretiōe obseruatiarū debito fi-
ni p̄portionatarū. 3° p̄p declinatōe religiōis a debita p̄-
fectiōe: puta si in aliq̄ religiōe artiozi incipiāt religiosi remis-
sius viuere laudabilr̄ trāsire aliq̄s ad religiōe ēt minorē
si meli⁹ obseruet̄. v̄nū i collatiōib⁹ patrū abbas Joānes de
seipso d̄c q̄ a vita solitaria i q̄ p̄fect⁹ fuerat trāsire ad m̄o-
rez. s. eoz q̄ viuūt i societate p̄ hoc q̄ vita heremitica ce-
perat declinare ⁊ laxi⁹ obseruari. 3° p̄p infirmitatē vel debili-
tatē ex qua iterdū puenit q̄ nō pōt aliq̄s artiozis religiōis
statuta seruare. possēt aut̄ seruare statuta religiōis laxioris.
S; i his trib⁹ casib⁹ pōt eē differētia. nā i p̄ casu d̄z qd̄ p̄
hūilitatē licētia petere: q̄ t̄n ei negari nō pōt: d̄mō p̄stet̄ il-
lā religiōe eē artioze. si v̄o de hoc p̄babilr̄ dubitet̄: est in
hoc supioris iudiciū iqrēdū: vt h̄ extra d̄ regularib⁹ ⁊ trās-
eūtib⁹ ad religiōe. c. Licet. S̄ilr̄ regr̄if supioris iudiciū i.
2° casu. i 3° v̄o casu ē necēaria dispensatio. ¶ Ad p̄m̄ q̄ d̄
cēdū: q̄ illi q̄ ad artioze religiōe trāsire nō faciūt hoc p̄-
sūptuose vt iusti videant̄: s; d̄note vt iustiores fiāt. ¶ Ad
2^m d̄m: q̄ v̄traq̄ religiō. s. monachoz ⁊ canonicoz regu-
lariū ordinat̄ ad opa vite p̄tēplatiue: iter q̄ p̄cipua sūt ea q̄
agunt̄ in d̄nis m̄sterys ad q̄ ordinat̄ directe ordo canoni-
coz regulariū q̄ p̄ se cōpetit q̄ sint clerici religiosi. s; ad
religiōe monachoz n̄ p̄ se cōpetit vt sint clerici religiosi:
vt h̄ in decre. i. 6. q. i. ⁊ iō q̄uis ordo monachoz sit artiozis
obseruatiōe si monachi eēt laici liceret trāsire ab ordine mo-
nachoz ad ordinē canonicoz regulariū: s; illō Diero. ad
Rusticū monachū: Sic viuere in monasterio vt cleric⁹ esse
merearis: nō at̄ eōuerfo: vt h̄ in dec. i. 9. c. q. 3. in decreto

De ingressu religiōis

ducto. s; si monachi sint clerici sacris m̄sterys obsequen-
tes: h̄t id qd̄ ē canonicoz regulariū cū maiori artitudine.
⁊ iō trāsire licitū erit de ordie canonicoz regulariū ad or-
dinē monachoz. petita t̄n supioris licētia: vt d̄. i. 9. q. 3. ca.
Statuimus. ¶ Ad 3^m d̄m: q̄ votū solēne quo q̄s obliga-
tur m̄iori religiōi est forti⁹ q̄ votū simplex quo q̄s astrin-
git̄ maiori religiōi. post votū. n. simplex si d̄beret aliq̄s ma-
trimoniū nō dirimere s; post votū solēne. ⁊ iō ille qui iā
p̄fessus ē in m̄iori religiōe nō teneat̄ iplere votū simplex
qd̄ emisit de intrādo religiōe maiorem.

Ad nonum sic p̄cedit. Videt̄ q̄ nullus debeat
alios iducere ad religiōe intrandū.
Mādat. n. br̄us B̄ndictus i regula sua q̄ veniētib⁹ ad re-
ligiōe nō sit facilis p̄bēdus iqrēssus: s; p̄bādū ē an sp̄s
a deo sit: ⁊ hoc etiā docet Lassian⁹ in. 4. lib. de institutis ce-
nobiōz. multo q̄ minus licet aliq̄e ad religiōe iducere.
¶ P̄. Mat. 23. d̄ns d̄c: Ne vobis q̄ circuitis mare ⁊ ar-
das vt faciatis v̄nū p̄selitū: ⁊ cū scūs fuerit facitis cū filiū
gehennē duplo q̄ vos. s; hoc videt̄ facere qui homines
ad religiōe inducunt. ergo videtur hoc esse vituperabile
¶ P̄. Nullus debet aliq̄e iducere ad id qd̄ p̄tinet ad ei⁹
detrimentū. s; ille q̄ iducit aliq̄e ad religiōe: q̄nq̄ ex hoc
icurr̄ detrimentū: q̄ q̄nq̄ sunt obligati ad maiore religio-
nē. q̄ v̄t q̄ nō sit laudabile aliq̄s iducere ad religiōem
¶ S; q̄ d̄ in Exo. 25. Cortina cortinā trahat. d̄z q̄ vnus
hō aliū trahere ad dei obsequiū. ¶ R̄. n. d̄z: q̄ iducētes
alios ad religiōe nō solū nō peccant s; magnū p̄m̄iū me-
rent̄. d̄. n. Jaco. vlt. Qui auerti fecerit pctōie ab errore vi-
te sue saluabit aīam eius a morte: ⁊ opit multitudinē pec-
catoz. ⁊ Daniel. i. d̄. q̄ q̄ ad iustitiaz erudim̄ plurimos:
erunt q̄si stelle in p̄petuas eternitates. Possēt t̄n p̄tingere
circa huiusmōdi iducētiōe triplex iqrēdatiō. p̄ qd̄ si v̄o-
lenter aliq̄s aliū ad religiōe cogeret qd̄ p̄hibet̄ in decre.
20. q. 3. 2° si aliq̄s simoniace aliū ad religiōe trahat mu-
nerib⁹ d̄tis vt p̄hibet̄ i decre. i. bidē. q. 2. c. quā pio. nec t̄n
ad hoc p̄tinet si aliq̄s alicui pauperi necēaria subministret
in seculo nutriēs eū ad religiōe. vel si sine pacto aliq̄ mu-
niscula tribuat ad familiaritatē captādā. s; si mēdācy
eū alliciat. iminet. n. sic iducto piculū: ne cū se deceptū iue-
nerit retrocedat: ⁊ sic fiant nouissima illi⁹ hoīs peiora p̄ior-
ibus: vt d̄ Luc. ii. ¶ Ad p̄m̄ q̄ d̄m: q̄ illis q̄ ad religiōe
inducunt̄ nihilomin⁹ reseruat̄ p̄bationis t̄ps in quo diffi-
cultates religiōis exp̄im̄. ⁊ sic nō facilis adit⁹ eis d̄at̄ ad
religiōis iqrēssus. ¶ Ad 2^m d̄z: q̄ fm̄ Dilariū verbū il-
lud d̄n̄ p̄nunciatiū fuit peruersi study indeoz: quos post
xpi p̄dicatiōe gētilēs vel ēt xp̄ianos ad iudaicū rituz tra-
hendo faciūt dupl̄r gebēne filios: q̄. s. ⁊ pctā p̄stina q̄ omi-
serūt in iudaismo eis nō dimittunt̄: ⁊ nihilomin⁹ icurrūt
iudaice p̄fidie reatū: ⁊ fm̄ hoc nō faciūt ad p̄positū. Scōm
Dierony. aut̄ hoc refer̄t ad iudeos ēt p̄ statu in quo lega-
lia obseruari licebat: q̄ntum ad hoc q̄ illē q̄ ab eis ad iuda-
mū auertebat̄ dū eēt gētilis simplr̄ errabat. vidēs at̄ ma-
gnoz vitia reuertit̄ ad vomitū suū: ⁊ gētilis scūs q̄ si p̄uari-
catoz maiori pena sit dignus ex quo p̄z q̄ trahere alios ad
cultū dei vel ad religiōe nō ē vituperabile: s; hoc solū q̄ ali-
q̄s ei q̄ auertit̄ det malū exēplū v̄nū peior efficiatur. ¶ Ad
3^m d̄z: q̄ in maiori icludit̄ min⁹. ⁊ iō ille q̄ ē obligat⁹ voto
vel iuramento ad ingressum minoris religionis potest lici-
te induci ad hoc q̄ ad maiore religionem transeat nisi sit
aliquid speciale quod impediāt: puta infirmitas vel spes
maioris profectus in minoris religionē. ille vero qui ē obli-
gatus voto vel iuramento ad ingressum maioris religio-
nis non potest licite induci ad minorem religionē nisi ex
aliqua speciali causa euidenti: ⁊ hoc cū dispēsiōe supioris
Ad decimum sic p̄cedit. Videt̄ q̄ nō sit lau-
dabile q̄ aliq̄s religiōe iqrēdiat̄

